นครสวรรค์
เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน
Nakhon Sawan : The Heart of Chinese Cultural Practices
那空沙旺：中国风俗文化之城

Chao Pho Kao Liao Shrine
ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
高耀本头公庙

Chinese Cultural Practices in Nakhon Sawan Province
แหล่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์
那空沙旺中国文化之发源地

nscc.nsru.ac.th

ชื่อหนังสือ ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว : แหล่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์
พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ.2567 จำนวน 300 เล่ม
ISBN 978-616-8094-25-9

ที่ปรึกษา

นายทวี เสริมภักดีกุล	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์
ดร.สว่าง ภู่พัฒน์วิบูลย์	นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ศ.(เกียรติคุณ) ดร.อนุรักษ์ ปัญญานุวัฒน์	อุปนายกสภามหาวิทยาลัยพายัพ
ศ.ดร.สมยศ พลับเที่ยง	รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.ไชยรัตน์ ปราณี	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
พล.ต.อ.สมศักดิ์ จันทะพิงค์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์
นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์	ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์
นายเฉลิมพล โรจน์เจริญกุล	ประธานอำนวยการศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
นายสมชาย พัฒนาธรชัย	นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์
นายวิจิตร อัศวรัตน์	ผู้จัดการปกครองศาลเจ้าแม่หน้าผา
นายขจรเกียรติ เลาวกุล	ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
นายสมบูรณ์ เรืองเทพรัตน์	นายกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล	รองนายกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายนวพันธุ์ เหมชาติวิรุฬห์	ผู้ช่วยเหรัญญิกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์	นายกสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายสมคิด ทองมงคลกุล	อุปนายกสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายศิลป จันทวัฒน์	ที่ปรึกษาสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ	ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ	ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์
นายวรพล ภัทราคณานนท์	หัวหน้าคณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
นางสาววรรณิศา กลิ่นชัย	ประธานคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ปี 2567
นายอำนาจ กรเอี่ยม	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมแสงและครูฝึกสอนเอ็งกอพะบู๊

บรรณาธิการ

รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คณะทำงานฝ่ายเก็บข้อมูล

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง	หัวหน้าโครงการ
ผศ.ทัศนีพร วิศาลสุวรรณกร	คณะทำงาน
ผศ.ดร.สาวิตรี สอาดเทียน	คณะทำงาน
อาจารย์ ดร.อุบลนภา อินพลอย	คณะทำงาน
นางศุภลักษณ์ ใจเยี่ยม	คณะทำงาน
นางสาวชญาภัค เภาศรี	คณะทำงาน
นางสาวศิรินุช ครุฑธกะ	คณะทำงาน

ออกแบบปก

ว่าที่ร้อยตรี อนุ คุ้มเพชร นักวิชาการคอมพิวเตอร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โทร. (056) 219 100 ต่อ 2201
E-mail: anu.k@nsru.ac.th

พิมพ์ที่ : หจก.ริมปิงการพิมพ์ อำเภอเมืองนครสรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทร. (056) 224 736
E-mail: rimpinggraphic2539@gmail.com

จัดพิมพ์และสงวนสิทธิ์ โดย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ 9 ถนนสวรรค์วิถี ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
โทร./โทรสาร (056) 219 100 - 29 ต่อ 2200, 2201 hss@nsru.ac.th

คำนำ

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์ให้เป็นเมืองจีนแห่งที่สองของโลก (Second China Town) โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและสมาคมองค์กรจีนของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการตลอดเวลากว่า 8 เดือน ที่ได้ขับเคลื่อนการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน รวมทั้งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสมาคมองค์กรจีนในการจัดเวทีสืบค้นข้อมูล และสนทนากลุ่มร่วมกับการค้นหาโจทย์ความต้องการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมองค์กรจีน และกลุ่มประชาชนรอบศาลเจ้า รวมทั้งการนำเสนอ และวิเคราะห์บริบทคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมด้วยผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ และดำเนินการตามพันธกิจด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมตามกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นคุณค่า (Value-based Economy) และสร้างระบบนิเวศการวิจัยและนวัตกรรมเชิงพื้นที่ และกลยุทธ์ในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ ในชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการศาสตร์ นำไปสู่การสร้างสำนึกรักท้องถิ่น

ความสำเร็จของโครงการที่เกิดขึ้นนี้ เป็นกระบวนการทำงานที่อาศัยความร่วมมือของคณาจารย์จากสาขาวิชาและคณะต่าง ๆ ทั้งคณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ ร่วมกับภาคีหลักในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ตลอดจนเกิดเวทีสร้างความรู้และความร่วมมือ (Cooperation Plan) ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) รวมถึงเสริมพลัง (Empowerment) การเกาะเกี่ยวทางสังคมระหว่างคนรุ่นเก่า คนรุ่นใหม่บนฐานสำนึกรักหวงแหนท้องถิ่นบนฐานทุนทางวัฒนธรรม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นแกนหลักในการจัดทีมคณะทำงานเพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและชาวนครสวรรค์เชื้อสายไทย-จีน มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอดสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนเชื้อสายไทย-จีน ของพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 10 แหล่งเรียนรู้ ให้นำไปสู่การสร้างสำนึกรักหวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่น

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการฯ และการจัดทำหนังสือเล่มนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะให้สาระความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เป็นหนังสือชุดการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ สำหรับเป็นหนังสืออ้างอิงเล่าให้ลูกหลานชาวจังหวัดนครสวรรค์สืบต่อไปอีกเล่มหนึ่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำนิยม

เป้าหมายและภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น นั้นคือ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมและการบูรณาการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม) ในการดำเนินโครงการพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการวิจัยพบว่า ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ มีต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของผู้คน ซึ่งกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน เป็นกลุ่มคนที่ยังคงยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม และความเชื่อความศรัทธาต่อสิ่งที่บรรพบุรุษของตนเคารพนับถือ สิ่งเหล่านี้นั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีวัฒนธรรมจีนอันดีงาม การศึกษารวบรวมข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชน ได้สร้างความรู้ของท้องถิ่นให้เกิดขึ้น ทั้งข้อมูลในอดีต การปรับเปลี่ยนและการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบประเพณีความเชื่อที่ดำรงอยู่ของชุมชน และกลุ่มคนนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ในฐานะสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นหน่วยประสานงานสำคัญยิ่งในการจัดเวทีสร้างความรู้ทางประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมไทย-จีน ที่หลากหลายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่างลงตัว ซึ่งสิ่งที่ดำรงอยู่และดำเนินอยู่ในพื้นที่นี้ล้วนเป็นเรื่องราวที่มีคุณค่าต่อสังคมมนุษย์ที่สามารถจะเชื่อมโยงผู้คนให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดกลไกของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และต่อยอดสร้างสรรค์ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

จากสถานการณ์ความท้าทายที่มีต่อทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าว ประกอบกับการพิจารณาถึงทิศทางการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทยและของจังหวัดนครสวรรค์ ในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นกระบวนการต่อยอดงานบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและชาวนครสวรรค์เชื้อสายไทย-จีน มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรมในพื้นที่ที่นำไปสู่สำนึกท้องถิ่น ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอดสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนเชื้อสายไทย-จีน เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกับการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้วยกระบวนทัศน์ใหม่เพื่อความเข้าใจท้องถิ่นแบบองค์รวม ผ่านการดำเนินโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์ให้เป็นเมืองจีนแห่งที่สองของโลก

ทั้งนี้ในฐานะอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ขอชื่นชมคณะผู้บริหารโครงการ คณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องของสาขาวิชาและคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ได้ทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างศาสตร์และความเชี่ยวชาญ ตลอดจนความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะ สาขาวิชาในครั้งนี้ ความสำเร็จจากการลงมือทำงานบริการวิชาการร่วมกับทุกภาคส่วนของจังหวัดนครสวรรค์ ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ให้ก่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและผู้สนใจ เป็นส่วนหนึ่งของการจุดประกายทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ในการร่วมกันต่อยอดการพัฒนาความหลากหลายของทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร.สมยศ พลับเที่ยง
รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำนิยม

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 และการเข้าสู่การดำเนินการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ภายใต้กรอบการดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม สู่สังคมที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และสมดุลกับฐานทรัพยากรของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งยังมีแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ตระหนักถึงผลกระทบต่อชุมชน ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การขับเคลื่อนและพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์สู่เมืองอัจฉริยะ มีการพัฒนาทั้งโครงสร้างพื้นฐานและมุ่งสู่การยกระดับเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วน ประเด็นสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ไม่อาจมองข้าม คือ การพัฒนาย่านตลาดชุมชนเก่า โดยมีการคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบคือ ตรอกซุนหงษ์ ซึ่งเมื่อในอดีตมีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นย่านตลาดการค้าที่สำคัญแหล่งหนึ่งของนครสวรรค์ เป็นแหล่งค้าขายอาหาร ของกิน และของใช้ของคนจีน กิจกรรมหนึ่งในแผนดำเนินงานภายใต้โครงการนี้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คือ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนจีนที่เป็นแหล่งค้าขายสินค้าที่หลากหลาย เป็นแหล่งรวมของอาหารจีนและการสืบทอดทางวัฒธรรมของทุกภาษา ทั้งจีนแต้จิ๋ว ไหหนำ ฮากกา กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน เป็นความร่วมมือร่วมใจของภาคีหน่วยงาน เพื่อร่วมกันส่งเสริมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน โดยมีแผนนำร่องให้ชุมชนได้เกิดการปรับปรุงดูแลอาคาร สถาปัตยกรรมที่เป็นทุนเดิม ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและถนนหน้าบ้านเรือนให้สวยงามมากขึ้น โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพลิกฟื้นตรอกซุนหงษ์ให้กลับมามีชีวิตชีวา เป็นแหล่งท่องเที่ยวย่านตลาดชุมชนจีนเก่าของจังหวัดนครสวรรค์ นำความภาคภูมิใจและความหวงแหนในอัตลักษณ์ชุมชนจีน ย่านตลาดเก่ากลับมาให้คนนครสวรรค์และนักท่องเที่ยวได้ซึมซับวิถีวัฒนธรรมจีนตลาดปากน้ำโพ ให้เป็นจุดท่องเที่ยวอีกแห่งของตลาดปากน้ำโพ โดยมีแผนพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้และจำลองบรรยากาศ ร้านค้าอาหารการกินเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ร้านค้าใดที่เคยปิดก็สามารถปรับปรุงพัฒนาและเปิดเป็นร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึกมีเรื่องราวของบ้าน มีขนมอาหารจีนโบราณ และเครื่องดื่มบริการ ตลอดจนสร้างแผนพัฒนาพื้นที่ในอนาคตให้สามารถรองรับการใช้พื้นที่การจัดงานเทศกาลและกิจกรรมการเรียนรู้สร้างสรรค์ต่าง ๆ ของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์

หนังสือ **“ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว : แหล่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์”** ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เล่มนี้ ถือเป็นผลงานสร้างสรรค์วิชาการทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าชิ้นหนึ่ง ซึ่งคณะทำงานฝ่ายข้อมูลได้พยายามนำเสนอชุดความรู้ด้านประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของเมืองนครสวรรค์ในรูปแบบหนังสือการเรียนรู้ โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้อาวุโสและลูกหลานชาวจีนจากทุกสมาคมองค์กรจีนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้คณะทำงานฝ่ายข้อมูลและฝ่ายต่าง ๆ ของโครงการยังได้สละเวลาทั้งแรงกายแรงใจในการเล่าเรื่องราววิถีชีวิตความเป็นอยู่ วิถีการปฏิบัติและพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา และเทพเจ้าที่นับถือจึงเป็นโอกาสสำคัญที่ทำให้เรื่องราวของคนในท้องถิ่นถูกเรียบเรียงและนำเสนอข้อมูลออกมาเป็นหนังสือชุดการเรียนรู้ทั้ง 10 แหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และการสร้างบทเรียนท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

นายทวี เสริมภักดีกุล
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์

สารบัญ

หน้า

ปกรอง..... ก
คำนำ..... ค
คำนิยม..... จ
สารบัญ..... ฌ
บทความ : ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และพิธีกรรมของชาวจีนใน อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์..... 1
บทความภาษาไทย..... 1
บทความภาษาอังกฤษ..... 13
บทความภาษาจีน..... 27
ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว : แห่งวิถีวัฒนธรรม..... 39
1. ความเป็นมาของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว..... 39
1.1 สภาพที่ตั้งของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว..... 40
1.2 การบริหารงานภายในศาลจ้าวพ่อ-จ้าวแม่เก้าเลี้ยว..... 40
1.3 ลักษณะศิลปกรรมของอาคารศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว..... 41
2. ประวัติความเป็นมา ตำนาน และความเชื่อที่มีต่อเทพเจ้าภายในศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว..... 43
2.1 ประวัติความเป็นมา และตำนานของเทพเจ้าแต่ละองค์..... 43
2.2 ลำดับขั้นตอนและวิธีการสักการะเทพเจ้าภายในศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว..... 46
2.3 การไหว้เจ้าในศาลจ้าวเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว..... 46
3. พิธีกรรมที่แสดงถึงความศรัทธาในองค์เทพเจ้าของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว..... 52
4. ตระกูลแซ่หรือนามสกุลของกลุ่มชาวจีนในอำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์..... 54
เอกสารอ้างอิง..... 55
ภาคผนวก..... 56

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว : ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และพิธีกรรมของชาวจีน ในอำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

บทนำ

วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเชื่อของชาวจีนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ผูกพันอยู่กับสายน้ำ การเลือกถิ่นที่อยู่อาศัยสำหรับการดำรงชีพ หรือการตั้งหลักแหล่งอย่างถาวรนั้น ชาวจีนจึงมักจะคำนึงถึงความอุดมสมบูรณ์และชัยภูมิของแม่น้ำเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถนำความมั่งคั่งและโชคลาภมาให้กับตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแม่น้ำเป็นเส้นทางคมนาคมที่จำเป็นต่อการค้าขายซึ่งเป็นการประกอบอาชีพที่ชาวจีนส่วนใหญ่มีความถนัดและความชำนาญ

ดังนั้นเก้าเลี้ยวจึงเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชาวจีนที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดนครสวรรค์มาตั้งแต่โบราณ โดยปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงการเสด็จประพาสต้น ครั้งที่ 2 ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เพื่อดูแลทุกข์สุขของพสกนิกรอย่างใกล้ชิด การเสด็จประพาสต้นในครั้งนั้น บ้านเก้าเลี้ยวคือสถานที่หนึ่งที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินมาถึง ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนประการหนึ่งว่า บ้านเก้าเลี้ยวมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในฐานะชุมชนการค้าในสมัยนั้น (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคกลาง เล่ม 1, 2542: 432-434)

นอกจากนี้ อำเภอเก้าเลี้ยวซึ่งเป็นสถานที่ตั้งของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวนี้ ยังตั้งอยู่ริมแม่น้ำปิง ซึ่งห่างจากอำเภอเมืองนครสวรรค์ประมาณ 20 กิโลเมตร และเป็นที่ตั้งของชุมชนชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณบ้านเก้าเลี้ยวและบ้านมะเกลือมาตั้งแต่อดีต โดยมีชาวจีนไหหนำที่อพยพมาจากเกาะไหหนำมาอาศัยอยู่ ณ อำเภอเก้าเลี้ยวนี้ประมาณร้อยละ 90 อีกทั้งยังมีชาวจีนแต้จิ๋วที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพค้าขายสินค้า เช่น เสื้อผ้า และเครื่องอุปโภคบริโภค (สุชาติ แสงทอง, 2560: 134) เมื่อชาวจีนไหหนำอพยพเข้ามาอยู่ในอำเภอเก้าเลี้ยวเป็นจำนวนมากขึ้น จึงมีการสร้างศาลเจ้าขึ้น เรียกว่า “ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว”

ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

“ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว” นี้ ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของสี่แยกตลาดเก้าเลี้ยว ถนนเก้าเลี้ยววิถี ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์ ด้วยความที่บริเวณที่ตั้งของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวนี้อยู่ริมแม่น้ำจึงถือว่าเป็นสถานที่ ๆ สวยงามแห่งหนึ่ง และมีชัยภูมิที่เป็นเสมือนท้องมังกร เนื่องจากศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวตั้งหันหน้าไปทางแม่น้ำปิง ซึ่งมีลักษณะของแม่น้ำที่ไหลเข้าสู่ศาลเจ้าทางด้านขวามือ และโค้งวนออกไป

ทางซ้ายของศาลเจ้า ไหลลงสู่ปากน้ำโพรวมกับแม่น้ำยม จนกลายเป็น “แม่น้ำเจ้าพระยา” (คณะกรรมการศาลจ้าวพ่อ-จ้าวแม่เก้าเลี้ยว ปี 2565, 2565: 1) ด้วยทำเลที่ตั้งของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวที่มีความเหมาะสมด้านทางกายภาพดังกล่าว จึงนับเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ศาลเจ้าแห่งนี้ เป็นศูนย์รวมของความเคารพและความศรัทธาที่พ่อค้าแม่ค้าชาวตลาดเก้าเลี้ยวและบริเวณใกล้เคียงมีต่อองค์เทพเจ้าที่ประดิษฐานอยู่ ณ ศาลเจ้าแห่งนี้มาอย่างยาวนาน

ภาพที่ 1 แม่น้ำปิง หน้าศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

ภาพที่ 2 ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

คนจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ณ อำเภอเก้าเลี้ยวนี้มีความชำนาญด้านการค้า เมื่อมาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเก้าเลี้ยว จึงทำให้บริเวณนี้กลายเป็นย่านธุรกิจในชนบทจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันนี้ ยังมีอาคารพาณิชย์รุ่นเริ่มแรกคงเหลือให้เห็นอยู่บ้าง ทั้งนี้ ชาวจีนไหหนำเป็นผู้ยึดมั่นในความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีของตน เมื่อตั้งถิ่นฐานมั่นคงแล้วได้มีการจัดตั้ง ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวและศาลจ้าวพ่อหมอ เมื่อประมาณ พ.ศ.2441 เพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจของตนมาจนถึงปัจจุบัน

เรื่องราวการก่อตั้งของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวนี้ ไม่มีการจดบันทึกเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากนัก การทำความเข้าใจในประวัติความเป็นมาของศาลเจ้าแห่งนี้จึงต้องอาศัยจากคำบอกเล่าของชาวจีนโพ้นทะเลที่มาอยู่อาศัย ณ อำเภอเก้าเลี้ยวนี้ และชาวไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับการถ่ายทอดหรือรับรู้ข้อมูลมาในภายหลัง

แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะไม่มีใครทราบประวัติความเป็นมาของการตั้งศาลเจ้าที่แน่ชัด แต่ศาลเจ้าแห่งนี้มี “ระฆังจีนโบราณ” ที่ถือเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญและมีคุณค่าซึ่งสามารถบ่งบอกถึงความเก่าแก่และความศักดิ์สิทธิ์ของศาลเจ้าแห่งนี้ รวมทั้งอธิบายถึงความเป็นชุมชนเก้าเลี้ยวแห่งนี้ได้เป็นอย่างดี ข้อความอักษรจีนที่ปรากฏอยู่บนระฆังใบนี้ สามารถถอดความได้ว่า “สร้างเมื่อปี ค.ศ.1918 เดือน 1 ตรงกับปีพุทธศักราช 2461 พ่อค้า คหบดี และชาวบ้านก้าวเลี้ยวน้อมถวาย” ลูกหลานชาวจีนและชาวเก้าเลี้ยวยังใช้หลักฐานชิ้นสำคัญนี้ของชุมชนในการอธิบายถึงความเป็นมาและความเก่าแก่ของศาลเจ้าแห่งนี้

ภาพที่ 3 ระฆังจีนโบราณที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชิ้นสำคัญของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

เสียงจากระฆังจีนโบราณใบนี้ จะดังขึ้นเมื่อมีผู้คนเดินทางมาสักการะบูชากราบไหว้ขอพรต่อองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่เก้าเลี้ยว ซึ่งผู้ดูแลศาลเจ้าจะตีระฆังใบนี้พร้อมกับตีกลองให้เสียงดังกังวาน การตีระฆังนี้เปรียบเสมือนกับการบอกกล่าวไปยังเทพเจ้าทุกองค์ที่ประดิษฐานอยู่ในศาลเจ้าให้ทราบว่าขณะนี้ได้มีลูกหลานมากราบไหว้ขอพร ดังนั้น หากพิจารณาจากปี ค.ศ. ที่อยู่บนระฆังใบนี้ ก็ทำให้ทราบได้ว่า ในปัจจุบันนี้ศาลเจ้าแห่งนี้มีอายุประมาณ 106 แล้ว

นอกจากระฆังจีนโบราณใบนี้ จะเป็นสิ่งที่บอกถึงเก่าแก่ของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวแห่งนี้แล้ว ยังมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่บอกเล่าถึงพระราชกรณียกิจในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่พระองค์ทรงบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ราษฎรในพื้นที่ห่างไกล หรือตามท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วยการเสด็จประพาสต้นเพื่อตรวจราชการและดูแลทุกข์สุขของราษฎรเป็นหลัก ทั้งนี้ จากบันทึกจดหมายเหตุการเสด็จประพาสต้นของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2449 (รศ.125) ได้บันทึกไว้ มีใจความตอนหนึ่งที่กล่าวถึงเก้าเลี้ยวและชาวจีนว่า

> ...ถึงบ้านเก้าเลี้ยว แวะเข้ากินข้าว ดุ๊ก (กรมหลวงสรรพสาสตรศุภกิจ) ได้รับหน้าที่เป็นพระราชา แต่ทำท่าไม่สนิทเพราะแกกลัวอัปปลิช (คำว่าอัปปลิช เป็นภาษาของนายคะนังเงาะ หมายความว่าอัปรีย์ แต่ออกเสียงไม่ชัด) ทักทายปราศรัย ก็ต้องสอนกันมาก ข้อที่เกิดความนั้นเห็นจะเป็นด้วยเมียตากำนันเป็นผู้รับฉันทานุมัติของพวกจีนแคะเจ้าของไร่อ้อยหลายเถ้าแก่ด้วยกัน มาเชิญเสด็จไปที่เรือนเขาทำไว้ถวาย ตกลงยอมไป เรากลับเป็นพระราชาตามเดิม มีผู้คนมาก มีพิณพาทย์ไทยพิณพาทย์จีนและม้าล่อเป็นอันมาก มีธูปเทียนมาเชิญให้ขึ้นบก ได้ขึ้นไปบนเรือน ตั้งโต๊ะเครื่องบูชา มีโต๊ะเก้าอี้หุ้มแพร เตียงนอนมุ้งแพรอย่างจีนทั้งนั้น...

จากข้อความในบันทึกจดหมายเหตุดังกล่าว ระบุไว้ว่าเป็น พ.ศ.2449 (รศ.125) ซึ่งเป็นปีพุทธศักราชที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสต้นมายังเก้าเลี้ยว ดังนั้นจาก พ.ศ. 2449 ถึง พ.ศ. 2567 ในปัจจุบัน ก็รวมระยะเวลาประมาณ 118 ปีแล้ว

ลักษณะศิลปกรรมของอาคารศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวในครั้งแรกนั้น เป็นเรือนไม้หลังเล็ก ๆ ตั้งอยู่ติดริมแม่น้ำปิง (บริเวณ ศาลาแปดเหลี่ยมในปัจจุบัน) และได้อัญเชิญเจ้าพ่อจากบ้านหาดเสลามาประทับ ณ ศาลเจ้าที่สร้างขึ้นใหม่ และให้ชื่อว่า “ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว” ซึ่งศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวในขณะนั้นสร้างอยู่ใกล้ริมแม่น้ำปิงมากกว่าปัจจุบันนี้มาก ต่อมาเมื่อมีการบูรณะก่อสร้างศาลเจ้าหลังใหม่ จึงมีการขยับถอยร่นออกมาจากริมแม่น้ำจนถึงที่ตั้งในปัจจุบัน

เมื่อเวลาผ่าน ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังแรกก็ชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลา จึงได้มีการบูรณะก่อสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวขึ้นใหม่เป็นหลังที่ 2 โดยสร้างให้มีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิม แต่เนื่องจากการก่อสร้างในอดีตนั้น มักใช้วัสดุตามธรรมชาติเท่าที่จะพอหาได้ ศาลเจ้าที่ก่อสร้างขึ้นจึงมีลักษณะเป็นอาคารที่ไม่มั่นคงถาวร ดังนั้นในเวลาต่อมา อาคารศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังที่ 2 ก็ชำรุดทรุดโทรมลง (คณะกรรมการศาลจ้าวพ่อ-จ้าวแม่เก้าเลี้ยว ปี 2565, 2565: 10)

หลังจากนั้น คณะกรรมการศาลจ้าวพ่อ-จ้าวแม่เก้าเลี้ยว และชาวบ้านเก้าเลี้ยวจึงร่วมกันบูรณะสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวขึ้นใหม่เป็นหลังที่ 3 โดยสร้างให้มีขนาดใหญ่และมีความคงทนแข็งแรงกว่าเดิม โดยสร้างเป็นอาคารกึ่งไม้กึ่งคอนกรีตชั้นเดียว เทพื้นด้วยคอนกรีต หลังคามุงด้วยสังกะสี ฝ้าทำด้วยไม้ ผนังไม้ทาด้วยสีแดง ด้านหน้าของศาลเจ้าตั้งแท่นกราบไหว้ฟ้าดิน และเสาทีกงด้านข้าง แท่นกราบไหว้ฟ้าดินมีเตาเผากระดาษทาด้วยสีแดง ภายหลังการก่อสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว หลังที่ 3 เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงมีการทำพิธีเบิกเนตร ลุยไฟขึ้น โดยได้มีการเชิญ “องค์สรภาณมธุรส” บ๋าวเอิง แห่งวัดสมณานัมวรวิหาร (วัดญวนสะพานขาว) สะพานขาว กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ทำพิธีในการเบิกเนตรลุยไฟ ซึ่งนับได้ว่าอาจเป็นครั้งแรกของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวที่ได้มีการทำพิธีเบิกเนตรลุยไฟ

ภายหลังศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังที่ 3 ได้ใช้มาเป็นเวลาหลายสิบปีแล้ว ก็เริ่มมีการชำรุดทรุดโทรม เนื่องจากตัวอาคารเป็นไม้ทำให้ปลวกเข้ามากัดกินไม้ ผนังที่ทำด้วยไม้จึงเริ่มผุ เมื่อหลังคารั่ว ฝ้าที่ทำด้วยไม้ก็ผุร่วงหล่นลงมา คณะกรรมการศาลจ้าวพ่อ-จ้าวแม่เก้าเลี้ยว ในขณะนั้น จึงมีความคิดที่จะสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังใหม่ขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถทำได้เนื่องจากขาดแคลนทุนทรัพย์ในการดำเนินงาน จึงได้แต่ซ่อมแซมบริเวณที่ชำรุดไปพรางก่อน

ต่อมาเมื่อศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังที่ 3 ได้ชำรุดทรุดโทรมลงเป็นอันมาก คณะกรรมการเจ้าพ่อ- เจ้าแม่เก้าเลี้ยว ในขณะนั้น จึงประชุมปรึกษาหารือกัน มีมติกราบเรียนเชิญหลวงพ่อเกษมคุตตสีโล เป็นประธานในการบูรณะก่อสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังใหม่ โดยหลวงพ่อเกษม คุตตสีโล ได้บอกบุญไปยังลูกศิษย์ของท่าน และชาวบ้านเก้าเลี้ยวทั้งที่อาศัยอยู่ที่เก้าเลี้ยว และชาวบ้านเก้าเลี้ยวที่ไปทำงานอยู่ที่อื่น ให้ได้มีโอกาสมาร่วมกันบูรณะก่อสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังใหม่ (คณะกรรมการศาลจ้าวพ่อ-จ้าวแม่เก้าเลี้ยว ปี 2565, 2565: 11-13)

ศาลเจ้าพ่อหลังใหม่นี้ สร้างเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 1 ชั้น ยกพื้นสูงขึ้นจากพื้นดินประมาณ 1.20 เมตร บนหลังคาปั้นปูนเป็นรูปมังกร 2 องค์ พื้นหลังคาทำด้วยซีเมนต์ ด้านหน้าศาลเจ้าประกอบไปด้วยแท่นบูชาฟ้าดิน มีเสาตะเกียงฟ้าดิน (ทีกง) ขนาดใหญ่สูงเด่นรอบเสา พันด้วยมังกรทอง และมีเตาเผากระดาษไหว้ขนาดใหญ่อยู่ข้าง ๆ แท่นบูชาฟ้าดินซึ่งเป็นรูปแปดเหลี่ยมสวยงาม ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังที่ 3 นี้เริ่มดำเนินการก่อสร้างขึ้นเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2537 และแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ.2538 โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการก่อสร้างเป็นเวลา 11 เดือน 14 วันจึงแล้วเสร็จ

เทพเจ้าภายในศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

สำหรับศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวนั้น มีองค์เทพเจ้าที่เป็นที่เคารพศรัทธาแก่ชาวจีนโพ้นทะเล และชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเก้าเลี้ยว ดังนี้

1. เจ้าพ่อเก้าเลี้ยว (ปุนเถ่ากง)
2. เจ้าพ่อกวนอู และองครักษ์ของเจ้าพ่อกวนอูอีก 2 องค์คือ กวนเพ่ง (กวนเป้ง) และจิวซัง (จิวฉอง)
3. เจ้าแม่เก้าเลี้ยว (เจ้าแม่ทับทิม หรือ ตุ้ยบ้วยเต็งเนียง)
4. เจ้าพ่อ 108

ภาพที่ 4 มหาปราสาทที่ประทับ (แท่นบูชา) องค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่เก้าเลี้ยว

ภาพที่ 5 เรียงจากซ้ายไปขวา : เจ้าพ่อเก้าเลี้ยว (ปุนเถ่ากง), จิวซัง (จิวฉอง) องครักษ์เจ้าพ่อกวนอู, เจ้าพ่อกวนอู, กวนเพ่ง (กวนเป้ง) องครักษ์เจ้าพ่อกวนอู

ภาพที่ 6 เจ้าแม่เก้าเลี้ยว เจ้าแม่ทับทิม (ตุ้ยบ้วยเต็งเนียง)

ลำดับขั้นตอนและวิธีการสักการะเทพเจ้าภายในศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

แผนผังและลำดับขั้นตอน ซึ่งแสดงให้เห็นวิธีการสักการะเทพเจ้าภายในศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวนั้น สะท้อนให้เห็นความเชื่อและอัตลักษณ์ขอชาวจีนไหหนำ ผ่านการวางผัง การตกแต่ง และการจัดวางตำแหน่งของรูปเคารพตามความเชื่อและความศรัทธาต่อองค์เทพเจ้า โดยมีองค์เจ้าพ่อเก้าเลี้ยวเป็นเทพเจ้าประธานที่ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก และเทพเจ้าองค์อื่น ๆ ในลำดับต่อมา ได้แก่

1. เจ้าพ่อเก้าเลี้ยว (เจ้าพ่อเทพารักษ์ หรือ ปุนเถ่ากง)
2. เจ้าแม่เก้าเลี้ยว (เจ้าแม่ทับทิม หรือ ตุ้ยบ้วยเต็งเนียง)
3. เจ้าพ่อกวนอู
4. กวนเพ่ง (กวนเป้ง) องครักษ์เจ้าพ่อกวนอู (ซ้ายมือของเจ้าพ่อกวนอู)
5. จิวซัง (จิวฉอง) องครักษ์เจ้าพ่อกวนอู (ขวามือของเจ้าพ่อกวนอู)

ลักษณะการสักการะองค์เทพเจ้าของศาลเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว

จุดที่ 1 เตรียมนำอุปกรณ์ไหว้จ้าว ประกอบด้วย เทียน 2 เล่ม และธูป 40 ดอก/1 มัด สำหรับอธิษฐานขอพรจากเจ้าพ่อ-เจ้าแม่เก้าเลี้ยว

จุดที่ 2 วางกระดาษเงินกระดาษทอง และขวดน้ำมัน (ถ้ามี) ไว้ที่แท่นบูชา

จุดที่ 3 จุดเทียนและธูป แล้วนำไปปักลงกระถางธูปขององค์เทพเจ้าที่อยู่ในศาลเจ้าให้ครบ เทน้ำมันพืชตรงตะเกียงน้ำมัน (ความหมายของการเติมน้ำมัน คือ เป็นการเติมพลังให้ไฟติดอยู่ตลอดเวลา เปรียบเหมือนการต่อชีวิต)

จุดที่ 4 จุดเทียน 2 เล่ม ปักไว้บนแท่นสำหรับปักเทียน

จุดที่ 5 แท่นพระพุทธรูป ปักธูปจำนวน 3 ดอก ลงในกระถางธูป

จุดที่ 6 แท่นเจ้าที่จะตั้งอยู่กับพื้น ปักธูป 3 ดอก ลงในกระถางธูป

จุดที่ 7 แท่นพระเกษม ผู้ก่อตั้งศาลเจ้า ปักธูป 3 ดอก ลงในกระถางธูป

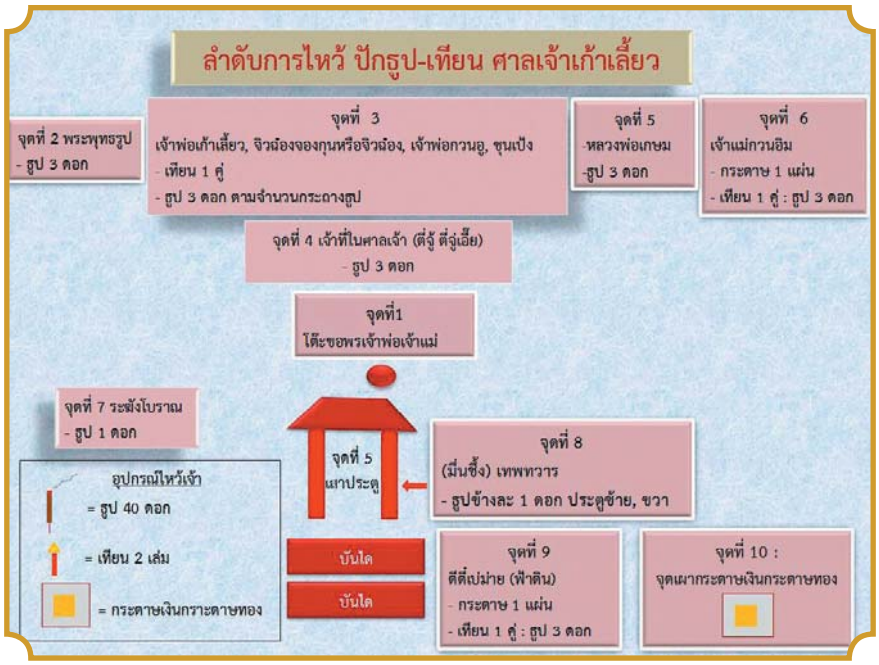
จุดที่ 8 แท่นเจ้าแม่กวนอิม ปักธูป 3 ดอก ลงในกระถางธูป

จุดที่ 9 ระฆังโบราณ ธูปจำนวน 1 ดอก

จุดที่ 10 ประตูทางเข้าออกด้านซ้าย และด้านขวา (เจ้าที่) ธูป 2 ดอก

จุดที่ 11 ไหว้ฟ้าดิน ด้วยการปักธูป 5 ดอก ลงในกระถางธูปที่ตั้งอยู่ตรงกลาง, ปักธูป 3 ดอก ลงในกระถางธูปที่ตั้งอยู่ด้านซ้าย และปักธูป 3 ดอก ลงในกระถางธูปที่ตั้งอยู่ด้านขวา

จุดที่ 12 จุดสุดท้าย สำหรับเผากระดาษเงิน - กระดาษทอง (ความหมายคือ เผาสิ่งชั่วร้าย สิ่งที่ไม่ดีทิ้งไป)

ภาพที่ 7 ลำดับขั้นตอนและวิธีการสักการะเทพเจ้าภายในศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

พิธีกรรมที่แสดงถึงความศรัทธาในองค์เทพเจ้าของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

ชาวจีนโพ้นทะเลทุกกลุ่มภาษาที่เดินทางอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ที่ใดก็ตาม สิ่งหนึ่งที่ชาวจีนเหล่านี้นำติดตัวไปด้วย คือ วัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของตน และความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย โดยเฉพาะการปรับตัวให้เข้ากับสถานที่ ๆ ตนเองเข้าไปอาศัยอยู่ ดังนั้น วัฒนธรรมความเป็นจีนจึงถูกผสมผสานกลมกลืนอยู่กับวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างดี

แนวทางการดำเนินชีวิตของชาวจีนเป็นสิ่งที่ทำตามแบบอย่างบรรพบุรุษ รวมทั้งคติความเชื่อก็เป็นสิ่งที่ถูกถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษเช่นกัน ความเชื่อเหล่านี้ นำมาสู่ประเพณีและพิธีกรรมที่ยังคงยึดถือปฏิบัติกันในกลุ่มชาวจีนในปัจจุบัน แม้ว่าประเพณี พิธีกรรม บางอย่าง อาจจะถูกปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบันก็ตาม (ศุภการ สิริไพศาล และอภิเชษฐ กาญจนดิฐ, 2550: 46) แต่ชาวจีนที่เดินทางเข้ามาอยู่อาศัยในสังคมไทยต่างก็พยายามที่จะดำรงรักษาไว้ให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ส่งต่อไปยังรุ่นลูก รุ่นหลานสืบต่อไป ดังเช่น ชาวจีนที่อยู่อำเภอเก้าเลี้ยว และมีศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวในการดำรงวิถีวัฒนธรรมจีนของกลุ่มตนไว้ ซึ่งเป็นการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อของตนที่ดำเนินไปด้วยดีท่ามกลางวัฒนธรรมไทยหรือวัฒนธรรมพื้นถิ่นอื่น ๆ ในอำเภอเก้าเลี้ยว

สำหรับพิธีกรรมสำคัญที่ชาวจีนในอำเภอเก้าเลี้ยวยังคงปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา โดยมีศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวเป็นศูนย์รวมแห่งการพบปะของชาวจีนในอำเภอเก้าเลี้ยว โดยเฉพาะชาวจีนไหหนำนั้น มีดังนี้

พิธีกรรมที่สำคัญ : ประเพณีลอยเรือสำเภาสะเดาะเคราะห์

ภาพที่ 8 ภาพประเพณีลอยเรือสำเภาสะเดาะเคราะห์
ณ ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ในวันที่ 17 เมษายน พ.ศ.2567

พิธีกรรมที่สำคัญ : เบิกเนตรเจ้าแม่สวรรค์ องค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

ภาพที่ 9 ภาพการประกอบพิธีกรรมในพิธีเบิกเนตรเจ้าแม่สวรรค์ องค์ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ณ ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2567

พิธีกรรมที่สำคัญ : พิธีเฉลิมฉลองเบิกเนตรและสมโภชเจ้าแม่สวรรค์

ภาพที่ 10 ภาพพิธีเฉลิมฉลองสมโภชองค์เจ้าแม่สวรรค์ ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2567

ประเพณีลอยเรือสำเภาสะเดาะเคราะห์นี้ จัดขึ้นทุกวันที่ 17 เมษายนของทุกปี ซึ่งทางคณะกรรมการศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่เก้าเลี้ยว ต้องการให้ชาวบ้านที่อยู่บริเวณใกล้เคียงมาเข้าร่วมในประเพณี เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันกับเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ ทางคณะกรรมการศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่เก้าเลี้ยว ยังได้จัดทำกระทงบรรจุอาหารแห้ง อาหารสด สำหรับใช้ในพิธีลอยเรือสำเภาสะเดาะเคราะห์ที่ถูกต้องตามธรรมเนียม

ประเพณีไว้จำหน่าย เพื่อเป็นการให้บริการและอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ที่ไม่สะดวกที่ในการจัดเตรียมมาเอง และได้จัดทำ “ใบอธิษฐานฝากลอยเรือสะเดาะเคราะห์” ไว้ให้บริการสำหรับผู้ที่เข้าร่วมงานอีกด้วย

จะเห็นได้ว่า ชาวจีนมีวิถีชีวิตและประเพณีปฏิบัติที่ยึดถือกันมาและยังคงดำรงรักษาด้วยการปฏิบัติสืบเนื่องเป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นธรรมเนียมและมีวิถีปฏิบัติตามที่บรรพบุรุษเคยประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมา ศาลเจ้าจึงเป็นสถานที่ ๆ มีความสำคัญต่อชาวจีนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ ความสำคัญของศาลเจ้าไม่ได้มีเพียงแค่เป็นสถานที่ในการสักการะองค์เทพเจ้าที่ตนเองให้ความเคารพศรัทธาเท่านั้น แต่ศาลเจ้ายังถือเป็นแหล่งเรียนรู้ในคำสอน คติความเชื่อ และวัฒนธรรมจีน ซึ่งถือเป็นคติธรรมคำสอนที่มีการผสมผสานกันได้อย่างลงตัว จากความเชื่อในลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า พระพุทธศาสนา รวมทั้งการยึดมั่นบูชานับถือวิญญาณบรรพบุรุษ ซึ่งเชื่อว่าหากได้บูชาเซ่นไหว้เทพเจ้า ยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนและทำความดี เทพเจ้าหรือวิญญาณบรรพบุรุษจะคุ้มครองดลบันดาลให้ประสบความโชคดีและเจริญรุ่งเรือง คนจีนโดยถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญของชีวิตที่จะต้องยึดมั่นและปฏิบัติตาม

Chao Pho[1] Kao Liao Shrine: History, beliefs, and rituals of Chinese people in Kao Liao District

Introduction

The lifestyle, culture, and beliefs of Chinese ethnic groups are deeply intertwined with waterways. When selecting locations for residence and livelihood, or for permanent settlement, the Chinese typically prioritize the fertility and strategic positioning of rivers, which are believed to bring prosperity and luck. Rivers have historically served as essential trade routes, aligning with the Chinese proficiency in commerce. Consequently, Kao Liao has long been an important settlement for the Chinese community in Nakhon Sawan. Historical records confirm this, noting that during his second royal visit, King Chulalongkorn (Rama V) inspected Kao Liao to ensure the well-being of his people, indicating the area's prominence as a commercial hub at the time (Central Thai Culture Encyclopedia, Volume 1, 1999, pp. 432-434).

Kao Liao District, which houses the Chao Pho Kao Liao Shrine, is located along the Ping River, approximately 20 kilometers from Mueang Nakhon Sawan District. This area has been a settlement for Chinese immigrants for many years, with established communities in Kao Liao and Makluea Villages. About 90% of the residents in Kao Liao District are Hainanese Chinese who migrated from Hainan Island. Teochew Chinese immigrants also settled in the area, engaging actively in trade and selling goods such as clothing and consumer products (Saengthong, 2017, p. 134). As the Hainanese Chinese population expanded, they constructed the Chao Pho Kao Liao Shrine.

[1] God

The history of the Chao Pho Kao Liao Shrine

The Chao Pho Kao Liao Shrine is situated on the northern side of the Kao Liao Market intersection, along Kao Liao Withee Road in Kao Liao Subdistrict, Kao Liao District, Nakhon Sawan Province. Its riverside location enhances its scenic beauty and grants it a strategic position, likened to a dragon's belly. The shrine faces the Ping River, which flows in from the right and curves to the left before merging with the Yom River at Pak Nam Pho to form the Chao Phraya River (The Kao Liao Shrine Committee, 2022, p. 1). This strategic and auspicious location has established the shrine as a revered site for merchants and locals in Kao Liao Market and its surroundings, who hold deep respect and devotion for the deities enshrined there.

Figure 1 Ping River in front of Kao Liao Shrine, Kao Liao District, Nakhon Sawan Province

Figure 2 The Kao Liao Shrine, Kao Liao District, Nakhon Sawan Province

Chinese immigrants who settled in Kao Liao District brought their commercial expertise, transforming the area into a vibrant rural business hub—a status it maintains

to this day. Remnants of this bustling past are evident in the enduring original commercial buildings. In line with their traditions and beliefs, the Hainanese Chinese established the Kao Liao Shrine and the Chao Pho Mor Shrine around 1898 as places of worship, serving the community continuously since their founding.

The founding history of the Kao Liao Shrine is not extensively documented in historical records. Understanding its origins largely depends on oral accounts from overseas Chinese who settled in the Kao Liao District and narratives passed down to Thai people of Chinese descent.

Despite the absence of definitive historical records, the presence of an “Ancient Chinese Bell” is a significant piece of historical evidence. This bell not only attests to the shrine’s antiquity and sacredness but also provides insights into the history of the Kao Liao community. The Chinese characters inscribed on the bell read: “Constructed in 1918, the first month, corresponding to Buddhist Era 2461, humbly donated by merchants, landowners, and residents of Kao Liao”. This treasured artifact remains a vital part of the community's heritage, helping descendants of the Chinese and Kao Liao residents explain the shrine’s origins and enduring significance.

Figure 3 The Ancient Chinese Bell, a significant historical artifact of the Kao Liao Shrine

The ancient Chinese bell at the Kao Liao Shrine rings out whenever people come to pay their respects and pray to the deities. The shrine's caretaker strikes the bell in unison with a drum, creating a resonant sound. This symbolic act of ringing the bell serves as a proclamation to all the deities enshrined within the shrine, signaling to them that supplicants seek their divine guidance and blessings. The year inscribed on the bell indicates that the shrine is now approximately 106 years old.

In addition to the ancient Chinese bell, another significant piece of historical evidence underscores the remarkable reign of King Chulalongkorn (Rama V). The King alleviated hardships and improved the well-being of people in remote areas through royal visits aimed at inspecting and surveying their conditions. As recorded in the royal chronicles, King Chulalongkorn's visit on August 16, 1906 (Rattanakosin Era 125), includes a notable entry about Kao Liao and its vibrant Chinese community.

> ...Upon arriving in Kao Liao, we stopped for a meal. "Duke" (His Royal Highness Prince Thongthaem Thavalyawongse, Prince Sarnbhasatra Subhakich), who had been assigned the role of king, appeared uneasy. He was concerned about being perceived as "apprish" (a term used by Kanang-Ngo meaning "unpropitious," though he struggled to pronounce it clearly). We had to instruct him on the proper way to greet and converse. The tension arose because the village headman's wife, a prominent figure among the Hakka Chinese sugarcane plantation owners, had invited us to her home. After some consideration, we agreed to attend. As we resumed our royal duties, a large crowd gathered, with numerous musicians playing traditional Thai and Chinese instruments, and firecrackers adding to the festive atmosphere. We were welcomed ashore with incense and candles. Upon entering the house, we were greeted by an altar with offerings, tables and chairs draped in silk, and Chinese-style beds adorned with silk canopies.

The royal chronicles record that King Chulalongkorn visited Kao Liao in 1906 (Rattanakosin Era 125). Since then, up to the present year, 2024, approximately 118 years have elapsed

Architectural features of the Chao Mae[2] Na Pha Shrine

The Kao Liao Shrine originally began as a modest wooden house situated near the Ping River, where the current octagonal pavilion now stands. The deity was initially relocated from Ban Hat Salao to this newly constructed shrine, which was then situated closer to the river than its current location. Over time, the shrine underwent renovations and was moved further from the river to its present site.

As the first Kao Liao Shrine began to deteriorate, a second, more substantial shrine was built. However, due to the reliance on readily available natural materials and past construction practices, this second shrine also suffered from a lack of structural integrity and permanence, leading to its eventual decline (Chao Pho Chao Mae Kao Liao Shrine Committee of 2022, 2022, p. 10).

Subsequently, the Kao Liao Shrine Committee and local residents collaborated to construct a third shrine, significantly larger and more robust than its predecessors. This new shrine, a single-story structure combining wood and concrete, featured a concrete floor, a zinc roof, and red-painted wooden walls. An altar for worshiping Heaven and Earth was established in front of the shrine, accompanied by a Ti Gong pole and a red-painted paper-burning furnace. The grand opening of this third Kao Liao Shrine was marked by a mesmerizing fire-walking ritual, officiated by the esteemed Phra Saraphanmathuras Bao-aing from Wat[3] Samananam Borihan (Wat Yuan Saphan Khao) in

[2] Goddess

[3] A temple in Thailand

Saphan Khao, Bangkok. This ceremony may have been the first of its kind at the Kao Liao Shrine.

After several decades, the third Kao Liao Shrine began to deteriorate due to termite damage, which led to rotting wooden walls, a leaking roof, and a collapsing ceiling. Faced with insufficient funds for a complete reconstruction, the shrine committee opted for temporary repairs. Eventually, a meeting was convened to address the deteriorating condition of the shrine, and Luang Pho[4] Kasem Kuttasilo was appointed to lead the rebuilding project. He sought financial support from the Kao Liao community, including residents and those living elsewhere, to fund the construction of a new shrine (Kao Liao Shrine Committee, 2022, pp. 11-13).

The new shrine, constructed as a single-story reinforced concrete structure elevated approximately 1.20 meters above the ground, was adorned with two majestic dragon sculptures crafted from cement. It featured an altar dedicated to Heaven and Earth, flanked by towering Thi Kong pillars and an octagonal incinerator. A large paper-burning stove was placed beside the intricately designed octagonal altar. Construction of the third Kao Liao Shrine began on August 19, 1994, and was completed on August 3, 1995, spanning a total of 11 months and 14 days.

Deities within the Kao Liao Shrine

The Kao Liao Shrine houses several deities revered by both the overseas Chinese and Thai people of Chinese descent in the Kao Liao district. These deities are:

1. Chao Pho Kao Liao (Pun Thao Gong)
2. Chao Pho Guan Yu and his loyal guardians, Guan Ping and Zhou Cang
3. Chao Mae Kao Liao (Chao Mae Thapthim or Tui Buai Teng Niang)
4. Chao Pho 108

[4] It is an honorific term used to refer to a highly respected Buddhist monk in Thailand.

Figure 4 The grand palace altar of Chao Pho and Chao Mae Kao Liao

Figure 5 From left to right: Chao Pho Kao Liao (Pun Thao Gong); Zhou Cang (Guan Yu's loyal guardian); Chao Pho Guan Yu; Guan Ping (Guan Yu's loyal guardian)

Figure 6 Chao Mae Kao Liao (Chao Mae Thapthim or Tui Buai Teng Niang)

Steps and methods for worshiping the deities within the Kao Liao Shrine

The layout and sequence of worship steps within the Kao Liao Shrine reflect the Hainanese Chinese community's beliefs and identity. The shrine's design, decoration, and deity placement adhere to their religious and cultural practices. The principal deity, Chao Pho Kao Liao, is given the highest reverence, followed by other deities in order of importance, including:

6. Chao Pho Kao Liao (Chao Pho Thepharak or Pun Thao Gong)
7. Chao Mae Kao Liao (Chao Mae Thapthim or Tui Buai Teng Niang)
8. Chao Pho Guan Yu
9. Guan Ping (Guan Yu's loyal guardian) (the left side of Guan Yu)
10. Zhou Cang (Guan Yu's loyal guardian) (the right side of Guan Yu)

The manner of worshiping the deities at the Kao Liao Shrine

1. **Prepare the worship set: This includes 2 candles and 40 incense sticks (1 bundle) for offering prayers to the main deities,** Chao Pho Kao Liao and the goddess.
2. **Place the offerings:** Put the joss paper (both silver and gold) and oil bottle (if available) on the altar.
3. **Light the candles and incense:** Light the 2 candles and then light the incense sticks. Place them in the incense burners for each deity in the shrine. Add vegetable oil to the oil lamp (the oil symbolizes maintaining the flames, like sustaining life).
4. **Place 2 candles on the candle stand:** Position them on the designated candle stand.
5. **Offer to the Buddha:** Light 3 incense sticks and place them in the incense pot dedicated to the Buddha statue at the Buddha's altar.
6. **Offer to the Ground Deities:** Light 3 incense sticks and place them in the incense pot of the guardian deities' altar on the floor.

7. **Offer to the Shrine Founder:** Light 3 incense sticks and place them in the incense pot dedicated to the altar of Phra Kasem, the founder of the shrine.
8. **Offer to Guan Yin:** Light 3 incense sticks and place them in the incense pot of Guan Yin's altar.
9. **Offer to the Ancient Bell:** Light 1 incense stick and place it next to the ancient bell.
10. **Offer to the Guardian Deities:** Light 2 incense sticks each at the entrances on the left and right sides of the shrine, dedicated to the guardian deities.
11. **Offer to the Heaven and Earth:** Light 5 incense sticks and place them in the central incense pot dedicated to Heaven and Earth. Place three incense sticks each in the incense pots on the left and right sides, also representing Heaven and Earth.
12. **Burn Paper Offerings:** As the final step, burn the paper money and gold foil in the designated area. This symbolizes the burning away of negative energies and misfortunes.

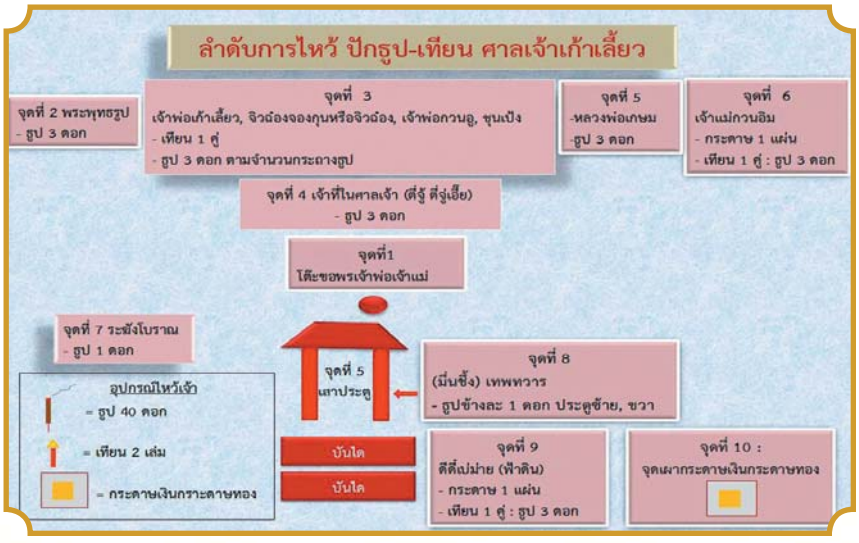

Figure 7 Sequence of steps and methods for worshipping deities within the Chao Pho Kao Liao Shrine (in Thai)

Rituals demonstrating devotion to the deities of the Chao Pho Kao Liao Shrine

Overseas Chinese from various ethnic groups have consistently carried their cultural traditions and simple living practices with them, adapting them to new environments as they settled in different regions. This migration led to a harmonious blending of Chinese culture with local customs and traditions.

The Chinese way of life is deeply rooted in ancestral teachings and practices, and this respect for tradition continues to influence their beliefs and customs. These customs have evolved into a rich tapestry of traditions and rituals, many of which are maintained by Chinese communities worldwide, even as they adapt to modern times (Siripaisan & Kanjanadit, 2007, p. 46). Despite integrating into new societies, such as Thai society, Chinese communities strive to preserve their cultural heritage and pass it on to future generations.

In Kao Liao District, the Chinese community, particularly the Hainanese, maintains its cultural practices through the Chao Pho Kao Liao Shrine. The shrine serves as a central place for observing significant rituals, which include:

Significant rituals: The tradition of Loy Luea – Chinese Junk Boat Floating Ceremony to ward off misfortune

Figure 8 The tradition of Loy Luea – Chinese Junk Boat Floating Ceremony to ward off misfortune at the Kao Liao Shrine on April 17, 2024

Significant rituals: The Eye-Opening Ceremony for Thailand's largest Tianhou Statue (Chao Mae Sawan[5]).

[5] The Heavenly Goddess

Figure 9 The Eye-Opening Ceremony for Thailand's largest Tianhou Statue at the Kao Liao Shrine on May 1, 2024

Significant rituals: The Eye-Opening and celebration ceremony for Chao Mae Sawan (the Heavenly Goddess)

Figure 10 The celebration ceremony of Chao Mae Sawan on May 1, 2024

The tradition of the Boat Floating Ceremony, held annually on April 17, is a significant event for the Kao Liao Shrine and the local Chinese community. Thisceremony is performed to ward off misfortune and foster good relationships among residents. The Kao Liao Shrine Committee invites the community to participate and provides pre-prepared offerings for the spirit boats, which include both dry and fresh food items, ensuring that everyone can partake in the tradition, even if they lack the time or resources to prepare their own offerings. Participants are also given “Wish Papers” to write down their hopes and attach to the spirit boats during the event.

Chinese communities maintain deeply rooted traditions and customs that are passed down through generations, reflecting the practices of their ancestors. The shrine is more than a place of worship; it serves as a center for learning about Chinese teachings, beliefs, and culture. It embodies a harmonious blend of Confucianism, Taoism, Buddhism, and ancestral veneration. Worshiping deities, adhering to moral teachings, and performing good deeds are seen as essential practices that lead to protection and blessings from deities or ancestors. For the Chinese people, these practices are integral to their cultural and spiritual life.

References

Kao Liao Shrine. (2024, May 15). Ceremony of the Eye-Opening of the Goddess of Heaven on May 1, 2024.

Facebook. https://www.facebook.com/share/p/ucSwoQEJJeowMDRa/

Kao Liao Shrine. (2024, May 16). Celebration of the Eye-Opening and Consecration of the Goddess of Heaven on May 1, 2024.

Kao Liao Shrine Committee. (2022). History of the Kao Liao Shrine: The Annual Festival and Traditions of the Kao Liao Shrine. (n.p.).

Facebook. https://www.facebook.com/share/p/3krgDgYvttFT3KHJ/

Saengthong, S. (2017). Nakhon Sawan Studies: Chronicles of the Chinese Community in Pak Nam Pho. Nakhon Sawan: Rimping Karnpim Limited.

SCB Foundation. (1999). Encyclopedia of Thai Culture: Central Region. Bangkok: SCB Foundation.

Siripaisal, S., & Kanjanadit, A. (2007). Rituals and Beliefs of Chinese-Thai People in the Songkhla Lake Basin: From Past to Present. Bangkok: National Culture Commission, Ministry of Culture.

高耀本头公庙：华人在高耀县的历史、信仰和仪式

前言

中国人的生活方式、文化和信仰往往都与河流有着密切的联系。中国人通常会选择物产丰富、地理位置优越，有河流的地方居住或者永久定居。这些因素可以为他们提供丰富的资源，方便与外界交流。不仅如此，河流可以方便人们与外界进行贸易往来，这也是中国人沿河而居的重要原因之一

因此，高耀县自古以来就是那空沙旺府华人的重要聚居地之一。据资料显示朱拉隆功国王（拉玛五世国王）曾密切关注人民的福祉，而高耀县则是国王第二次关注人民福祉所到过的地方之一。从这我们可以看出，高耀县在当时是有名的商业社区。(泰国中部文化百科全书，2542 年第 1 卷：432-434)

此外，高耀本头公庙所在的高耀县位于平河沿岸，距离那空沙旺市区仅 20 公里。过去，高耀区和马戈区都是海南华人社区的所在地，在那里居住的华人大约 90% 都是海南人，此外还有潮州人，他们移民定居在此并从事商品贸易，如：服装、生活必需品等。(SuchartSangthong，2017:134）随着越来越多的海南人移民到高耀区，他们便建造了一座神庙，称为“高耀本头公庙”。

高耀本头公庙的历史

“高耀本头公庙”位于高耀市场路口北边，即那空沙旺府高耀县高耀村高耀威提路处。因为这座神庙位于河岸，因而风景秀丽，其所在的地理位置宛如龙的腹部，神庙面朝平河。神庙外的一条河流流入神庙右侧，并弯曲地从神庙左侧流出，流入北榄坡并与永河相汇，最后形成“湄南河”（高耀本头公庙管理 委员会 2022，2022：1)。由于高耀神庙有着得天独厚的地理位置，所以一直以来都被高耀市场及附近地区的商人们视为供奉神灵的信仰中心。

图一 ：那空沙旺高耀县本头公庙前平河景色

图二：那空沙旺高耀县高耀本头公庙

在高耀县定居的中国人擅长贸易，他们来此定居后，使得该社区成为了农村商业区直至今日。如今，我们仍能在此看见一些早期的商业建筑。中国海南人始终坚持着自己的信仰和传统，待生活稳定后，于 1908 年（佛历 2441 年）左右他们便建立了本头公庙和华光公庙，并将此作为他们的宗教场所，直至今日。

关于本头公庙修建的故事，历史记载的并不多。因此，想要了解这座神庙的历史只能通过采访高耀县居住的华人及后裔。

尽管如此，但仍旧没有人知道该神庙建立的确切历史。 而这座神庙内的一口“中国古钟”被认为具有重要的历史价值，它可以彰显该神社的古老和神圣，也很好地解释了这个社区的本质。这口钟出现了汉字，可以理解为“它建于 1918 年（佛历 2461 年）正月。商人、贵族和村民都会前来供奉，华人后裔和高耀县人仍以这口钟作为社区有着古老历史的重要证据”。

图三：高耀县历史文物
高耀本头公庙内的“中国古钟”

当人们前来朝拜高耀本头公-本头妈并祈福时，这座古钟声都会发出的声音。 侍从将这钟与鼓一起敲响，发出响亮的声音。 敲击这口钟就像是在告诉神庙里供奉的诸神明，正有子孙前来朝拜祈福。如果我们按照这口钟上的年份计算，可知目前这座神庙大约已有 106 年的历史。

除此之外，它还讲述了这座神庙的古老历史。还有重要的历史证据表明朱拉隆功国王统治时期，国王陛下体恤民生、重视并解决民间疾苦，下塌偏远地区视察政府和调查民生。1906 年 8 月 16 日朱拉隆功国王早期的访民档案中有一段记载了高耀县和华人，其中提到：

... Tuk（皇家税务局）抵达高耀县停下来吃饭，并装扮成国王。但他扮演得不太像，因为他害怕冒犯皇室会不吉利，为自己招致祸端。他与大家问候，并表示自己仍需学习很多东西。这件事的发生似乎是因为村长的妻子和客家甘蔗园主一同邀请 Tuk 去他们家里做客，Tuk 同意了。我假装成国王，走到哪里都会有很多人带着泰国琵琶、中国琵琶、蜡烛和香邀请并欢迎我们。走进屋内有祭神的桌子、铺有绸缎桌布的桌子和椅子，就连床上的蚊帐也是中国绸缎做的。

从上述文字来看，它应该是发生在 1906 年（佛历 2449 年，拉玛 125 年），也就是朱拉隆功国王统治的同一年，那一年国王陛下曾下访高耀县。从 1906 年到 2024 年，至今共有 118 年的历史。

悬崖圣母庙的建筑特点

高廖本头公庙起初是一座小木，它位于平河（现在的八角亭）旁。本头公被暨请自 Ban Hat Salao，人们将新的神庙取名为“高耀本头公庙”，当时的神庙比现在的更靠近平河。后来，人们又修复并建造了新的神庙。于是，神庙就从河边移到了现在的位置。

随着时间的推移，第一座本头公庙受到损坏，因此便有了第二次修建神庙的情况，使其比之前规模更大。但由于过去的修建，经常尽可能多地使用天然材料。因此，过去所建造的神庙并不稳定，也不牢固。所以后来，第二座神庙建筑也同样破旧不堪。（本头公妈古庙管理委员会 2022, 2022: 10）

此后，高耀庙本头公管理委员会与高耀县民共同整修建造了第三座本头公庙，比之前规模更大、更坚固。它是一座半木、半混凝土的单层建筑。用混凝土浇筑地板、屋顶和盖锌板。天花板是木头做的，木质墙壁漆成红色。庙前有祭天地台，祭台旁有提空柱。天地台有一个烧纸炉子被漆成了红色。第三座本头公庙竣工后，举行开光、赤脚踩火等仪式，暨请了曼谷 Somananam Worawihan 庙的“Ong Sarapan Mathuros”Bao Eng 师父（曼谷 Saphan Khao 庙），举行开光、赤脚踩火仪式。这是高耀本头公庙首次举行开光仪式。

此后，第三座高耀本头公庙便使用了数十年，但也已开始损坏。由于建筑物是用木头建造的，白蚁会来吃木头，木墙开始朽烂，屋顶漏水，木制天花板腐烂并坍塌。当时的本头公庙管理委员会有修建新神庙的想法，但由于缺乏资金仍无法做到，只能先修复受损区域。

接着，第三座本头公庙被严重损坏。本头公庙管理委员会进行了协商并决定邀请 Luang Por Kasem Kutsilo 师父主持本头公庙的重建工作。Luang Por Kasem Kutsilo 师父告知

了他的徒第和高耀县人民，以及在别处工作的高耀县人，希望可以共同修复神庙。（高耀本头公庙管理委员会，2022 年，2022 年：11-13）

这座新神庙为钢筋混凝土单层建筑，离地面高约 1.20 米，屋顶为水泥砌成，外观看起来像两条龙。神庙的正面有一座天地坛，天地坛有一根巨大的提空柱，高高耸立，与一条金龙交织在一起，而天地坛旁边有一尊大型烧纸炉，呈美丽的八角形形状。这第三座神庙于 1994（佛历 2537）年 8 月 19 日动工，1995（佛历 2538）年 8 月 3 日竣工，工期共 11 个月 14 日。

高耀本头公庙内供奉的神明

高耀本头公庙内有华人、华裔崇敬的神明，如下：

1.本头公

2．关公 及关公的两名护卫：关平和周仓

3.本头公妈

4.108 兄弟公

图四：本头公-本头公妈祭坛

图五：本头公、周仓、关公、关平（从左到右排列）

图六：本头公妈 、水尾圣娘

朝拜本头公庙内神明的流程和方法

本头公庙内朝拜神明流程示意图，展示了朝拜的方法。神像的布局、装饰和摆放位置，反映了海南人的信仰和身份。根据对神的信仰，主神是本头公，然后便是其余的神明，如下所示：

1. 本头公
2. 本头公妈
3. 关公
4. 关平（关公左边）
5. 周仓（关公右边）

第一步：祈福朝拜本头公-本头公妈需要准备的用品有：2根蜡烛 40柱香。

第二步：把金箔纸、银箔纸放、香油放在佛主祭坛上。

第三步：每一个神明都烧蜡烛和烧香，然后插到香炉里，把香油倒进油灯中（添油的意义在于增添力量，让灯一直亮着，此灯代表生命）。

第四步：烧 2 根蜡烛并插进香炉里。

第五步：佛主神像烧 2 柱香，插进炉里。

第六步：地上的神像烧 3 柱香，插入香炉里。

第七步：神庙创始人 Phra Kasem 的神坛，在香炉里烧 3 柱香。

第 八步：观音菩萨神坛，烧 3 柱香。

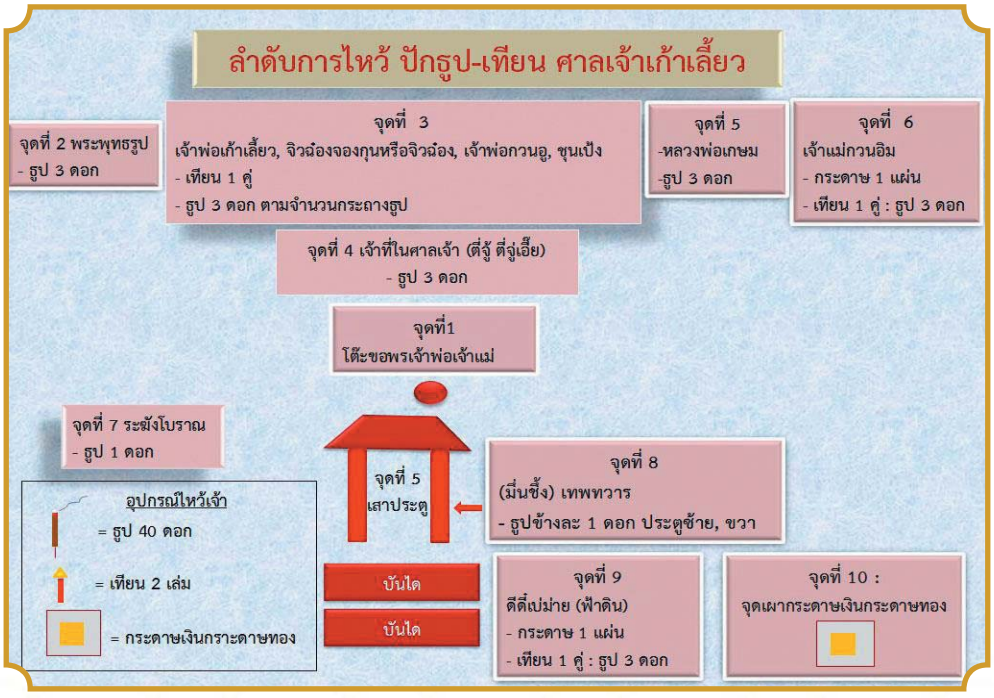
第九步：古钟，烧 1 柱香。

第十步：左右门（土地公），烧 2 柱香。

第十一步：拜土地公，烧 5 柱香插入中间的香炉，分别烧 3 柱香插入左右两边的香炉。

第十二步：最后一步，烧金箔纸、银箔纸。（意义是把所有邪恶和不好的东西统统烧掉）。

高耀神庙供奉神明的特点

图七：高耀本头公庙朝拜流程和方法

对高耀本头公庙众神明信仰的仪式

中国无论哪个民族的人民移民至任何地方，他们都不会忘记把自己原有的生活方式和简单生活的文化带到自己居住的地方然后通过调整适应它，因此，中国文化可以很好的与当地社区文化融为一体。

中国人的传统生活方式代代相传，其中包括信仰。信仰也是我们老祖宗传承下来的东西，信仰使得当代中国人仍在传承这些传统和仪式。尽管一部分传统和仪式为了适应当今时代已经被改变，（Supakarn Siripaisan 和 Aphichet Kanchanadit，2007：46），但在泰国社会生活的中国人试图将其作为文化遗产保存下来，传承给子孙后代。 就像生活在高耀县的华人一样，他们用高耀本头公庙来举行各种宗教仪式，这是他们维持中国文化的方式，也是一种在泰国文化和其他文化的背景下，根据自己的信仰进行的仪式。

高耀县的中国人会继续将这些重要的传统仪式进行下去，本头公庙是高耀县华人见面聚会的中心。尤其是海南人如下：

驱除厄运的“送王船”仪式

图八：2024年（佛历2567年）3月17日
高耀本头公庙“送王船”仪式

重要仪式：泰国最大尊天后圣母开光仪式

图九：2024年（佛历2567年）5月1日
本头公庙泰国最大尊天后圣母开光仪式

重要仪式：天后圣母开光庆典

图九：2024 年（佛历 2567 年）5 月 1 日
天后圣母开光庆典

泰国传统“送王船”节于每年 4 月 17 日举行，本头公—本头公妈管理委员会希望附近的居民参与其中，以促进和睦邻里关系。此外，主办方还为前来参与活动的民众准备了食物和祭品，以方便那些不便自行准备的人。同时，还为民众准备了祈福的寄语。

从这些我们可以看出，中国人始终坚守着自己的传统和独特的生活方式，他们每年都会按照传统习俗和祖先的教导来延续和保持自己的生活方式。神庙对所有华人族群来说是至关重要的地方，其不仅是供奉神灵的神圣之地，还是中国教义、信仰和文化的学习中心。他们将不同的哲学和宗教信仰融为一体，将儒家、道家、佛家、尊崇祖先结合起来。他们相信祈祷、虔诚崇拜神灵，遵守教义并行善业能够保佑他们获得幸运和繁荣。中国人认为这些是他们生活中必须坚持和遵循的重要部分。

参考文献

高耀本头公庙管理委员会,高耀本头公庙的历史,本头公庙、华光公庙--传统-年度活动,(PTT) 2565.

暹罗商业银行.泰国文化百科全书基金会.泰国文化百科全书,中部地区,曼谷:泰国文化百科全书基金会,暹罗商业银行, 1999.

高耀本头公庙 2067 年 5 月 1 日天后圣母开光庆典开幕式.Facebook,https://www.facebook.com/share/p/ucSwoQEJJeowMDRa/,2567.

2024 年 1 月 1 日天后圣母开光庆典开幕式.Facebook,https://www.facebook.com/share/p/3krgDgYvttFT3KHJ/,2567.

SupakarnSiripaisan,ApichetKanchanadit,从古自今宋卡华裔的信仰与仪式.曼谷:文化部国家文化委员会办公室,2550.

Suchart Sangthong,那空沙旺研究:北榄坡华人故事,那空沙旺灵冰出版社,2550.

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว : แห่งวิถีวัฒนธรรม

ภาพที่ 11 ศาลจ้าวเก้าเลี้ยว (หลังปัจจุบัน)

1. ความเป็นมาของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์ คุณดำรง เมฆกิตติกุล (อดีตผู้ดูแลศาลเจ้าในขณะนั้น) เล่าว่า ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวมีประวัติความเป็นมามากกว่า 100 ปี การก่อตั้งศาลจ้าวแห่งนี้เนื่องมาจากชาวบ้านเก้าเลี้ยวส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีนไหหนำ กลุ่มชาวจีนเหล่านี้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เช่น การปลูกกล้วยไข่ การทำ ไร่อ้อย และการค้าขาย การเดินทางคมนาคมและการขนส่งสินค้าที่สะดวกที่สุดคือ การคมนาคมทางน้ำ โดยแม่น้ำสายหลักคือแม่น้ำปิง ชาวจีนจะเดินทางไปค้าขายและรับส่งสินค้าระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ตามเส้นทางที่แม่น้ำปิงไหลผ่าน โดยเฉพาะจังหวัดกำแพงเพชรซึ่งเป็นเมืองใหญ่ในสมัยนั้น และล่องเข้าแม่น้ำเจ้าพระยาจนถึงกรุงเทพมหานคร เนื่องจากชาวจีนต้องเดินทางคมนาคมและการขนส่งสินค้าโดยอาศัยเส้นทางน้ำเป็นหลัก ประกอบกับความเชื่อของคนจีนส่วนใหญ่ที่ยังคงยึดถือตามความเชื่อดั้งเดิมว่า มีเทพเจ้าอยู่ทุกหนทุกแห่งไม่ว่าจะเป็นบนบก ในน้ำ หรือในอากาศ หากได้กราบไหว้บูชาก็จะนำมาซึ่งความปลอดภัยและความโชคดีมีชัย ด้วยเหตุนี้กลุ่มชาวจีนจึงได้พร้อมใจกันสร้างศาลจ้าวบริเวณสถานที่ตั้งปัจจุบันโดยมีสาเหตุสำคัญคือ เป็นฝั่งแม่น้ำที่เป็นท่าจอดเรือ และมีจระเข้เจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์อาศัยอยู่ในแม่น้ำ ต่อมากลุ่มชาวจีนที่กลับไปประเทศจีน ได้นำรูปเจ้าพ่อมาประดิษฐานโดยมีลักษณะเป็นศาลเพียงตาเล็ก ๆ ต่อมาได้สร้างศาล 2 หลังคู่กับศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว และมีการจัดตั้งคณะกรรมการศาลจ้าวในปี พ.ศ.2532 จดทะเบียนอย่างเป็นทางการกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

1.1 สภาพที่ตั้งของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของสี่แยกตลาดเก้าเลี้ยว หมู่ที่ 2 ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์ โดยศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหันหน้าไปทางแม่น้ำปิงซึ่งมีลักษณะของแม่น้ำที่ไหลเข้าสู่ศาลเจ้าด้านขวามือและโค้งวนออกไปทางด้านซ้ายของศาลจ้าวไหลลงสู่ปากน้ำโพรวมกับแม่น้ำยมเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา

1.2 การบริหารงานภายในศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่เก้าเลี้ยว

คณะกรรมการศาลจ้าว ทำหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจการศาลจ้าวดูแลเกี่ยวกับการบริหารงานภายในของศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่เก้าเลี้ยวโดยตรง คณะกรรมการบริหารศาลเจ้า อันประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ เช่น ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการฝ่ายต่าง ๆ

คณะกรรมการศาลจ้าวมีหน้าที่หลักหลัก คือ

1. ดูแลรักษาอาคารสถานที่และทรัพย์สินของศาลจ้าว
2. จัดพิธีกรรมและงานเทศกาลประจำปีของศาลจ้าว
3. บริหารจัดการด้านการเงินและงบประมาณของศาลจ้าว
4. ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศาลจ้าว

การปฏิบัติงานของคณะกรรมการศาลจ้าว

1. จัดประชุมเป็นประจำเพื่อวางแผนและติดตามงานของศาลจ้าว
2. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล
3. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากชุมชน

การดูแลด้านพิธีกรรมของศาลจ้าว

1. จัดหาและดูแลเครื่องเซ่นไหว้ภายในศาลจ้าว
2. ประสานงานกับผู้ประกอบพิธีกรรมของศาลจ้าว
3. กำหนดปฏิทินงานประจำปี

การบริหารการเงิน

1. จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย
2. ดูแลเงินบริจาคและการใช้จ่ายอย่างโปร่งใส
3. วางแผนงบประมาณสำหรับการบำรุงรักษาและพัฒนาศาลจ้าว

การมีส่วนร่วมของชุมชน:

1. เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของศาลจ้าว
2. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนที่มีส่วนร่วมในกิจกกรมของศาลจ้าว
3. ส่งเสริมการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของศาลจ้าว
4. การประสานงานกับภาครัฐ
5. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการศาสนา
6. ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

1.3 ลักษณะศิลปกรรมของอาคารศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

จากบันทึกที่อาจารย์สุรัตน์ ชัยมงคลศักดิ์ ได้เคยบันทึกไว้จากคำบอกเล่าจากอากงของท่านเอาไว้ว่าแรกเริ่มเดิมที่บิดาของนายดี แซ่โล้ว ได้อัญเชิญเจ้าพ่อมาจากเมืองจีนมณฑลไหหนำและได้สร้างศาลบูชาเจ้าพ่อที่อัญเชิญมาไว้ที่บ้านหาดเสลาฝั่งตรงข้ามบ้านเก้าเลี้ยวต่อมาบิดานายดี แซ่โล้ว เห็นว่าบ้านเก้าเลี้ยวมีชาวจีนที่เดินทางมาอาศัยอยู่มากมายจึงได้ร่วมกันสร้างศาลจ้าวขึ้นเพื่อเป็นที่ประดิษฐานเจ้าพ่อซึ่งศาลต้องสร้างขึ้นในขณะนั้นเป็นเรือนไม้หลังเล็ก ๆ ตั้งอยู่ติดริมแม่น้ำปิง (บริเวณศาลาแปดเหลี่ยมในปัจจุบัน) และได้อัญเชิญเจ้าพ่อจากบ้านหาดเสลามาประทับศาลจ้าวที่สร้างขึ้นใหม่และใช้ชื่อว่า “ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว” ซึ่งศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวในขณะนั้นสร้างอยู่ใกล้ริมแม่น้ำปิงมากกว่าปัจจุบันนี้มาก ต่อมาเมื่อมีการบูรณะก่อสร้างศาลจ้าวหลังใหม่จึงมีการขยับถอยร่นออกมาจากริมแม่น้ำจนถึงที่ตั้งในปัจจุบัน เมื่อกาลเวลาผ่านไปไม่ช้านานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังแรกก็ชำรุดทรุดโทรมไปตามกาลเวลาจึงได้มีการบูรณะขอสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวขึ้นใหม่เป็นหลังที่ 2 โดยสร้างให้มีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิมแต่เมื่อกาลเวลาผ่านไปศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังที่ 2 ก็เกิดการชำรุดทรุดโทรมลงอีกเนื่องจากการก่อสร้างเมื่อก่อนนี้ใช้วัสดุตามธรรมชาติเท่าที่จะพอหาได้ศาลจ้าวที่ก่อสร้างขึ้นมาจึงมีลักษณะเป็นอาคารไม่มีความคงทนถาวรทำให้อาคารศาลจ้าวเก้าเลี้ยวหลังที่สองชำรุดทรุดโทรมลง

เมื่อศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังที่ 2 ได้ชำรุดทรุดโทรมลงเป็นอันมากคณะกรรมการศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวและชาวบ้านเก้าเลี้ยวจึงได้ร่วมกันบูรณะสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวขึ้นหลังใหม่เป็นหลังที่ 3 โดยสร้างให้มีขนาดใหญ่กว่าเดิมและมีความคงทนแข็งแรงโดยสร้างเป็นอาคารกึ่งไม้กึ่งคอนกรีตชั้นเดียวเทพื้นด้วยคอนกรีตหลังคามุงสังกะสี ฝ้าทำด้วยไม้ ผนังทาด้วยสีแดง ด้านหน้าของศาลจ้าวตั้งแท่นกราบไหว้ฟ้าดินและเจ้าที่กงด้านข้างแท่นกราบไหว้ฟ้าดินมีเตาเผากระดาษด้วยสีแดง

ภายหลังจากการก่อสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังที่ 3 เสร็จเรียบร้อยจึงได้มีการทำพิธีเบิกเนตรลุยไฟโดยได้มีการเชิญ “องค์สรภาณมธุรส” บ่าวเอิง แห่งวัดสมณานัมวรวิหาร (วัดญวนสะพานขาว) สะพานขาวกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ทำพิธีในการเบิกเนตรลุยไฟซึ่งนับได้ว่าเป็นครั้งแรกของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวที่ได้ทำการพิธีเบิกเนตรลุยไฟ ภายหลังศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังที่ 3 ได้ใช้มาเป็นเวลาหลายสิบปีก็เริ่มมีการชำรุดทรุดโทรมลงเนื่องจากตัวคานเป็นไม้ทำให้มีปลวกเข้ามากัดกินไม้ทำให้ผนังที่ทำด้วยไม้เริ่มผุหลังคารั่วฝ้าที่ทำด้วยไม้ก็ผุร่วงหล่นลงมา คณะกรรมการศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวในขณะนั้นจึงมีความคิดที่จะสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังใหม่แต่ก็ยังไม่สามารถทำได้เนื่องจากต้องใช้ ทุนทรัพย์ในการก่อสร้างศาลจ้าวหลังใหม่เป็นจำนวนมากจึงได้จัดซ่อมแซมบริเวณสึกหรอไปพรางก่อน

ภาพที่ 12 ศาลจ้าวเก้าเลี้ยว (หลังที่ 3)

ภายหลังศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังที่ 3 ได้ ชำรุดทรุดโทรมเป็นอันมาก คณะกรรมการศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวในขณะนั้นประชุม ปรึกษาหารือกันมีมติกราบเรียนเชิญหลวงพ่อเกษม คุตฺตสีโล เป็นประธานในการบูรณะก่อสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังใหม่เมื่อหลวงพ่อเกษม คุตฺตสีโล ได้รับเป็นประธานในการบูรณะก่อสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ในปี พ.ศ.2537 จึงได้เริ่มมีการดำเนินการก่อสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวขึ้นโดยหลวงพ่อเกษม คุตฺตสีโล ได้บอกบุญไปยังบรรดาญาติสัมมาปฏิบัติที่เป็นลูกศิษย์ของท่านและชาวบ้านเก้าเลี้ยวรวมทั้งชาวบ้านเก้าเลี้ยวที่ได้ไปทำมาหากินอยู่ที่อื่นเพื่อจะได้มารวมกันบูรณะก่อสร้างศาลจ้าวพ่อหลังใหม่ โดยสร้างเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก 1 ชั้น ยกพื้นสูงขึ้นจากพื้นดินประมาณ 1.20 เมตร บนหลังคาปั้นปูนเป็นรูปมังกร 2 องค์ พื้นหลังคาทำด้วยซีเมนต์ด้านหน้าศาลจ้าวประกอบไปด้วยแทนบูชาฟ้าดินมีเสาตะเกียงฟ้าดิน/ทีกงเต็งขนาดใหญ่สูงเดินรอบเสาพันด้วย มังกรทอง และมีเตาเผากระดาษไหว้

ขนาดใหญ่อยู่ข้าง ๆ แทนบูชาฟ้าดินเป็นรูปแปดเหลี่ยมสวยงาม เริ่มดำเนินการก่อสร้างขึ้นเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2537 และแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ.2534 โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการก่อสร้างเป็นเวลา 11 เดือน 14 วัน จึงแล้วเสร็จ โดยใช้งบประมาณในการบูรณะก่อสร้างศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวหลังใหม่นี้เป็นเงิน จำนวนทั้งสิ้น 4,979,000 บาท (สี่ล้านเก้าแสนเจ็ดหมื่นเก้าพันบาทถ้วน) ประวัติของหลวงพ่อเกษม คุตฺตสีโล โดยสังเขปมีดังนี้ หลวงพ่อเกษม คุตฺตสีโล ท่านเป็นชาวเก้าเลี้ยวโดยกำเนิด โยมบิดาของหลวงพ่อเกษม คูตฺตสีโล ท่านเป็นชาวจีนที่ได้มาตั้งถิ่นฐานทำการค้าขายที่บ้านเก้าเลี้ยว ส่วนโยมมารดาของหลวงพ่อเกษม คุตฺตสีโล เป็นคนไทยซึ่งโยมบิดามารดาของหลวงพ่อเกษม คุตฺตสีโล ทั้งสองท่านเป็นผู้ที่ฝักใฝ่ในการทำบุญ อีกทั้งครอบครัวของท่านมีความเคารพนับถือจ้าวพ่อเก้าเลี้ยวเป็นอันมาก หลวงพ่อเกษม คุตฺตสีโล เมื่อท่านได้บรรพชาท่านได้ไปจำวัดอยู่ที่วัดเขาหน่อ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จ.นครสวรรค์ ภายหลังท่านได้ไปจำวัดอยู่ที่วัดเขาวงพระจันทร์ ตั้งอยู่ที่อำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ซึ่งหลวงพ่อเกษม คุตฺตสีโล ท่านเป็นพระผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบเป็นที่เคารพบูชาของศิษยานุศิษย์และญาติธรรม และชาวบ้านอำเภอเก้าเลี้ยวเป็นอันมาก

2. ประวัติความเป็นมา ตำนาน และความเชื่อที่มีต่อเทพเจ้าภายในศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

2.1 ประวัติความเป็นมา และตำนานของเทพเจ้าแต่ละองค์

ภาพที่ 13 แท่นบูชาองค์เทพเจ้าประธาน (เจ้าพ่อเก้าเลี้ยว) เจ้าแม่ทับทิม และเจ้าพ่อกวนอู

เจ้าพ่อเก้าเลี้ยว หรือปึงเถ่ากง หรือเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าพ่อเทพารักษ์ (ปุนเถ่ากง หรือปึงเถ่ากง) เป็นเทพเจ้าที่เคารพกราบไหว้ในหมู่คนจีนโพ้นทะเล โดยเฉพาะกลุ่มชาวจีนแต้จิ๋วมีความเคารพนับถือเทพเจ้าปึงเถ่ากง ซึ่งเป็นชื่อตำแหน่งของเทพเจ้าผู้เป็นใหญ่ที่ให้การคุ้มครองปกปักรักษา ผู้ที่อาศัยในเขตคามที่ท่านดูแลอยู่ เปรียบเทียบได้กับพระภูมิของไทย ปรากฏหลักฐานว่าที่ประเทศจีนไม่พบเทพเจ้าที่เรียกเช่นนี้

ในกลุ่มชุมชนไทยเชื้อสายจีน สันนิษฐานว่า คำว่า ปุนเถ่ากง นั้นเป็นชื่อเรียกเทพเจ้าของชาวจีนโพ้นทะเล ที่มาจากอักษรปิ่ง แปลว่า เดิมหรือดั้งเดิม รวมกับอักษรเถ่า น่าจะลดคำมาจากคำว่า โบวเถ่า แปลว่า ชุมชน เมื่อรวมคำแล้วจึงน่าจะหมายถึง ชุมชนดั้งเดิม ปุนเถ่ากง จึงน่าจะแปลว่าเป็นเทพเจ้าผู้รักษาชุมชนดั้งเดิม เพราะคนไทยเชื้อสายจีนที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทยมักมีความผูกพันกับแผ่นดินมาตุภูมิหรือแผ่นดินแม่ ในประเทศจีน รวมทั้งการกราบไหว้บูชาเทพเจ้าที่ตนเคยนับถือมาก่อนครั้งที่อยู่เมืองจีน เทพเจ้าประจำชุมชน ของชาวแต้จิ๋วส่วนใหญ่มักเป็นเจ้าที่เรียกว่า แป๊ะเอี๊ยกง คือเทพเจ้าที่คุ้มครองรักษาท้องถิ่นต่าง ๆ ปุนเถ่ากง จึงน่าจะหมายถึง เทพเจ้าผู้คุ้มครองรักษาชุมชน ความเชื่อเรื่องการนับถือปุนเถ่ากงได้สืบทอดมายังชาวไทย เชื้อสายจีนรุ่นหลัง เนื่องจากมีการตั้งศาลปุนเถ่ากงทั้งที่บ้านและตามชุมชนต่าง ๆ เป็นอันมาก

ภาพที่ 14 เรียงจากซ้ายไปขวา (ภาพซ้าย) องค์เทพเจ้าประธานเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว (เจ้าพ่อเก้าเลี้ยว) องครักษ์ขวามือเจ้าพ่อกวนอู “จิวฉ่องจองกุนหรือจิวฉ่อง” เจ้าพ่อกวนอู, องครักษ์เจ้าพ่อกวนอู กวนเป๋งไท่จื้อหรือชุนเป้ง

ภาพที่ 15 (ภาพขวา) เจ้าแม่เก้าเลี้ยว (เจ้าแม่ทับทิม)

เจ้าแม่เก้าเลี้ยว (เจ้าแม่ทับทิม) เป็นเทพเจ้าที่มีความเมตตาเปี่ยมด้วยความกตัญญูในบุพการี มีตำนานเล่าว่าเคยช่วยชีวิตบิดา และพี่ชายในท้องทะเลลึกในสภาวะมรสุม ด้วยอิทธิพลบำเพ็ญจิตจึงมีขุนพล 2 องค์ สถิตเป็นองครักษ์ซ้ายขวา คือ สุ่นห้องยี่ (เทพหูทิพย์) และเซงลี่ง่าน (เทพตาทิพย์) พร้อมด้วยสนมอีก สองนาง ศาลเจ้าแม่ทับทิมมักถูกสร้างไว้บริเวณปากน้ำ ริมแม่น้ำหรือริมทะเลเพื่อเป็นที่บูชา โดยมีความเชื่อ ว่าเทพเจ้าองค์นี้จะคอยช่วยเหลือและปัดเป่าภัยพิบัติทางน้ำ ทางเรือให้มีความปลอดภัยโชคดีในการเดินทาง ทางน้ำและทางทะเล ความเชื่อศรัทธาต่อองค์เจ้าแม่ทับทิมในหมู่คนจีนและคนไทยเชื้อสายจีน โดยเฉพาะ คนจีนไหหนำ ที่อพยพมาจากเกาะไหหนำ มณฑลไหหน่าน จะให้ความเคารพนับถือสูงสุด

เจ้าพ่อกวนอู กวนกง หรือเทพเจ้าแห่งความกตัญญู เป็นเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมสูง มีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์สามารถขจัดภัยอันตรายและความชั่วร้าย ตลอดจนอุปสรรคต่างๆ ให้หมดสิ้นไป จึงเป็นที่เคารพของผู้ที่รับราชการ ดังนั้นทุกวันที่ 13 เดือน 5 ของจีน จะมีการจัดเลี้ยงงานฉลอง เพื่อระลึกถึงองค์เทพเจ้าผู้มีคุณธรรม

กวนอู เกิดวันที่ 24 เดือน 6 ตามปฏิทินจีน พ.ศ.703 ณ หมู่บ้านฉางผิง อำเภอยุ่นเฉิง มณฑลซ่านซี เขามีชีวิตอยู่ท่ามกลางความแตกแยกของราชอาณาจักรจีน โดยแผ่นดินในสมัยนั้นแบ่งการปกครองออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ หรือที่เรียกว่า “สามก๊ก” เล่ากันว่ากวนอูมีรูปร่างใหญ่โต คิ้วเข้ม และที่สำคัญมีใบหน้าสีแดง ด้านนิสัยกล่าวกันว่ามีความกล้าหาญ เชี่ยวชาญการรบ รักความเป็นธรรม รักษาคำสัตย์ยิ่งชีพ รู้คุณคน ถ่อมตน แต่ทระนง ไม่ยอมก้มหัวให้กับคนชั่ว กิริยาท่าทางองอาจน่าเกรงขาม นิสัยรักความยุติธรรม ถือสัตย์ ไม่ชอบการกดขี่ข่มเหง ถ้าวัดกันตามลำดับไหล่ สามพี่น้องร่วมสาบานในสวนท้อ กวนอูสูงกว่าทุกคนเพราะรูปร่างสูงใหญ่เหนือคนธรรมดา ม้าขนาดธรรมดาที่กวนอูขี่ จึงมักรับน้ำหนักไม่ค่อยไหว ตอนที่เล่าปี่รบแพ้โจโฉ พลัดพรากจากกวนอู โจโฉวางแผนซับซ้อนได้ตัวกวนอูไว้ใช้ วันหนึ่งโจโฉเห็นกวนอูขี่ม้าผอม จึงถามว่าเหตุใดจึงขี่ม้าอย่างนี้ กวนอูตอบว่า ม้าทนน้ำหนักตัวข้าพเจ้าไม่ได้จึงผอม โจโฉได้ฟังดังนั้น จึงให้ทหารไปเอาม้าเซกเทาว์มา แล้วถามว่าจำม้าตัวนี้ได้ไหม กวนอูตอบว่า จำได้ เป็นม้าเซกเทาว์ (กระต่ายแดงพันลี้) ของลิโป้ที่ตายไป โจโฉจึงยกม้านั้นให้กวนอู กวนอูดีใจ คุกเข่า คำนับโจโฉหลายครั้งหลายหน เหตุที่กวนอูดีใจที่ได้ม้าฝีเท้าดี วิ่งวันเดียวพันลี้ ก็ด้วยเหตุผลว่า วันใดที่ได้ยินข่าวเล่าปี่ จะได้ขี่เจ้าเซกเทาว์ไปหา ขึ้นชื่อว่าทหารแม้จะไม่รักโจโฉแต่กวนอูก็พลีกายถวายชีวิตรบให้โจโฉ ในสงครามหักเหลี่ยมระหว่างโจโฉกับอ้วนเสี้ยว กวนอูบนหลังเซกเทาว์ก็แสดงฝีมือง้าว ยังไม่ทันเห็นหน้ากันชัดก็ฟันคองันเหลียง ทหารเอกอ้วนเสี้ยวคอหลุดจากบ่า อ้วนเสี้ยวแค้นส่งบุนทิวทหารเอกไปอีกคน เจอง้าวกวนอูก็ตกม้าตายไปอีกคน

นับแต่นั้น กิตติศัพท์ฝีมือง้าวของกวนอู ก็เป็นที่เลื่องลือและรู้จักกันทั้งแผ่นดิน จิวยี่ แม่ทัพของซุนกวนวางแผนฆ่าเล่าปี่ เล่าปี่พาทหารไปแค่ 20 คน นั่งดื่มเหล้ากับจิวยี่จนเมา จิวยี่กำลังจะทิ้งจอกเหล้าให้สัญญาณทหารที่เตรียมซุ่มไว้ฆ่าเล่าปี่ แต่บังเอิญหันไปเห็นองครักษ์เล่าปี่รูปร่างสูงใหญ่ยืนจ้องถมึงทึงอยู่ ก็นึกคร้าม หันไปถามว่าเป็นใคร “กวนอู น้องข้าพเจ้าเอง” สิ้นเสียงเล่าปี่จิวยี่ก็ตกใจ กลัวง้าวกวนอูจนเหงื่อกาฬไหลโทรมกาย ล้มเลิกแผนฆ่าเล่าปี่

กวนอู เป็นตัวแทนของความซื่อสัตย์ที่มีคนนับถือมากที่สุดของชาวจีนนั่นเอง ที่สำคัญคือถือง้าวคู่กาย (ง้าวจันทร์เสี้ยว) ประดับลวดลายมังกรยาว 3 เมตร 63 เซนติเมตร หนัก 65.6 กิโลกรัม

มีชื่อเรียกว่า “ซิงหลง เยี่ยน เย่ เตา” ง้าวนิลมังกรจันทร์ฉายหรือง้าวมังกรเขียวจันทร์เสี้ยว” กวนอูร่วมสาบานในสวนท้อ คือสาบานเป็นพี่น้องกับเล่าปี่ เตียวหุย เป็น 3 พี่น้องเขาเรียกว่า 3 สหายแห่งสวนท้อ

กวนอู เป็นตัวแทนของความซื่อสัตย์เนื่องจากจงรักภักดีต่อเล่าปี่มา ตลอด ถึงแม้จะพ่ายศึกให้แก่โจโฉ แต่ใจก็ยังคงภักดีต่อเล่าปี่เพียงผู้เดียวไม่เปลี่ยนแปลง สร้างชื่อเสียงโด่งดังด้วยการสังหาร ฮัวหยง แม่ทัพของตั๋งโต๊ะ โดยที่สุรายังอุ่นอยู่ เอาชนะงันเหลียวและบุนทิว 2 แม่ทัพของอ้วนเสี้ยวแม่ทัพของโจโฉ และฮองตงแม้จะเคยเป็นศัตรู แต่ก็ยอมนับถือ ขี่ม้าเซ็กเทาว์ของลิโป้ ต่อมาได้ครองเมืองเกงจิ๋ว

2.2 ลำดับขั้นตอนและวิธีการสักการะเทพเจ้าภายในศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

จากการศึกษาแผนผังและลำดับจุดไหว้สักการะเทพเจ้าภายในศาลเจ้าเก้าเลี้ยวนี้สะท้อนให้เห็นความเชื่อและอัตลักษณ์ของคนจีนไหหนำ ผ่านการวางผัง การตกแต่ง และการจัดวางตำแหน่งของรูปเคารพตามความเชื่อและความศรัทธาต่อองค์เทพเจ้า โดยมีองค์เจ้าพ่อเก้าเลี้ยวเป็นเทพเจ้าประธานที่ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก และเทพเจ้าองค์อื่น ๆ ในลำดับต่อมา ได้แก่

1) เจ้าพ่อเก้าเลี้ยว หรือบึงเถ่ากง หรือเจ้าพ่อเทพารักษ์
2) เจ้าแม่เก้าเลี้ยว หรือเจ้าแม่ทับทิม
3) เจ้าพ่อกวนอู
4) ชุนเป้งหรือกวนเป๋งไท่ องครักษ์ของเจ้าพ่อกวนอู (ซ้ายมือของเจ้าพ่อกวนอู)
5) จิวฉ่องจงกุน หรือ จิวฉ่อง องครักษ์ของเจ้าพ่อกวนอู (ขวามือของเจ้าพ่อกวนอู)

2.3 การไหว้เจ้าในศาลจ้าวเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว

ปัจจุบันอำเภอเก้าเลี้ยวมีกลุ่มคนจีนอยู่ 2 กลุ่มภาษา คือกลุ่มคนจีนไหหนำหรือไหหลำ และกลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว การไหว้มีการแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย คือกลุ่มคนจีนไหหนำจะไหว้จากด้านในของตัวศาลจ้าวเป็นจุดแรกก่อน จากนั้นสุดท้าย คือการเผากระดาษเงินกระดาษทอง สำหรับการไว้ของกลุ่มคนแต้จิ๋ว ลักษณะการไหว้จะไหว้จากด้านนอกของตัวศาลเจ้าก่อน สุดท้ายคือการเผากระดาษเงินกระดาษทอง ส่วนกลุ่มคนจีนกลุ่มอื่น เช่น ฮากกา (แคะ) ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง ไม่พบหลักฐานจากคำบอกเล่า แล้วแต่ความสมัครใจว่าจะไหว้แบบแต้จิ๋วหรือไหว้แบบไหหนำ

2.3.1 ลักษณะการไหว้เจ้าของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว (ชุมชนนี้ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนจีนไหหนำมากว่ากลุ่มคนแต้จิ๋ว)

จุดที่ 1 เตรียมนำอุปกรณ์ไหว้เจ้า ธูป 2 เล่ม, เทียน 40 ก้าน/1 มัด อธิษฐานขอพรจากเจ้าพ่อเจ้าแม่เก้าเลี้ยว

จุดที่ 2 วางกระดาษเงินกระดาษทอง ขวดน้ำมัน (ถ้ามี) วางไว้ที่แท่นก่อน

จุดที่ 3 จุดเทียน และธูป แล้วนำไปปักไว้ในกระถางของเจ้าพ่อที่อยู่ในศาลจ้าวให้ครบ เทน้ำมันพืชตรงตะเกียงน้ำมัน ความหมายของน้ำมันคือ เพิ่มพลังให้ไฟติดอยู่ตลอดเวลา เปรียบเหมือนการต่อชีวิต

จุดที่ 4 เริ่มจากจุดเทียน 2 เล่ม ปักไว้บนแท่นสำหรับปักเทียน

จุดที่ 5 แท่นพระพุทธรูป ปักธูปจำนวน 3 ดอก ไว้บนกระถางธูป

จุดที่ 6 แท่นเจ้าที่จะตั้งอยู่กับพื้น ปักธูป 3 ดอก ไว้บนกระถางธูป

จุดที่ 7 แท่นพระเกษม ผู้ก่อตั้งศาลเจ้า ปักธูป 3 ดอก ไว้บนกระถางธูป

จุดที่ 8 แท่นเจ้าแม่กวนอิม ปักธูป 3 ดอก ไว้บนกระถางธูป

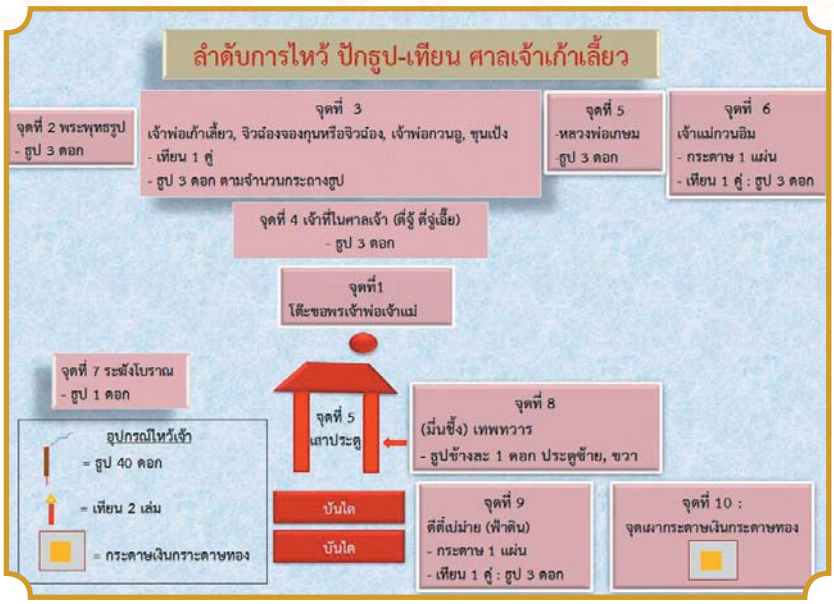
จุดที่ 9 ระฆังโบราณ ธูปจำนวน 1 ดอก

จุดที่ 10 ประตูทางเข้าออก ด้านซ้าย และด้านขวา (เจ้าที่) ธูป 2 ดอก

จุดที่ 11 ไหว้ฟ้าดิน กระถางธูปตรงกลาง 5 ดอก กระถางธูปด้านซ้าย 3 ดอก กระถางธูปด้านขวา 3 ดอก

จุดที่ 12 สุดท้ายเผากระดาษเงินกระดาษทอง ความหมายคือ เผาสิ่งชั่วร้าย สิ่งที่ไม่ดี ทิ้งไป

ข้อสังเกตที่สำคัญของศาลจ้าวแห่งนี้ที่สะท้อนความเชื่อและพิธีกรรมในขั้นตอนลำดับการไหว้สักการะเทพเจ้าของคนจีนไหหนำโดยให้ความสำคัญกับองค์เทพเจ้าไปตามลำดับ มีจุดไหว้สักการะต่าง ๆ ภายในศาลจ้าวก่อน นอกจากนี้ยังมีการจัดรูปเคารพองค์เจ้าแม่กวนอิม และตู้แสดงภาพถ่ายของอดีตเจ้าอาวาสที่บูรณะปฏิสังขรณ์และพัฒนาศาลจ้าวร่วมกับชาวบ้าน แล้วจึงออกจากตัวอาคาร เพื่อจุดไหว้สักการะต่อเทพฟ้าดิน พ่อแม่ (คีดี่เบ่ม่าย ภาษาจีนไหหนำ) ภายนอกอาคารศาลจ้าว และเป็นลำดับก่อนสุดท้าย และจบลงด้วยการไหว้เจ้าที่ผู้ดูแลประตูศาลทั้งสองข้าง ตามลำดับที่แสดงในแผนภาพข้างล่างนี้

ภาพที่ 16 ลำดับการไหว้ ปักธูป-เทียน ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

2.3.2 ของไหว้มงคลสำหรับสักการะเทพเจ้าภายในศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

การไหว้เจ้า เป็นธรรมเนียมประเพณีที่ลูกหลานจีนปฏิบัติสืบทอดกันมา ตามความเชื่อที่จะต้องไหว้เจ้าที่ และไหว้บรรพบุรุษเพื่อให้เป็นสิริมงคล และนำมาซึ่งความสุขความเจริญแก่ครอบครัว จำนวนของไหว้ ทั้งของคาว ของหวาน และผลไม้ นิยมให้มีความสอดคล้องกัน เช่น หากจัดของคาว 5 อย่าง นิยมจัดของหวาน 5 อย่าง และผลไม้ 5 อย่าง

1) ของคาว

นิยมจัดของไหว้เป็นตัวเลข 5 คือ มีของคาว 5 อย่าง เรียกว่า “โหงวแซ” ประกอบด้วย หมู ไก่ ตับ ปลา และกุ้งมังกร แต่เนื่องจากกุ้งมังกรมีราคาแพงและหายาก จึงนิยมไหว้เป็ดหรือปลาหมึกแห้งแทน หากไหว้ 3 อย่าง เรียกว่า “ซาแซ” ประกอบด้วย หมู เป็ด ไก่ ซึ่งของคาวที่ใช้ไหว้นี้ ล้วนมีความหมายที่เป็นมงคล ดังนี้

หมู หมายถึงความมั่งคั่ง ด้วยความอ้วนของตัวหมู สะท้อนถึงความกินดีอยู่ดีและหัวหมูเป็นสัญลักษณ์แห่งสมองและปัญญา

ไก่ มีความหมายมงคล 2 อย่าง คือ 1) หงอนไก่สื่อถึงหมวกขุนนาง ความหมายมงคลจึงเป็นความก้าวหน้าในงาน และ 2) ไก่ขันตรงเวลาทุกเช้า จึงสะท้อนถึงการรู้งาน

ตับ คำจีน เรียกว่า กัว พ้องเสียงกับคำว่า กัว ที่แปลว่าขุนนาง หมายถึง ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

ปลา คนจีนแต้จิ๋ว เรียกว่า ฮื้อ โดยมีวลีมงคล อู่-ฮื้อ-อู่-ชิ้ง แปลว่า ให้เหลือกินเหลือใช้จึงไหว้ด้วยปลา เพื่อให้มีเงินเหลือกินเหลือใช้มาก ๆ อุดมสมบูรณ์

กุ้งมังกร เป็นการไหว้ด้วยรูปลักษณ์ของกุ้งที่หัวใหญ่ มีก้ามให้ความรู้สึกถึงอำนาจวาสนาต่อมากุ้งมังกรหายากจึงเปลี่ยนเป็นเป็ดหรือปลาหมึกแห้งแทน (คนแต้จิ๋วอาจจะเปลี่ยนจากกุ้งมังกรเป็นเป็ด และสำหรับคนจีนแคะเปลี่ยนเป็นปลาหมึกแห้ง ด้วยเป็นความเชื่อที่ถือกันมาในท้องถิ่นเดิม)

ปลาหมึก หมายถึง เหลือกิน เหลือใช้ (เหมือนปลา)

เป็ด หมายถึง สิ่งบริสุทธิ์ ความสะอาด ความสามารถอันหลากหลาย

ข้าว ข้าวสวย ใส่ชาม พร้อมตะเกียบ จำนวนชุดตามจำนวนบรรพบุรุษ (นิยมนับถึงแค่รุ่นปู่ย่า)

2) ของหวาน

ของหวาน นิยมให้มีจำนวนสอดคล้องกับของคาว ของหวาน 5 อย่าง เรียกว่า “โหงวเปี้ย” ขนมไหว้เจ้านั้นมีหลากหลาย ที่นิยมนำมาใช้ ได้แก่ ขนมถ้วยฟู ซาลาเปา ขนมชิวท้อ ขนมไข่ และขนมจันอับ และที่ขาดไม่ได้ คือต้องมีขนมเข่งและขนมเทียน ซึ่งขนมที่ใช้ไหว้นี้ มีความหมายมงคล ดังนี้

ขนมถ้วยฟู หมายถึง ขนมแห่งความเจริญงอกงาม

ซาลาเปา ที่ใช้ไหว้เจ้ามีสองแบบคือ แบบมีไส้ กับแบบไม่มีไส้ (หมั่นโถว) ส่วนที่มีไส้ก็จะมีไส้หวานกับไส้เค็ม ไส้เต้าหู้ แต่คนส่วนมากนิยมนำหมั่นโถวไปไหว้เจ้ามากกว่า หมั่นโถว มีอยู่สองสีคือ สีขาวและสีเหลือง นิยมแต่งหน้าให้แตกออกเป็นกลีบดอกไม้ หรือเขียนตัวหนังสือจีนสีแดง อ่านว่า ฮก แปลว่า โชคดี แต่ถ้าเป็นลูกเล็กก็แต้มจุดสีแดง นอกจากนี้ยังมี ชิ่วท้อ เป็นซาลาเปา ที่มีลักษณะคล้ายลูกท้อถ้ามีไส้ที่เป็นมงคล ถ้าเป็นไส้เต้าหู้ก็มีความหมายว่า ความสุข ก็จะแปลว่า ห่อนำความสุขมาให้

ขนมชิ่วท้อ เป็นสัญลักษณ์แห่งความมีอายุยืน

ขนมไข่ หมายถึง การเกิดและการเจริญเติบโต

โหวงเส็กทึ้ง ไทยเรียก**ขนมจันอับ** ประกอบขึ้นจากขนมแห้ง ๆ 5 อย่าง อันได้แก่ ข้าวพอง ถั่วตัดงาตัด ถั่วเคลือบ และฟักเชื่อม โดยข้าว-ถั่ว-งา คือธัญพืช คนจีนแต้จิ๋ว เรียกว่า เจ๋งจี้ ซึ่งธัญพืชหรือเจ๋งจี้ก็ดีล้วนมีความหมายว่างอกงาม ปลูกแล้วงอกง่าย ขอให้ชีวิตได้เจริญก้าวหน้าเปรียบเสมือนธัญพืชที่งอกง่าย และ หมายถึง ความร่ำรวยและความหวานของชีวิต

ขนมสาลี่ คือ รุ่งเรือง เฟื่องฟู

ขนมเข่ง คือ ความหวานชื่น ราบรื่นในชีวิต ขนมเข่งที่ใส่ในชะลอม หมายถึง ความหวานชื่นอันสมบูรณ์

ขนมเทียน คือ เป็นขนมที่ปรับปรุงขึ้นจากชาวจีนโพ้นแผ่นดินดัดแปลงมาจากขนมท้องถิ่นของไทย จากขนมใส่ไส้เปลี่ยนจากแป้งข้าวเจ้าผสมกะทิมาเป็นแป้งข้าวเหนียวแทน มีความหมายหวานชื่น ราบรื่น รูปลักษณ์เป็นกรวยแหลมมีลักษณะเป็นมงคลเหมือนเจดีย์

3) ผลไม้

ผลไม้ 5 อย่าง เรียกว่า **"โหงวก้วย"** ผลไม้ที่ใช้ไหว้ จะมี ส้ม องุ่น สับปะรด กล้วย แอปเปิ้ล สาลี่ โดยมีความหมายดังนี้

ส้ม คำจีนเรียกว่า "ไต้กิก" แปลว่า โชคดี

องุ่น คำจีนเรียกว่า "พู่ท้อ" หมายถึง งอกงาม

สับปะรด คำจีนเรียกว่า "อั้งไล้" แปลว่า มีโชคมาหา

กล้วย คำจีนเรียกว่า "เฮียงเจีย" หรือ "เกงเจีย" มีความหมายถึงการมีลูกหลานสืบสกุล

แอปเปิ้ล หมายถึง ความสันติสุข สันติภาพ

สาลี่ หมายถึง โชคลาภมาถึง (ควรระวังไม่นิยมไหว้บรรพบุรุษและวิญญาณไร้ญาติ)

ภาพที่ 17 ของไหว้เจ้า

4) ชุดกับข้าว สำหรับไหว้บรรพบุรุษ

ชุดกับข้าว สำหรับไหว้บรรพบุรุษและไว้รับประทานกันเองมีหลากหลาย อาจเป็นอาหารที่บรรพบุรุษชอบหรือเป็นอาหารที่เป็นมงคล นิยมทำ 8 อย่าง หรือ 10 อย่าง และมีของน้ำ 1 อย่าง ซึ่งมีความหมายมงคล ดังนี้

ลูกชิ้นปลา หมายถึง ความสามัคคีกลมเกลียว

ผัดตับกับกุยช่าย กับหมายถึง ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

กุยช่าย ออกเสียงเหมือน กุ่ย ซึ่งหมายถึง รวย

ผัดถั่วงอก หมายถึง ความเจริญงอกงาม บ้างก็ว่าเปรียบเหมือนหนวดมังกร สื่อถึงอำนาจวาสนา

เต้าหู้ ออกเสียงตามสำเนียงจีนว่า โตฟู หมายถึง ความสุข

สาหร่ายทะเล เรียกว่า ฮวกฉ่าย ออกเสียงคล้าย ฮวดใช้ ที่แปลว่าโชคดี ร่ำรวย

เม็ดบัว มีความหมายถึง การมีลูกหลานที่เป็นชาย

เกาลัด มีความหมายถึง เงิน

ถั่วตัด หมายถึง แท่งเงิน

หน่อไม้ คำของมันออกเสียงคล้าย คำอวยพรให้ทุกอย่างเต็มไปด้วยความสุข

ไก่ หมายถึง ความสง่างาม ยศ และความขยันขันแข็ง ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานไก่นั้นจะต้องเป็นไก่เต็มตัว หมายถึง มีหัว ตัว ขา ปีก หางและเท้าอยู่ เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสมบูรณ์

บะหมี่ยาวหรือหมี่ซั่วหรือฉางโซ่วเมี่ยน ตามชื่อหมายถึงชีวิตที่ยืนยาวซึ่งตอนใช้เป็นของไหว้ก็ไม่ควรตัด

อาหารอื่น ๆ รวมไปถึงปลาทั้งตัว เพื่อเป็นตัวแทนแห่งการอยู่ร่วมกันและความอุดมสมบูรณ์ เป็นต้น สิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยง คือ เต้าหู้ขาว เนื่องจากสีขาว คือ สีสำหรับงานโศกเศร้า

5) เครื่องดื่ม

น้ำชา 5 ที่ หากมีไหว้ของคาวจะไหว้เหล้าด้วยก็ได้ ก็จัด 5 ที่เช่นกัน สำหรับบางบ้านมีการไหว้อาหารเจแห้ง ให้แก่บรรพบุรุษด้วย

ภาพที่ 18 ชุดเครื่องไหว้บรรพบุรุษ

3. พิธีกรรมที่แสดงถึงความศรัทธาในองค์เทพเจ้าของศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

ภาพที่ 19 ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

3.1 พิธีกรรมดั้งเดิมที่ปฏิบัติกันมาในอดีต และสถานการณ์คงอยู่ของพิธีกรรมเหล่านั้น ได้แก่

วันสารทจีน ถือเป็นอีกหนึ่งเทศกาลสำคัญของลูกหลานชาวไทยเชื้อสายจีน ที่จะได้กลับมารวมตัวในครอบครัวเพื่อไหว้ดวงวิญญาณบรรพบุรุษ ตามความเชื่อที่ส่งต่อกันมาอย่างยาวนาน วันสารทจีน (ภาษาอังกฤษ : Hungry Ghost Festival) คือ วันที่ลูกหลานชาวจีนจะเซ่นไหว้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ เพื่อแสดงถึงความกตัญญูกตเวที ซึ่งถือเป็นคุณธรรมข้อสำคัญในคติความเชื่อของจีน กำหนดวันสารทจีนจะยึดตามปฏิทินจันทรคติ ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7 ของทุกปี

ในภาษาจีนเรียกวันสารทจีนว่า “จงหยวนเจี๋ย” หรือที่มักเรียกกันง่าย ๆ ว่า “กุ่ยเจี๋ย ซึ่งมีความหมายตรงตัวว่า “วันผี” โดยเชื่อว่าเป็นวันที่ยมบาลจะเปิดประตูนรก ให้ดวงวิญญาณได้กลับมาที่โลกมนุษย์ เพื่อรับผลบุญกุศลที่ลูกหลานและญาติพี่น้องทำไปให้ชาวจีนและผู้ที่มีเชื้อสายชาวจีนก็จะมารวมตัวกันในวันสารทจีน เพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษด้วยการเซ่นไหว้อาหารและของคาวหวานต่าง ๆ สำหรับของไหว้วันสารทจีนก็มีมากมาย เช่น อาหาร ขนม ผลไม้มงคล น้ำชา ฯลฯ เพื่อไหว้เจ้าที่เจ้าทางและบรรพบุรุษ อีกทั้งยังมีการทำทานให้แก่วิญญาณเร่ร่อนอีกด้วย

ภาพที่ 20 ภาพเครื่องเซ่นไหว้

ตำนานวันสารทจีน เป็นเรื่องราวที่เล่าถึง “มู่เหลียน” ชายผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ที่อาศัยอยู่กับมารดาใจบาป ผู้มักมีนิสัยขัดขวางการสร้างบุญกุศลของผู้อื่น จนกระทั่งวันหนึ่ง มารดาของมู่เหลียนเห็นคนนุ่งขาวห่มขาวในช่วงวันกินเจ แล้วรู้สึกหมั่นไส้ จึงให้ลูกชายไปเชิญผู้ถือศีลกินเจมาร่วมรับประทานอาหารที่บ้าน โดยออกอุบายว่าขอทำอาหารเลี้ยงสักมื้อ ผู้ที่ถือศีลกินเจเมื่อทราบข่าว ก็หลงเชื่อว่ามารดาของมู่เหลียนเลื่อมใสในการสร้างกุศล จึงเดินทางมาตามคำเชิญ โดยที่ไม่ทราบว่าอาหารมื้อนั้นใช้น้ำมันหมูในการปรุงอาหาร ต่อมาเมื่อมารดาของมู่เหลียนเสียชีวิต ก็ตกนรกอเวจีเนื่องจากทำกรรมหนักไว้ ทำให้ได้รับความทุกข์ทรมานแสนสาหัส ในขณะที่ทางด้านมู่เหลียนบำเพ็ญบารมีจนสามารถถอดกายทิพย์ลงไปเยี่ยมมารดาที่นรกภูมิได้ และได้เห็นความทุกขเวทนาของมารดา ก็เกิดความสงสารที่นางไม่สามารถกินอาหารได้เนื่องจากโดนภูตผีแย่งจนหมด และเมื่อจะหยิบข้าวเข้าปากก็เกิดไฟเผาปากจนพุพอง ทำให้มู่เหลียนไปบอกยมบาลว่าจะขอรับโทษแทนมารดาเอง แต่แล้วพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เสด็จลงมาโปรดไว้ทัน พร้อมแสดงธรรมว่า “กรรมใดใครก่อ ก็ย่อมเป็นกรรมของผู้นั้น” แต่ก็ได้มอบคัมภีร์ที่มีชื่อว่า คัมภีร์อิ๋ว หลันเผิน ไว้ให้มู่เหลียนใช้ภาวนาเรียกเซียนจากทุกทิศมาช่วยมารดาให้หลุดพ้นจากความทุกข์ทรมาน โดยจะต้องเซ่นไหว้อาหารให้มารดา และสวดภาวนาคัมภีร์นี้ในเดือนที่ประตูนรกเปิดเท่านั้น จากความเชื่อนี้เอง ที่ทำให้ชาวจีนถือปฏิบัติในการนำอาหารทั้งคาวหวานมาเซ่นไหว้บรรพบุรุษมาจนถึงปัจจุบัน

การเผากระดาษเงินกระดาษทองในวันสารทจีน หรือที่เรียกกันว่า “เผากงเต๊ก” ตามความเชื่อของชาวจีน ถือเป็นอีกหนึ่งธรรมเนียมปฏิบัติที่แสดงถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว กงเต๊กที่คนไทยเรียกกันนั้น เป็นการออกเสียงตามภาษาแต้จิ๋ว โดยคำว่า “กง” แปลว่า ทำ ส่วนคำว่า “เต๊ก” แปลว่า คุณธรรม หรือกุศล เมื่อมารวมกันก็จะหมายความว่า การกระทำที่มีคุณธรรม, มีบุญกุศล การเผากระดาษกงเต๊ก เป็นหนึ่งในพิธีอุทิศส่วนผลส่วนกุศลไปให้ดวงวิญญาณบรรพบุรุษ โดยเชื่อว่าเป็นการส่งเงินทองข้าวของเครื่องใช้ และสิ่งของต่าง ๆ เพื่อส่งวิญญาณบรรพบุรุษสู่สรวงสวรรค์ และเพื่อให้วิญญาณที่อยู่ในอีกภพภูมิอื่นได้ใช้สิ่งของที่ส่งไปให้ผ่านการเผากงเต๊กนั่นเอง

ภาพที่ 21 โลโก้ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

ที่มาจาก https://www.thairath.co.th/lifestyle/culture/2466971

4. ตระกูลแซ่หรือนามสกุลของกลุ่มชาวจีนในอำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

แซ่หรือตระกูลของกลุ่มชาวจีนในอำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์ ผู้รวบรวม และให้ข้อมูล โดย นายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

1. แซ่ลิ้ม
2. แซ่ผู่
3. แซ่เอี้ย
4. แซ่หว้น
5. แซ่โง้ว
6. แซ่ด่าน
7. แซ่หรือ
8. แซ่แต้
9. แซ่พู่
10. แซ่ห่าน
11. แซ่เหลี่ยม
12. แซ่อุ่ย
13. แซ่ท้าม
14. แซ่ง่วน
15. แซ่หุ้น
16. แซ่โค้ว
17. แซ่โต้ย (แดหลวงน้ำพร)
18. แซ่พัว
19. แซ่ตัน
20. แซ่ห้วน
21. แซ่ก๊วย
22. แซ่อึ้ง
23. แซ่ กี้
24. แซ่ตั๊ง
25. แซ่ล้อ
26. แซ่ฉั่ว
27. แซ่เตี๋ย
28. แซ่เฮี้ย

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการศาลจ้าวพ่อ–จ้าวแม่เก้าเลี้ยว ปี 2565. (2565). *ประวัติศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ศาลจ้าวพ่อหมอ งานประเพณี-งานประจำปี ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว.* (มปท.)

ธนาคารไทยพาณิชย์. มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย. (2542). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคกลาง.* กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์.

ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ เก้าเลี้ยว. (2567, 15 พฤษภาคม), *พิธีเปิกพระเนตรเจ้าแม่สวรรค์ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2567.* Facebook. https://www.facebook.com/share/p/ucSwoQEJJeowMDRa/

_____. (2567, 16 พฤษภาคม), *พิธีเฉลิมฉลองเปิกเนตรและสมโภชเจ้าแม่สวรรค์ ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2567.* Facebook. https://www.facebook.com/share/p/3krgDgYvttFT3KHJ/

ศุภการ สิริไพศาล และอภิเชษฐ กาญจนดิฐ. (2550). *พิธีกรรมและความเชื่อของชาวไทยเชื้อสายจีนบริเวณลุ่มทะเลสาบสงขลา จากอดีตถึงปัจจุบัน.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.

สุชาติ แสงทอง, บรรณาธิการ. (2560). *นครสวรรค์ศึกษา : บันทึกเรื่องราวคนจีนปากน้ำโพ.* นครสวรรค์ :หจก.ริมปิงการพิมพ์.

ภาคผนวก

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

ที่มาของโครงการ

จากสถานการณ์ความท้าทาย และทิศทางการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทย และของจังหวัดนครสวรรค์ นำมาสู่ฐานคิด และเป้าหมายที่สำคัญของกระบวนการต่อยอดงานบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ ประเพณี และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรมในพื้นที่ที่นำไปสู่สำนึกท้องถิ่น ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์สืบสาน ต่อยอด สร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกับการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้วยกระบวนทัศน์ใหม่ในการสร้างความรู้เพื่อความเข้าใจท้องถิ่นแบบองค์รวมผ่านการดำเนินโครงการพลิกฟื้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชน “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัด ภูมิภาค และนานาชาติในการพัฒนาฐานข้อมูลและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นกรณีศึกษาด้านการจัดการทุนและศักยภาพท้องถิ่นผ่านศาลเจ้าจีน ตลอดจนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างรรค์

2. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคเครือข่ายคณะทำงานของภาคการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชนในการฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรมและสำนึกท้องถิ่นชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบสร้างสรรค์ และต่อยอดการจัดการทุนและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมสู่นโยบาย Soft Power ของจังหวัดนครสวรรค์

ความสำเร็จของการทำงานโครงการ

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 เป็นหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ ส่วนภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสมาคมองค์กรจีนของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานดังกล่าว ถือเป็นกระบวนการขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรมที่อาศัยความร่วมมือของคณาจารย์ นักวิจัย จากสาขาวิชาต่าง ๆ ร่วมกับภาคีเครือข่ายหลักในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่ ตลอดจนเกิดเวทีสร้างความรู้และแผนความร่วมมือ (Cooperation Plan) ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) รวมถึงเสริมพลัง (Empowerment) การเกาะเกี่ยวทางสังคมระหว่างคนรุ่นเก่า และคนรุ่นใหม่ บนฐานสำนึกรักหวงแหนท้องถิ่นบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการ

1. การจัดเวทีเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการสืบค้นข้อมูล และสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. การค้นหาโจทย์ความต้องการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมองค์กรจีน และกลุ่มเครือข่ายประชาคม
3. การจัดเวทีนำเสนอและวิเคราะห์บริบทคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม โดยผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายในพื้นที่
4. สร้างเครือข่ายคณะทำงานเชิงบูรณาการศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การสร้างสำนึกรักท้องถิ่นร่วมกับภาครัฐ ภาคสถาบันการศึกษาและภาคีสมาคมองค์กรจีน

คณะทำงาน ประกอบด้วย

1. ฝ่ายศึกษาสำรวจและรวบรวมข้อมูลวิถีวัฒนธรรมจีน โดย รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง และคณะ

2. ฝ่ายศึกษาและพัฒนานวัตกรรม Soft Power ด้านอาหาร โดย ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะ

3. ฝ่ายศึกษาและพัฒนานวัตกรรม Soft Power ด้านศิลปะการแสดง โดย ผศ.ภัทธิรา จันทร์ดี สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะ

4. ฝ่ายศึกษาและพัฒนาเส้นทางกิจกรรมด้านการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน โดย อ.เจนจิรา เงินจันทร์ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะ

5. ฝ่ายจัดทำวิดีทัศน์งานสารคดีส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว โดย นายชัยสิทธิ์ ผลเสวก และคณะ

6. ฝ่ายออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์ผังเมือง โดย ดร.ชเล คุณาวงศ์ กรรมการผู้จัดการบริษัท องศาสถาปนิก จำกัด และคณะ

7. ฝ่ายพัฒนาและจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดย ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ ศิริโสม ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะ

8. ฝ่ายแปลภาษาต่างประเทศ โดย ผศ.ดร.ดาเรศ นฤมล หัวหน้าสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ สังกัด คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะ

ผลผลิตของโครงการ

1. นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power จำนวน 10 นวัตกรรม
2. เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง
3. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการเมืองวัฒนธรรม จำนวน 1 ระบบ
4. คู่มือแหล่งเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมจีน จำนวน 10 เล่ม
5. วิดีทัศน์/สารคดีการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 11 ตอน
6. การบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและภาคประชาสังคม
7. MASTER PLAN การออกแบบเมืองสู่การกำหนดนโยบายและการปฏิบัติอย่างน้อย จำนวน 1 ต้นแบบ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เยาวชน/นักเรียน/นักศึกษา คณะทำงานองค์กร และประชาชนเกิดความรักและหวงแหนตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจในรากเหง้าวิถีชีวิตและวัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจข้อมูลด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย-จีน ในการพัฒนาเมืองนครสวรรค์สู่เมืองวิถีวัฒนธรรมจีน

2. เป็นเวทีสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และการทำงานบูรณาการข้ามศาสตร์ระหว่างคณาจารย์นักวิจัยจากหลากหลายสาขาวิชา ตลอดจนขับเคลื่อนงานตามพันธกิจที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่นำไปสู่การสร้างสำนึกท้องถิ่นของสถาบันอุดมศึกษา

3. จัดทำข้อมูลเชิงนโยบายเสนอต่อผู้บริหารในด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมืองเพื่อรองรับการเป็นเมืองนครสวรรค์สู่เมืองวิถีวัฒนธรรมจีน

4. มีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการท่องเที่ยวให้จังหวัดนครสวรรค์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทย-จีนที่ได้รับความนิยม และสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

5. มีคณะทำงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และนำมาสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนย่านตลาดเก่า จังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการเพื่อให้ได้ผลผลิตตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จนนำไปสู่ความเป็น “เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน” ของ “นครสวรรค์” นั้น ประกอบไปด้วยหลายกิจกรรมที่ขับเคลื่อนจากความร่วมมือหรือการบูรณาการความรู้ความเชี่ยวชาญของทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันค้นหาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของนครสวรรค์ และบันทึกไว้ให้กลายเป็นข้อมูลประวัติศาสตร์ และนำไปสู่การ “พลิกฟื้น” “ถ่ายทอด” และ ต่อยอด” ให้เป็นทุนทางวัฒนธรรม

กิจกรรม : สำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การเป็นเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรม และจัดทำหนังสือและบทความภาษาไทย-อังกฤษ-จีน

กิจกรรมลงพื้นที่ เก็บข้อมูล

รายงานผลการดำเนินโครงการและกิจกรรมลงพื้นที่เก็บข้อมูล

(เดือน กุมภาพันธ์ ถึง สิงหาคม พ.ศ.2567)

วันเดือนปี : วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 เวลา : 16.00-18.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นำทีมคณะทำงานเข้าพบ นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ ร่วมกับบุคลากรจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมรัตนพิมาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประชุมเตรียมงาน วางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่นครสวรรค์ สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกับกลุ่มจีน 5 ภาษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดกิจกรรมประชุมปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เมืองสู่วิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ ต.นครสวรรค์ออก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ กับคุณสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณะร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนไหหนำ”

วันเดือนปี : วันพุธ ที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายนิรันดร์ ศิริวัฒนา ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าแม่หน้าผา เข้าร่วมกิจกรรมในงานประเพณี “เจ้าแม่กวนอิมเปิดทรัพย์” เพื่อสังเกตการณ์ในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.3-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ตำบลโกรกพระ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกับนางสาววรรณิศา กลิ่นชัย ประธานจัดงานศาลเจ้าโกรกพระ 108 ปี และชุมชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายขจรเกียรติ เลาวกุล ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ พร้อมคณะและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ พร้อมคณะ และรศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ในนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-21.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : เข้าร่วมสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เก็บข้อมูล คณะสิงโต 5 ภาษา, กรรมการเถ่านั้ง ปี 109, คณะมังกรทอง กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว” ในกิจกรรมวันฝึกซ้อม เตรียมจัดงานเฉลิมฉลองรางวัลโหงวซก

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์ นายกสมาคมฮากกา และคณะ ในกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนฮากกา” ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูล บันทึกเทปถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นำทีมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าพบ นายศิลป จันทวัฒน์ กรรมการที่ปรึกษาสมาคมฮากกานครสวรรค์ เพื่อสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนฮากกา”

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-21.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายขจรเกียรติ เลาวกุล ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ เชิญคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าร่วมงานฉลองรางวัล ASIA Pinnacle Awards ประเภทรางวัล Best Parade “โหงวซก” ชมกิจกรรมการแสดงศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มคนจีน 5 ภาษา เช่น การแสดงกลองแห่งความสามัคคีที่ตีพร้อมกัน 5 ใบ และการเชิดสิงโตพร้อมแสงสีเสียง

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นำทีมพร้อมคณะทำงาน และนายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว พร้อมชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมศาลาประชาคมเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คณาจารย์ คณะทำงานเก็บข้อมูล ร่วมกับนายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอ-พะบู๊ ศาลเจ้าพ่อชุมแสง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน“กลุ่มคนจีนแต้จิ๋วและไหหนำ” สัมภาษณ์เก็บข้อมูล

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอ-พะบู๊ ศาลเจ้าพ่อชุมแสง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋วและไหหนำ” สัมภาษณ์เก็บข้อมูลด้านกิจกรรมของคณะทำงานกรรมการศาลเจ้าพ่อชุมแสง

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 1 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-15.00 น.

สถานที่ : 239 ถนนสวรรค์วิถี อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ดร.ชเล คุนาวงศ์ เจ้าของบริษัท องศาสถาปานิก จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ร่วมหารือเก็บข้อมูลความต้องการปรับปรุงภูมิทัศน์ของกลุ่มศาลเจ้า สมาคม ตลอดจนศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันพุธ ที่ 17 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 07.30-16.00 น.

สถานที่ : ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว เชิญคณะทำงาน เข้าร่วมสังเกตการณ์ในงานประจำปีประเพณีลอยเรือเสาเภาสะเดาะเคราะห์ ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่ของคนเก้าเลี้ยว เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- ถ่ายทำเก็บภาพพิธีกรรมลอยเรือสำเภาสะเดาะเคราะห์ โดยทีมงาน Thai PBS
- อาหารกลุ่มคนไหหนำ บะหมี่โกโฮ่ง, ขนมอีบั๊ว, ขนมเหลี่ยงหุ้น, ขนมข้าวฟ่าง, ขนมนวลแห้ว
- สัมภาษณ์เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม อาหาร เหลี่ยงหุ้น นวลแห้ว

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ร้านโกตี๋ ข้าวมันไก่ไหหลำ (ไหหนำ) อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- นำทีมงาน Thai PBS ถ่ายทำสารคดี เก็บภาพถ่ายอาหารไหหนำที่ร้านข้าวมันไก่โกตี๋ ข้าวมันไก่ไหหลำ (ไหหนำ)

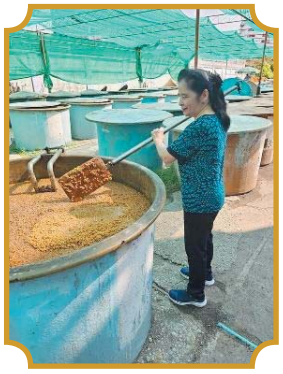

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : โรงงานเต้าเจี้ยวจี้แซ ถ.มาตุลี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- นำทีมงาน Thai PBS ถ่ายทำสารคดี สัมภาษณ์ เก็บภาพถ่าย การผลิตเต้าเจี้ยวจี้แซของอร่อยในนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิพัฒน์เจริญ ถ.นครสวรรค์-เก้าเลี้ยว ต.วัดไทร อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- สัมภาษณ์ เก็บข้อมูล ถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS ที่โรงงานพิพัฒน์เจริญ ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยวเส้นบะหมี่สด และวุ้นเส้น

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายธวัชชัย รุ่งคณาวุฒิ ประธานกรรมการบริหารศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ พร้อมทั้งคณะกรรมการจัดการของศาลเจ้าฯ ให้คณะทำงานจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และทีมงาน Thai PBS ร่วมเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- ถ่ายทำเก็บภาพศาลเจ้าฯ ถ่ายทำการแสดงดนตรี รำถ้วย โดยทีมงาน Thai PBS
- สัมภาษณ์ความต้องการการปรับปรุงภูมิทัศน์ของศาลเจ้าฯ และสมาคมไหหนำนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 19 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ต.โกรกพระ อ.โกรกพระ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คุณวรรณิศา กลิ่นชัย ประธานจัดงานศาลเจ้าโกรกพระ 108 ปี และชุมชนผู้เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยทีมงาน Thai PBS เก็บข้อมูล สัมภาษณ์ เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม เก็บภาพการทำขนม อั่งถ่อก้วย, กุยช่าย, และขนมเทียน

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 20 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ต.ชุมแสง อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอพะบู๊ และทีมงานเอ็งกอพะบู๊ จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เพื่อถ่านทำสารดี เก็บภาพ โดยทีมงาน Thai PBS

- สัมภาษณ์เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม อาหาร, ถ่ายทำสารคดี แต่งหน้าเอ็งกอ, การแสดงพะบู๊, และขนมเทียนชุมแสง ร้านเฮียตี๋ เจ้เข

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 26 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมกว่องสิว นครสวรรค์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล รองนายกสมาคมกว่องสิว นครสวรรค์ และคุณนวพันธุ์ เหมชาติวิรุฬห์ ผู้ช่วยเหรัญญิกสมาคมกว่องสิว นครสวรรค์ ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเชิงลึก และถ่ายทำสารคดีเก็บภาพถ่าย หัวสิงโตกว่องสิว โดยทีมงาน Thai PBS และคณะทำงานจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 26 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายนิรันดร์ ศิริวัฒนา ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าแม่หน้าผา และคณะกรรมการศาลเจ้า ในกิจกรรมปฏิบัติการเก็บภาพถ่ายทำสารคดีศาลเจ้าแม่หน้าผา และสัมภาษณ์คณะกรรมการ โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์ นายกสมาคมฮากกานครสวรรค์ เชิญเข้าร่วมทำบุญประจำปีของสมาคมฮากกานครสวรรค์ เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน นำทีมโดย ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ปฏิบัติการสัมภาษณ์ ทำสารคดี ถ่ายภาพนิ่งอาหารกลุ่มคนจีนฮากกา นครสวรรค์

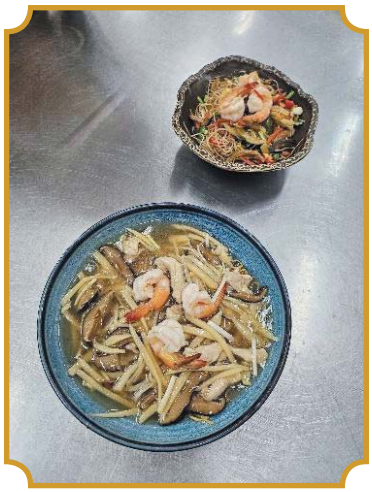

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : เล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ ถ.พรหมนิมิต ต.วัดไทรย์ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเก็บภาพถ่ายทำสารคดีการทำอาหารของชาวจีนฮกเกี้ยน และกวางตุ้ง วิถีวัฒนธรรมจีนนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ พร้อมคณะกรรมการมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ร่วมกับทีมงาน Thai PBS จัดเวทีสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเรื่องการก่อตั้งและภารกิจของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 07.00-09.00 น.

สถานที่ : เล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ ถ.พรหมนิมิต ต.วัดไทรย์ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คุณสุจิตรา นำเจริญ ผู้บริหารงานร้านเล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ กับผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูล และสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ถ่ายทำอาหารกลุ่มคน ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง เก็บภาพถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-10.00 น.

สถานที่ : บริษัท เปมินวิศวกรรม จำกัด ต.นครสวรรค์ออก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : บริษัท เปมินวิศวกรรม จำกัด หรือร้านบะจ่างแม่หมอกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- สัมภาษณ์ เก็บภาพ ถ่ายทำสารคดี การทำอาหารบ๊ะจ่าง โดยทีมงาน Thai PBS

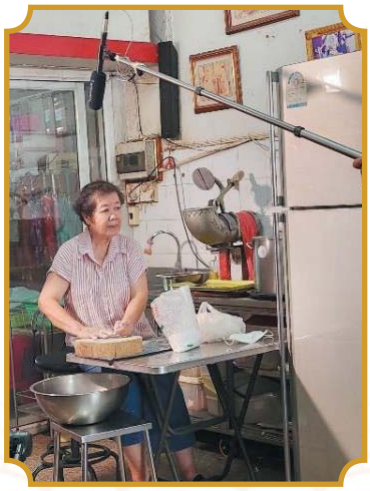

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 11.00-12.00 น.

สถานที่ : ร้านขนมบั่วเกี้ยะ เจ้เนี้ยว หลังวัดนครสวรรค์ ถ.โกสีย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : แม่มานี แซ่ตั่น (เจ้เนี้ยว) ผู้ประกอบการ ร้านขนมบั่วเกี้ยะ เจ้เนี้ยว ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการบันทึกการถ่ายทำสารคดี การทำขนมบั่วเกี้ยะ โดย ทีมงาน Thai PBS

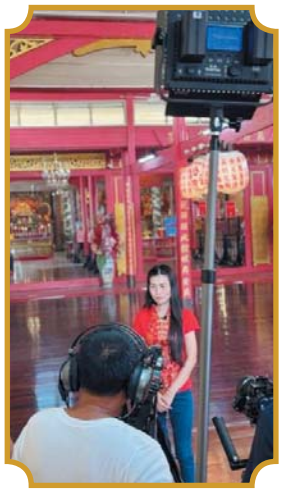
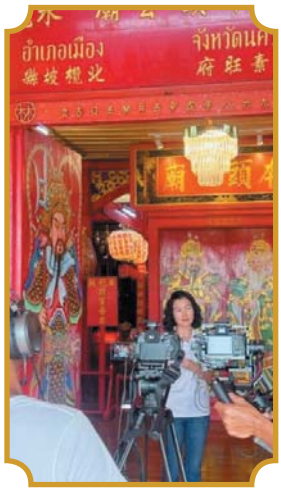
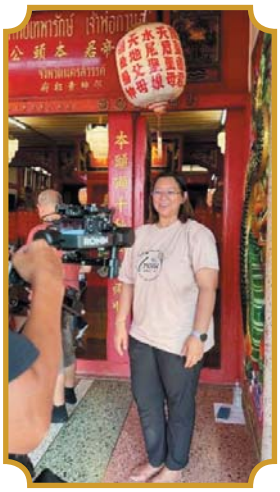

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : กิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน
- ถ่ายทำสารคดี สัมภาษณ์ความคิดเห็นของคณะทำงานฝ่ายลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมไหหนำนครสวรรค์ ถ.ริมเขื่อน (ต้นเจ้าพระยา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณะร่วมกับคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดกิจกรรมสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับภารกิจของสมาคมไหหนำนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-20.00 น.

สถานที่ : คณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ปากน้ำโพ (หน้าผา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายวรพล ภัทราคณานนท์ (ลุงไหล) หัวหน้าคณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ในกิจกรรมสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับ คณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : ห้องรัตนพิมาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดประชุมเตรียมความพร้อมจัดงาน ประกาศเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.30-16.00 น.

สถานที่ : อาคารเรียนคหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ อาจารย์นารีรัตน์ บุญลักษณ์ อาจารย์ทศพร โพธิ์เนียม และอาจารย์รังสิตา จันทร์หอม ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการถ่ายภาพนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-17.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายบดินทร์ เกษมศานติ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานการประชุมขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน หารือและขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อจัดกิจกรรมเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีนที่ตรอกซุนหงษ์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 7 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-17.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานการประชุมเพื่อหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทาง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน และนำเสนอ Master plan และความก้าวหน้าของโครงการฯ โดย ดร.ชเล คุณาวงศ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท องศาสถาปนิก จำกัด

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 16.15-18.30 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานประชุมหารือร่วมกับ รศ.ดร.สุชาติแสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์ ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์ นางเบ็ญจมาศ บุญเทพ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ แนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เรื่องเตรียมการลงพื้นที่พบปะประชาชนที่ ตรอกชุนหงษ์

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 18.30-19.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมสมาคมไหหนำ ถ.ริมเขื่อน (ต้นเจ้าพระยา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน พร้อมกับทีมคณะทำงาน พบปะประชาชนในพื้นที่ ตามโครงการถนนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ตรอกชุนหงษ์ ตรอกรองเท้า ตรอกธนาคารกรุงไทย เพื่อเป็นแนวทางเลือกสถานที่จัดงานกิจกรรม

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-12.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมเทวาภิรมย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และคณะ บุคลากรจากสำนักวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ และนายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ประชุมเชิงปฏิบัติการหารือ เรื่องวางแผนและจัดสรรงบประมาณในการจัดงานถนนวิถีแห่งวัฒนธรรมจีน ที่ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 15.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ, รศ. ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นางสาวรัตนา สรภูมิ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดนครสวรรค์, นางเบ็ญจมาส บุญเทพ วัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์, ว่าที่ร้อยตรีณรงชัย จินดาพันธ์ นายอำเภอเมืองนครสวรรค์, นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์ ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์, นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการหารือและติดตามความคืบหน้าในการขับเคลื่อนโครงการฯ โดยจะมีการจัดกิจกรรมประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน จากนั้นจะมีการจัดกิจกรรมเปิดงานเทศกาลศิลปะการแสดงวัฒนธรรมจีน “ตรอกชุมหงษ์” ถนนแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน อาหารจีน 5 ภาษา ระหว่างวันศุกร์ ที่ 23 และวันเสาร์ ที่ 24 สิงหาคม 2567 ณ ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-10.30 น.

สถานที่ : เลิฟลี่ สตูดิโอ นครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คณะทำงานในโครงการฯ ประชุมหารือเตรียมสถานที่จัดงานกิจกรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน กับสำนักงานวัฒนธรรมนครสวรรค์, นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์, คณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ ร่วมกับคณะทำงานในโครงการฯ รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมทีมงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนางเบ็ญจมาส บุญเทพ จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ และคณะ

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-13.30 น.

สถานที่ : โรงแรม 42C The Chic Hotel ถ.นครสวรรค์-พิษณุโลก ต.วัดไทร อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : พิธีประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน รมช.กระทรวงมหาดไทย นายชาดา ไทยเศรษฐ์ เป็นประธานเปิดพิธีประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยมีนายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวรายงาน ศ.ดร.สมยศ พลับเที่ยง รักษาราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวต้อนรับ และ รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวถ้อยแถลงกิจกรรม พร้อมด้วยหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหาร อาจารย์ เทศบาลนครนครสวรรค์ ผู้แทนสมาคมองค์กรจีน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คณะสื่อมวลชน และตัวแทนนักเรียน ร่วมให้การต้อนรับ

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 13 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30 น.-13.00 น.

สถานที่ : รายการเช้าวันใหม่ Thai PBS กรุงเทพฯ

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ประชาสัมพันธ์ถ่ายทำออกสื่อ รายการเช้าวันใหม่ ทางช่อง Thai PBS นำเสนอเรื่อง นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power นวัตกรรมอาหารจีนโหงวซกตามวิถีวัฒนธรรมจีนเมืองปากน้ำโพ โดย คุณสุจิตรา นำเจริญ ผู้บริหารงาน ร้านเล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ และ ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power
นวัตกรรมอาหารจีนโหงวซกตามวิถีวัฒนธรรมจีนเมืองปากน้ำโพ
ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
“นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

Chao Pho Kao Liao Shrine
ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
高耀本头公庙

วัตถุประสงค์กิจกรรม

1. เพื่อสำรวจและศึกษาข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นจากสมาคมจีน และศาลเจ้าที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ นำไปสู่การออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา
2. เพื่อออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คณะทำงานลงพื้นที่และดำเนินการสำรวจรวบรวมข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นจากสมาคมจีนและศาลเจ้าที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ → นำข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นที่ได้มาออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของ จังหวัดนครสวรรค์ → ทดลองผลิตนวัตกรรมอาหารจีนต้นแบบ และออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อสามารถนำไปผลิตเชิงพาณิชย์ได้

ไอศกรีมน้ำตาลสด

หน้าสิงโตกว่องสิวและศาลเจ้าแนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารสะท้อนวัฒนธรรมจีนโดยผ่านสิงโตกว่องสิว และนำวัตถุดิบจากน้ำตาลสดเกาะเชยที่เป็นเอกลักษณ์ของนครสวรรค์ มาสร้างอัตลักษณ์อาหารที่ผสมผสานวัฒนธรรมจีนและผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดนครสวรรค์อย่างลงตัว ซึ่งมีรูปแบบที่ทันสมัยและมีจุดสนใจ และสามารถจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อได้

อัตลักษณ์ใหม่ - เอกลักษณ์ใหม่

จิ๋ววุ้นไหหลำ
(วุ้นบัวเกี้ย, วุ้นเหลียงอุ้น)
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ทับทิม

แนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารสะท้อนวัฒนธรรมจีนไหหลำ โดยนำขนมหวานของไหหลำที่นิยมในจังหวัดนครสวรรค์ คือ บัวเกี้ย และขนมไหหลำที่หากินได้ยาก คือ เหลี่ยงอุ้น ซึ่งมีอัตลักษณ์ในรสชาติและวิธีการรับประทานคือขนมหวานใส่น้ำแข็งมาพัฒนาในรูปแบบ “วุ้นไหหลำ” (วุ้นบัวเกี้ยและวุ้นเหลียงอุ้น)

อัตลักษณ์เดิม -เอกลักษณ์ใหม่

อั่งถ่อก้วยจิ๋ว
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ
วัฒนธรรมอาหารจีนแต้จิ๋ว

ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ นำวัฒนธรรมการบริโภคอาหารจีนแต้จิ๋วมาร่วมในงานเทศกาลประจำปีของศาลเจ้ามาอย่างสม่ำเสมอเมนูอาหารแต้จิ๋วที่จำหน่ายในชุมชนและเป็นที่นิยม คือ กุ่ยช่ายและอั่งถ่อก้วย เป็นขนมที่นำมาใช้ในพิธีไหว้ต่างๆของศาลเจ้า ซึ่งแนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ “อั่งถ่อก้วยจิ๋ว” นี้ ยังคงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เดิมทุกประการ เพิ่มนวัตกรรมด้านรูปแบบในการบริโภคให้สะดวกในการรับประทานโดยลดขนมให้เล็กลง กินได้ทั้งชิ้นใน 1คำได้

อัตลักษณ์เดิม - เอกลักษณ์ใหม่

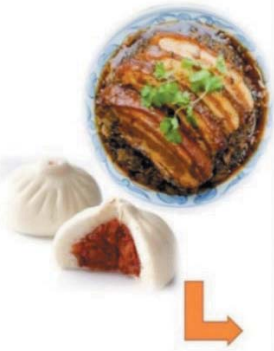
คุกกี้เอ็งกอ
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง
วัฒนธรรมจีนแต้จิ๋ว

ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงมีวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มเอ็งกอ (จีนแต้จิ๋ว) จึงมีการอนุรักษ์การวาดหน้าเอ็งกอทั้ง 108 หน้าไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา เพื่อเป็นการสืบสานลายหน้าเอ็งกอชุมแสงให้เป็นที่รู้จักในรูปแบบนวัตกรรมอาหารจึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ คุกกี้เอ็งกอ โดยวาดหน้าด้วยน้ำตาลไอซิ่งลงบนคุกกี้หลากรสชาติ ซึ่งลวดลายบนหน้าคุกกี้ได้คัดลอกมาจากเอ็งกอชุมแสงที่บันทึกไว้

สามารถเป็นกิจกรรม Workshop ให้ผู้สนใจวาดหน้าเอ็งกอบนคุกกี้ของตัวเอง

อัตลักษณ์ใหม่ - นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์

ชาลาเปาไส้เคาหยก
วัฒนธรรมจีนฮากกา (จีนแคะ)
และจีนกวางตุ้ง

แนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการผสมผสานวัฒนธรรมจีนฮากกา (จีนแคะ) และจีนกวางตุ้งเข้าด้วยกัน ซึ่งนำเมนูเคาหยกของจีนฮากกา และ ชาลาเปาของจีนกวางตุ้งมาบูรณาการจนได้เป็นผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมอาหารชาลาเปาไส้เคาหยก

เคาหยกหรือสามชั้นตุ๋นผักกาดดองแห้งมีกรรมวิธียุ่งยากในการทำหลายขั้นตอน นิยมรับประทานกับข้าว เมื่อนำมาทำในรูปแบบชาลาเปาก็ยังคงอัตลักษณ์รสชาติเดิมที่คล้ายกับการรับประทานเคาหยกกับข้าวสวย แต่สร้างเอกลักษณ์ใหม่ในการรับประทานเมนูนี้ ซึ่งเพิ่มความสะดวกในการรับประทานเมนูนี้ และสามารถจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อได้

อัตลักษณ์เดิม - เอกลักษณ์ใหม่

ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงาน

1. ข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่น 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์
2. นวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา 5 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน
ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
“นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

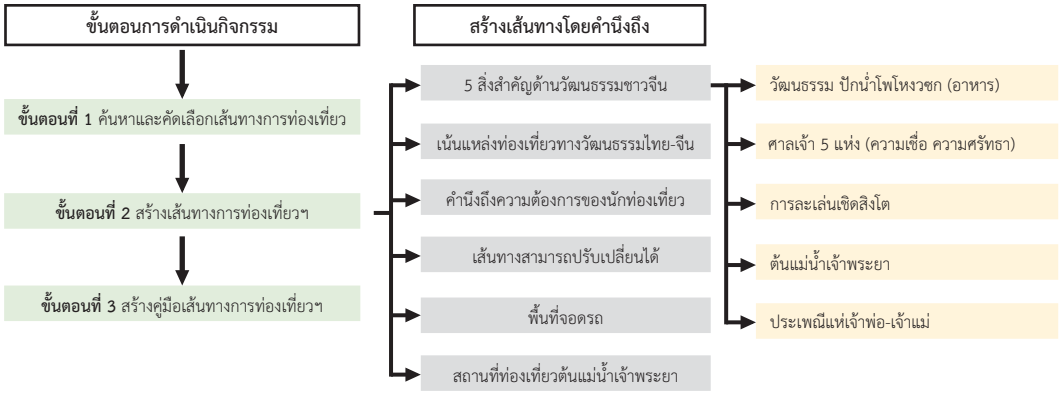
วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายจังหวัด ภูมิภาคและนานาชาติในการพัฒนาฐานข้อมูลและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นกรณีศึกษาด้านการจัดการทุนและศักยภาพท้องถิ่นผ่านศาลเจ้าจีน ตลอดจนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายคณะทำงานของภาคการศึกษา ภาครัฐและภาคเอกชนในการฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรม ส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดความเป็นชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อพัฒนาและออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง

ผลการดำเนินกิจกรรม

5 เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง

ชื่อเส้นทาง ที่ 1 : เส้นทางเพิ่มพูน มั่งมี บารมี เสริมสุขเมืองสี่แคว

จุดสนใจ : 1.ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม 2.ศาลเจ้าแม่หน้าผา
3.ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง 4.ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ
5.ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

เส้นทาง ที่ 2 : เชิด 4 สิงห์ 1 เสือเมืองสวรรค์

จุดสนใจ : คณะเสือทองไหหนำ ณ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม /
คณะสิงโตฮกเกี้ยน (เต้ออี้ถัง) ณ มูลนิธิเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ (หน้าผา)

เส้นทาง ที่ 3 : เส้นทาง ย่ำยลย่าน ปากน้ำโพ

จุดสนใจ : ย่านการค้าเมืองปากน้ำโพ ร้านอาหารย่านถนนโกสีย์ ตลาดริมน้ำนครสวรรค์
วัดนครสวรรค์ หอศิลป์นครสวรรค์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
(นั่งเรือข้ามฟาก) พาสาน อาคารสัญลักษณ์ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
ศาลเจ้าแม่หน้าผา บึงบอระเพ็ด

เส้นทาง ที่ 4 : เส้นทางสานวัฒนธรรม ปักน่ำโพโหงวซก

จุดสนใจ : เส้นจัดงานตรุษจีนนครสวรรค์ งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
- งานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
- งานประเพณีแห่จ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
- งานประเพณีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ

เส้นทาง ที่ 5 : เส้นทางล่องสายน้ำ ตามวิถีเมืองสี่แคว

จุดสนใจ : ท่าเรือ และต้นแม่น้ำเจ้าพระยา (แม่น้ำสองสี)
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
วัดเกาะหงษ์ (แหล่งโบราณคดีและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์)
ร้านอาหารแพริมแม่น้ำ

คู่มือเส้นทางการท่องเที่ยวนครสวรรค์ 5 เส้นทาง วัฒนธรรมไทย-จีน

นวัตกรรม “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์

“Chinese Cup Dance” Hainan Nakhon Sawan Association

รำถ้วยจีนไหหนำ “พะเจียงบั่ว” เป็นศิลปะการร่ายรำซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของ “ชาวจีนไหหนำ” ซึ่งนักแสดงชาวจีนไหหนำ ได้ถ่ายทอดศิลปะการร่ายร่ำนี้ให้กับชาวจีนไหหนำเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2510 เพื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานฉลองเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ ต่อจากนั้นชาวจีนไหนำนครสวรรค์ได้มีการฝึกหัดหญิงตัวเล็ก ๆ ให้รู้จัก ร่ายรำถ้วยจีน เพื่อร่วมในขบวนแห่ “เจ้าพ่อ-เจ้าแม่” และเพื่อความเป็นสิริมงคลและอวยพรให้ทุกครอบครัวมีอาหารไม่ขาดหม้อ ไม่ขาดจาน ไม่ขาดถ้วย “ชาวจีนเชื้อสายไหหนำนครสวรรค์” ทุกคนภาคภูมิใจ ที่ได้มีการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม “การร่ายรำถ้วยจี” นี้ เพื่อเป็นประเพณีฉลองงานเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สืบไปชั่วกาลนาน

สำหรับกระบวนการถ่ายทอดการแสดง “รำถ้วยจีน” มีกระบวนการถ่ายทอดจากการเลียนแบบจากรุ่นสู่รุ่น ไม่มีรูปแบบในกระบวนการการถ่ายทอดที่ชัดเจน ส่งผลให้การแสดงรำถ้วยจีนไหหนำแต่ละรุ่นมีรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกันในด้านขององค์ประกอบการแสดง เช่น ลีลาการแสดง ท่าทาง อุปกรณ์การแสดง เป็นต้น ผู้สร้างนวัตกรรมจึงเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงชุดนี้ โดยการสร้างนวัตกรรม ชุดการเรียนรู้รำถ้วยจีนขึ้น จากการนำ ศิลปะ วัฒนธรรม และมานุษยวิทยา มาบูรณาการจะเป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณค่าของ “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์ สามารถสร้างให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบต่อไป

องค์ประกอบการแสดง “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์

1. อุปกรณ์ ประกอบไปด้วยการใช้อุปกรณ์ 3 ชนิด ได้แก่ 1. จาน/ตะเกียบ 2. ถ้วยตะไล 3. ลำไม้ไผ่

2. เครื่องแต่งกาย นักแสดงทั้ง 3 คน จะสวมเครื่องแต่งกายคละสี ดังนี้
   นักแสดงคนที่ 1 (ถือจาน/ตะเกียบ) เครื่องแต่งกายสีเหลือง
   นักแสดงคนที่ 2 (ถือถ้วยตะไล) เครื่องแต่งกายสีชมพู
   นักแสดงคนที่ 3 (ถือลำไม้ไผ่) เครื่องแต่งกายสีเขียว

3. การแต่งหน้า ทรงผมและเครื่องประดับศีรษะ นักแสดงทั้ง 3 คน มวยผมและติดดอกไม้ทั้งสองข้าง ตามสีของเครื่องแต่งกายของผู้แสดง

4. เครื่องดนตรีประกอบการใช้วงดนตรีจีนบรรเลงสดประกอบการแสดง

5. ท่ารำและการสื่อความหมาย ในการแสดงรำถ้วยจีนจะแบ่งนักแสดงออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน มีลีลาการร่ายรำที่สอดคล้องไปตามทำนองเพลงอันไพเราะของดนตรีจีนที่จะบรรเลงเพลง “รำถ้วย” โดยนักแสดงคนแรกร่ายรำทำให้เกิดจังหวะโดยใช้วิธีเคาะตะเกียบกับจาน นักแสดงคนที่สอง ร่ายรำตามจังหวะลีลาการกระทบของถ้วยตะไลเล็ก ๆ ซ้อนกันในมือแต่ละข้าง นักแสดงคนที่สามใช้ลีลาการเขย่าลำไม้ไผ่ซึ่งมีเสียงกังวาลดัง “กรุ๊งกริ๊ง”

ในกระบวนท่ารำบางท่า ก็สื่อถึงนัยสำคัญบางประการ เช่น ท่าพายเรือ แสดงถึงการคมนาคมหรือการค้าขายทางเรือของคนในสมัยก่อน โดยสร้างสรรค์ท่ารำผ่านการใช้อุปกรณ์และลีลาในการแสดง ดังนี้

ท่ารำ	อธิบายท่ารำ	หมายเหตุ
ท่าพายเรือ 	**ศีรษะ :** เอียงขวา **มือ :** ซ้ายถือตะเกียบ ขวาถือจาน **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักตัวมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	ลักษณะของท่าพายเรือ นักแสดงจะมีการวาดมือไปด้านหน้าพร้อมกับถ่ายน้ำหนักโน้มตัวไปด้านหน้า และกลับมาที่เดิม เปรียบเสมือนลักษณะของการพายเรือ
	ศีรษะ : เอียงขวา **มือ :** ซ้ายและขวาถือถ้วยตะไล **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักตัวมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	
	ศีรษะ : เอียงขวา **มือ :** จับลำไม้ไผ่โดยการคว่ำมือทั้งสองข้าง **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	

“เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

“Eng Kor” Godfather-Goddess Chum Saeng

เทศกาลประจำปีของชาวชุมแสง ที่จัดกิจกรรมขึ้นมาเพื่อสืบสานเรื่องราว วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตผ่านรูปแบบของงาน การแสดงต่าง ๆ และอาหารในอดีตและปัจจุบัน ชมบรรยากาศเมืองเก่าที่คงความสวยงามผสมผสานความเป็นไทย-จีนเข้าด้วยกัน โดยมี เจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในอำเภอในแต่ละปีชาวชุมแสงจะจัดงานสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นการจัดงานประจำปีที่ใหญ่ยิ่งของชาวชุมแสง นับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี งานสมโภชนี้มีมหรสพหลายชนิดมาแสดงบริเวณงาน ระยะเวลาจัดงานชาวชุมแสงว่างงานจึงมีผู้มาเที่ยวงานนี้อย่างคับคั่ง แม้ผู้อยู่ต่างถิ่นก็ถือโอกาสมาเยี่ยมญาติและมาเที่ยวงานประจำปีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงนี้ด้วย

เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงจึงเป็นศูนย์รวมน้ำใจของชาวชุมแสงโดยแท้ โดยเฉพาะชาวชุมแสงจะมีองค์จำลองรูปเหมือนเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงแทบทุกบ้าน และวัตถุมงคลเหรียญเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงติดตัวให้เป็นสิริมงคล ถ้วนหน้ากันในแต่ละปีชาวชุมแสงจะจัดงานสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นการจัดงานประจำปีที่ใหญ่ยิ่งของชาวชุมแสง นับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี งานสมโภชนี้มีมหรสพหลายชนิดมาแสดงบริเวณงาน เช่น แห่มังกร สิงโต พะบู๊ เอ็งกอ เป็นต้น

ตำนาน “ผู้ยิ่งใหญ่แห่งเขาเหลียงซาน” ใช้เค้าโครงจากวรรณคดีจีนเรื่อง “ซ้องกั๋ง” ซึ่งเป็นวรรณคดีร้อยแก้วมีลักษณะเป็นการเล่า ได้เรียบเรียงขึ้นเป็นเรื่องราวยืดยาว มีรสมีชาติยิ่งนัก แต่ ซือไน่อาน เขียนไว้เพียงเจ็ดสิบบทมาภายหลัง “หลัวกว้านจง” ลูกศิษย์ของ ซือไน่อาน จึงเรียบเรียงเขียนต่อจนจบสมบูรณ์ หลัวกว้านจง คือ ผู้เขียนนิยายเรื่อง สามก๊ก อันลือชื่อนั่นเอง “ซ้องกั๋ง” เรื่องนี้จึงถือว่าเป็นฝีมือครูเป็นแบบอย่างของ สามก๊กอีกทีหนึ่ง

การละเล่นเอ็งกอ เป็นตอนที่ขบวนนักรบ 108 คน ที่ต่างมีวิชาความสามารถเก่งกาจกันคนละอย่างสองอย่าง ทั้งการต่อสู้ด้วยมือเปล่า ไม้พลอง มีด การดำน้ำ การเดินป่าทางไกล การรักษาโรค ฯลฯ แต่งหน้า

อำพรางตนเป็นนักแสดงขี่ม้าเข้าเมือง เพื่อไปช่วย ซ้องกั๋ง หัวหน้าของพวกตน การเขียนหน้าเพื่อปกปิดหน้าตาและทำให้ดูน่าเกรงขามของเอ็งกอ มีการเขียนลวดลายเฉพาะคนเหมือนการสวมหน้ากากทั้ง 108 คน เหมือนกับการสวมหัวโขนของคนไทย

ในการแสดงไม่ว่าขบวนแห่เอ็งกอจะผ่านไปทางไหน จะสร้างความตื่นเต้นและความประทับใจในการแสดงนี้ไปทั่ว อันเกิดจากความเร้าใจจากเสียงตีไม้คู่ของขบวน ผู้แสดงที่วิ่ง ผ่าน ไปอย่างรวดเร็ว ส่วน “พะบู๊” เป็นการแสดงการต่อสู้ด้วยอาวุธจีนโบราณ มักจะเป็นขบวนคู่แฝดของเอ็งกอในการแห่เจ้าขบวนเอ็งกอ-พะบู๊ ของนครสวรรค์ริเริ่มเล่นโดย นายคอซัว แซ่เตีย เมื่อพ.ศ.2490 และได้รับความนิยมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

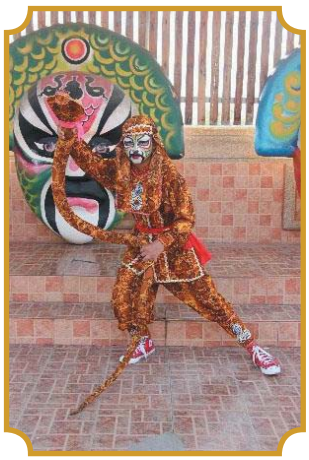
“เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง มีกระบวนการถ่ายทอดจากการเลียนแบบจากรุ่นสู่รุ่น แต่ไม่มีรูปแบบในกระบวนการ ถ่ายทอดที่ชัดเจน ส่งผลให้การแสดงเอ็งกอชุมแสงแต่ละรุ่นมีรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกันในด้านขององค์ประกอบการแสดง เช่น ลีลาการแสดง ท่าทาง อุปกรณ์การแสดง เป็นต้น

ผู้สร้างนวัตกรรมจึงเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงชุดนี้ โดยการสร้างนวัตกรรม ชุดการเรียนรู้ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงขึ้น จากการนำศิลปะ วัฒนธรรม และมานุษยวิทยา มาบูรณาการจะเป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณค่าของ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง สามารถสร้างให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบต่อไป

ท่าทางในการแสดงเอ็งกอ

ท่าทางของการแสดงเอ็งกอดูผึ่งผายห้าวหาญ การแสดงเอ็งกอเมื่อได้ผ่านการแสดงและการเผยแพร่อย่างกว้างขวางก็ได้ค่อย ๆ มีการพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น ไม่เพียงได้รักษาท่วงทำนองเก่าแก่ไว้ ยังพัฒนาเป็นหลายประเภท เช่น การแบ่งเป็นจังหวะช้า จังหวะกลาง และจังหวะเร็ว ซึ่งต่างมีลักษณะพิเศษของตน จังหวะช้านั้นมีท่ารำมั่นคง ช้า ๆ เรียบ ๆ สร้างความรู้สึกเบิกบาน สวยงาม สามารถทำการแสดงให้เห็นจิตใจส่วนลึกของตัวละครได้อย่างเต็มที่ ท่ารำจังหวะกลางเด็ดเดี่ยวมีพลังคล่องแคล่วปราดเปรียว จากลักษณะท่าทางโดยรวมนี้มาแสดงออกให้เห็นถึงพลัง และอานุภาพ ท่ารำ จังหวะเร็วก็จะมีความยิ่งใหญ่เกรียงไกรและเร้าใจ ยิ่งประกอบกับเครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง ทำให้เพิ่มอรรถรสมากยิ่งขึ้น

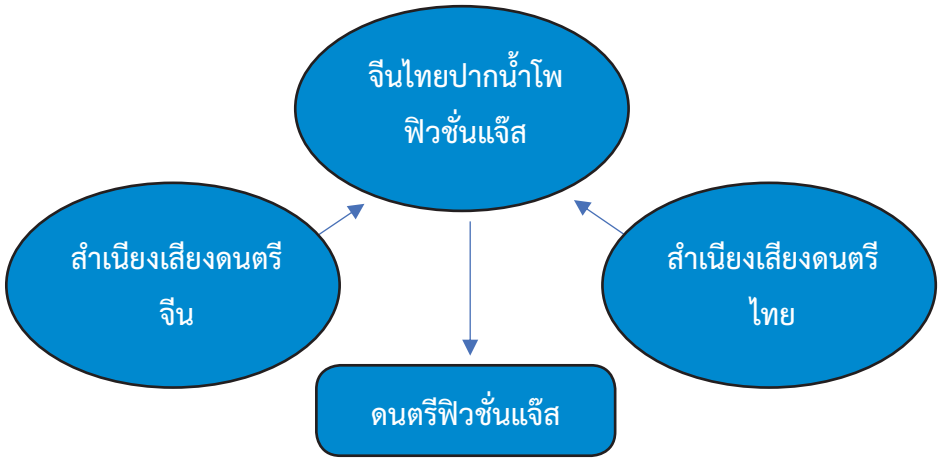

นวัตกรรมทางดนตรี นครสวรรค์เมืองจีนแห่งที่สอง
ชื่อผลงาน บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่นแจ๊ส
(The composition “Chinese-Thai Pak Nam Pho” Jazz Fusion)

ผลงานบทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น ได้แรงบันดาลใจในการประพันธ์มาจากกลุ่มชาติพันธุ์จีนที่อยู่ใน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์บทเพลงจีน และวิถีวัฒนธรรมต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์จีน โดยผู้ประพันธ์ใช้หลักการสร้างสรรค์ทำนองในสำเนียงเสียงดนตรีจีน และเลือกใช้เครื่องดนตรีจีน คือ เอ้อหู (erhu) ในการดำเนินทำนองหลัก เพื่อเสริมแรงของจินตนาการในการประพันธ์ ผู้ประพันธ์เลือกใช้เครื่องดนตรีโซบราโนแซ็กโซโฟน (Soprano saxophone) แทนเสียงปี่จีน และ เปียโน (Piano) แทนเสียงเครื่องดนตรีกู่เจิง เสนอในรูปแบบของดนตรีฟิวชั่นแจ๊ส โดยมีหลักการแนวคิด ดังนี้

หลักการแนวคิด

ภาพกรอบแนวคิด

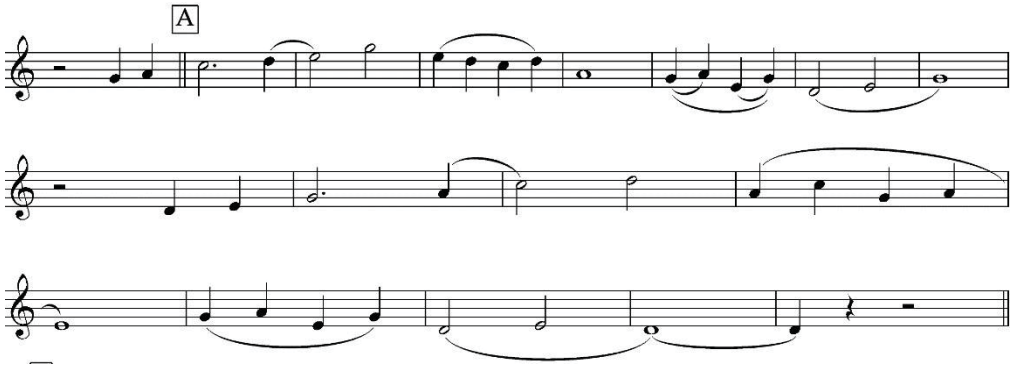
บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น มีการนำเสนอเป็น 2 กระบวน ดังนี้

กระบวนที่ 1 จีนไทยหลอมรวม

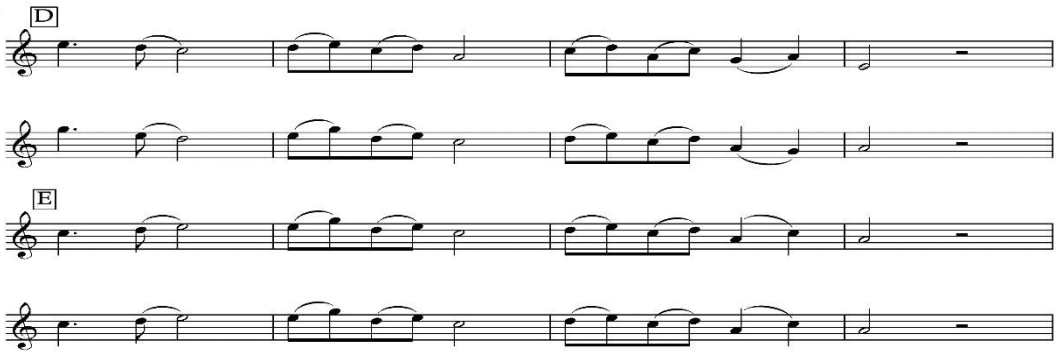

จีนไทยหลอมรวม

กระบวนนี้ มี 2 ท่อน โดยท่อน เอ (A) นั้นอยู่ในสำเนียงเสียง ซี เพนทาทอนิกแบบเมเจอร์ (C major Pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มชาติพันธุ์จีนที่อพยพเดินทางมายังเมืองปากน้ำโพ ทางเส้นทางคมนาคมทางน้ำ และท่อน บี (B) ใช้สำเนียงเสียง เอเพนทาทอนิกแบบไมเนอร์ (A minor pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มคนไทยที่มีวิถีการดำเนินชีวิตในเมืองปากน้ำโพ

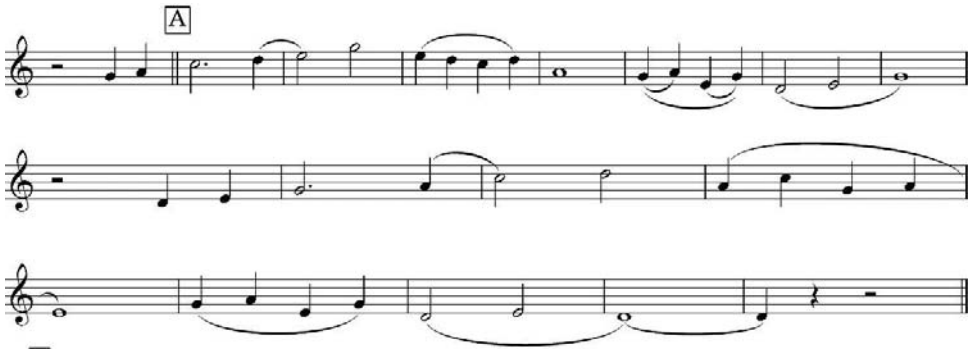
กระบวนที่ 2 จีนถิ่นปากน้ำโพ

จีนถิ่นปากน้ำโพ

กระบวนนี้ มี 2 ท่อน โดยท่อน ดี (D) และ อี (E) นั้นอยู่ในสำเนียงเสียง เอเพนทาทอนิกแบบไมเนอร์ (A minor pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มชาติพันธุ์จีนและกลุ่มชาติพันธุ์คนไทย ได้หลอมรวมวิถีวัฒนธรรมและการดำเนินวิถีชีวิตของสองชาติพันธ์ในเมืองปากน้ำโพ แต่ยังคงความเป็นชาติพันธุ์จีนดั้งเดิม

บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น เป็นบทประพันธ์ ที่นำเสนอในรูปแบบของดนตรีฟิวชั่นแจ๊ส นอกจากกระบวนทั้ง 2 กระบวนแล้วยังมีการอิมโพรไวเซชั่น (Improvisation) ซึ่งได้สอดแทรกไปในแต่ละกระบวน โดยมีการวางแนวทางในการอิมโพรไวเซชั่น โดยอ้างอิงจากทำนอง การดำเนินคอร์ด และกระสวนจังหวะ บนหลักการของสำเนียงเสียงจีน และสำเนียงเสียงไทย

ฐานข้อมูลโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

นครสวรรค์เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่งดงามและน่าภาคภูมิใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้ มีเป้าหมายหลักในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้า สมาคม และศิลปะวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อสร้างฐานข้อมูลที่สมบูรณ์และเข้าถึงได้ง่ายสำหรับทุกคน

ฐานข้อมูลนี้เปิดโอกาสให้กับทุกคนที่สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

ได้อย่างสะดวกสบาย ไม่ว่าจะเป็นนักวิจัย นักเรียน นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน การใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลนี้จะช่วยเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมในอนาคต

ข้อมูลที่ถูกรวบรวมในฐานข้อมูลนี้ครอบคลุมถึงประวัติ และกิจกรรมของศาลเจ้าต่าง ๆ ที่เป็นศูนย์กลางของความศรัทธาและพิธีกรรมทางศาสนา สมาคมและองค์กรที่มีบทบาทในการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมจีน รวมถึงศิลปะวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น นวัตกรรมการแสดง และนวัตกรรมอาหาร ที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและประเพณีของชาวจีนในนครสวรรค์

นอกจากนี้ โครงการนี้ยังมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชุมชนไทยและจีน เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม การสร้างฐานข้อมูลนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียนรู้และชื่นชมวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและสำคัญ

การเข้าถึงและใช้งานฐานข้อมูลโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน จะช่วยสร้างความเข้าใจและความภาคภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมของเราอย่างยั่งยืน ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์ ด้วยการเข้าถึงและใช้งานฐานข้อมูลนี้ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ทรงคุณค่าและสำคัญต่อการศึกษาและการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริง โดยทุกท่านสามารถเข้าใช้งานฐานข้อมูลได้ที่เว็บไซต์ https://nscc.nsru.ac.th

โครงการการวางผังพื้นที่เฉพาะชุมชนเมืองนครสวรรค์

Master Plan Nakohn Sawan

หลักการและเหตุผล

"นครสวรรค์" เป็นท้องถิ่นหนึ่งที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และเรื่องราวที่สามารถสืบค้นย้อนหลังกลับไปได้อย่างยาวนาน หลักฐานบ่งชี้การอพยพของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่สำหรับการดำรงชีพ โดยเฉพาะชาวจีนในสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นช่วงเวลาที่สถานะ "รัฐกึ่งกลาง" ของนครสวรรค์รุ่งเรืองในแง่เศรษฐกิจ ทำให้ระบบการค้าแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยมเข้ามา นครสวรรค์กลายเป็นแหล่งรวมสินค้าสำคัญต่าง ๆ การขยายตัวทางการค้านี้เองเป็นผลให้มีชาวจีนหลั่งไหลเข้ามาขายแรงงานและประกอบการค้าในนครสวรรค์มากขึ้น ชาวจีนเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจในนครสวรรค์ในฐานะรัฐกึ่งกลาง ในพ.ศ.2447 ตัวเลขชาวจีนในนครสวรรค์โดยประมาณเชื่อว่ามีมากถึง 6,000 คน ซึ่งในเวลานั้นนครสวรรค์เป็นจังหวัดอันดับ 3 รองจากกรุงเทพฯ และภูเก็ตที่มีคนจีนอาศัยอยู่

ชาวจีนที่มาตั้งถิ่นฐานสามารถจำแนกตามกลุ่มภาษาพูดได้ 5 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ แต้จิ๋ว กวางตุ้ง ไหหนำ ฮากกา (แคะ) และ ฮกเกี้ยน ซึ่งชาวจีนทั้ง 5 กลุ่มใหญ่นี้มีรากฐานการดำรงชีพแบบจีนดั้งเดิม ทั้งในด้านวิธีการดำเนินชีวิตทางสังคม วัฒนธรรม และความเชื่อในการไหว้เทพเจ้า

ศาลเจ้าจึงมีความสำคัญสอดกล้องกับวิถีชีวิตของชุมชุนชาวจีนเป็นอย่างมาก รวมทั้งชาวจีนยังมีการรวมกลุ่มก่อตั้งเป็นสมาคมและมูลนิธิชุมชนชาวจีนตามกลุ่มภาษา เพื่อการช่วยเหลือ ต่อยอดและพัฒนาวิถีชุมชนจีนอีกด้วย ทั้งหมดเป็นผลก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ที่สืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน

"โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชนเพื่อให้นครสวรรค์เป็นเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน" จึงเกิดขึ้นเพื่อตระหนักถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์และการฟื้นอัตลักษณ์ของชาวจีนในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำรงอยู่และสืบต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ

1. เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาและส่งเสริมการพลิกฟื้นมรดกทางสถาปัตยกรรม ศิลปะ และอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

2. เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล เพื่อดำเนินการออกแบบวางผังอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว (Tourist Information Center) ซึ่งจะเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงข้อมูล

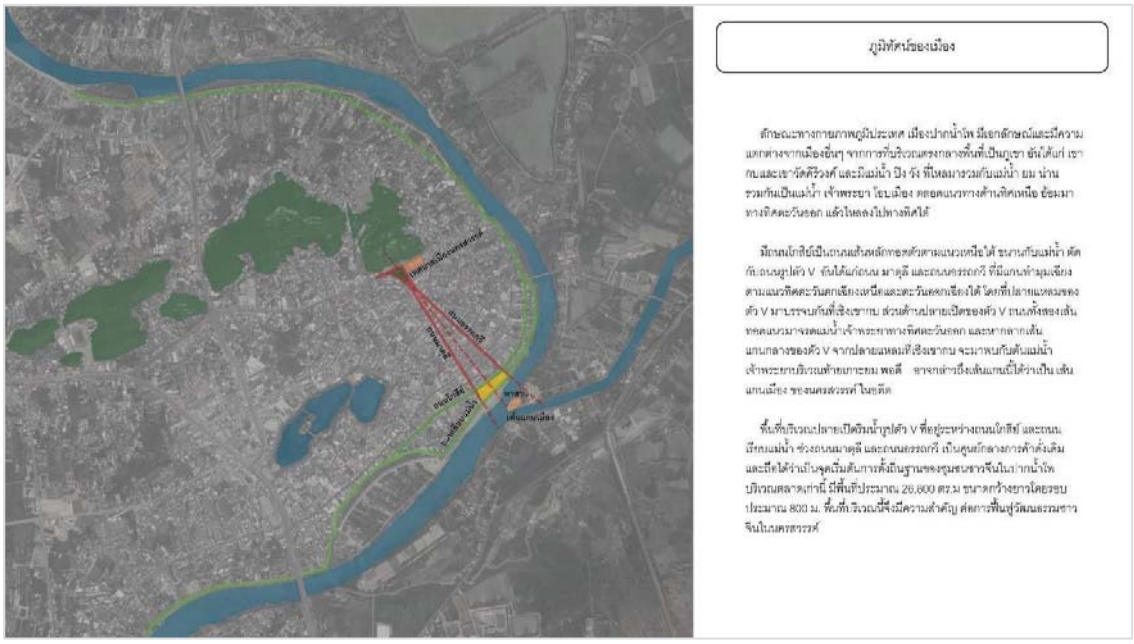
การท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์ในมิติต่าง ๆ รวมถึงการท่องเที่ยวในมิติที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้แก่ชุมชนและนักท่องเที่ยวทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสามารถสร้างรายได้แก่ชุมชนได้อย่างยั่งยืน

4. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ เผยแพร่ พัฒนาและพลิกฟื้นอัตลักษณ์ แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในชุมชนนครสวรรค์ ให้สามารถสืบทอดต่อไป

แนวทางการพัฒนา

- การฟื้นฟูอัตลักษณ์วิถีแห่งวัฒนธรรมจีน ควบคู่กับการพัฒนาชุมชน
- ส่งเสริมการพัฒนาโครงข่ายการเดินทางเชื่อมโยงสถานที่ต่าง ๆ ในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อชุมชน

ศาลเจ้าและ สมาคมจีน

ชุมชนจีนในนครสวรรค์ประกอบด้วย 5 เชื้อสาย ได้แก่ จีนแต้จิ๋ว จีนไหหน่ำ จีนฮากกา และจีนกวางตุ้ง

มีการจัดตั้งเป็นสมาคม และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดปีเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมของตน มีการสร้างศาลเจ้าที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธา กระจายตัวไปทั้งในบริเวณส่วนกลาง และรอบนอก ศาลเจ้าแต่ละแห่งมีจุดเด่นและมีคุณค่าแก่การแวะเยือน เมื่อถึงเทศการตรุษจีนจะมีการรวมตัวกัน ร่วมกันจัด ขบวนแห่เจ้าใหญ่ประจำปี

ตำแหน่งที่ตั้งศาลเจ้า 5 แห่ง และสมาคม / มูลนิธิ 5 แห่ง

1. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง
10 ถนน แสงปัญญา ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง นครสวรรค์ 60120

2. ศาลเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว
ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว นครสวรรค์ 60230

3. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ
ตำบลโกรกพระ อำเภอโกรกพระ นครสวรรค์ 60170

4. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา
ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

5. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าแม่ทับทิม
ตำบลนครสวรรค์ออก แควใหญ่ 469 อำเภอเมือง นครสวรรค์ 60000

1. มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์
200/3 ถนน สวรรควิถี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง นครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

2. สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
ซอยมาตุลี 7 ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

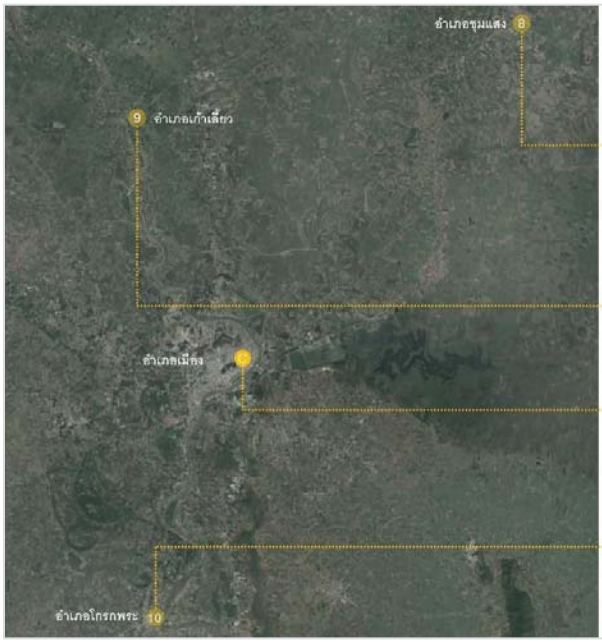
3. สมาคมไหนหน่านครสวรรค์
ถนนรถกรี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

4. สมาคมฮากกานครสวรรค์
151 ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

5. คณะสิงโตฮกเกี้ยน เค้อฮี้ฮัง
ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

ศาลเจ้า 3 แห่งที่ตั้งอยู่ในต่างอำเภอ

8. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง

9. ศาลเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว

สมาคม / มูลนิธิ 5 แห่ง ในเทศบาลเมือง
ศาลเจ้า 2 แห่ง ในเทศบาลเมือง

10. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้บริหารสมาคม ศาลเจ้า และกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 5 เชื้อสาย อันได้แก่ สมาคมฮากกานครสวรรค์ (จีนฮากกา) สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ (จีนกวางตุ้ง) สมาคมไหหนำนครสวรรค์ (จีนไหหนำ) มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ (จีนแต้จิ๋ว) ศาลเจ้าแม่หน้าผา (จีนฮกเกี้ยน) ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ

โดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประเด็นคือ

1. แผนพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการพลิกฟื้นอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

2. แผนพัฒนาและออกแบบวางผังอาคาร เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของการจัดแสดงวัฒนธรรมจีนนครสวรรค์ ทั้ง 5 กลุ่มภาษา ไว้ในสถานที่เดียวกัน (ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว)

3. แผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนให้แก่ชุมชน เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น อันจะนำไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืนผลการสัมภาษณ์ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- สมาคมไม่มีพื้นที่ ที่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่นห้องประชุม ห้องรับรอง หรือพื้นที่จัดเก็บและแสดงนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับการเชิดสิงโตและมังกร อีกทั้งสถานที่ฝึกซ้อมที่จำกัดและห่างไกลจากชุมชน การเดินทางที่ไม่สะดวก ทำให้การดำเนินกิจกรรรมทำได้อย่างยากลำบาก

- เส้นทางการเข้าถึงสถานที่ตั้งของศาลเจ้าบางแหล่งยังมีความซับซ้อน และทำให้ผู้มาเยี่ยมชมสับสนได้

- ความแออัดในบางช่วงเวลาของผู้เข้ามาเยี่ยมชม เนื่องจากมีการนำรถยนต์ส่วนตัวเข้ามาในพื้นที่ศาลเจ้าเป็นจำนวนมากทำให้อาจจะมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับ

- เกือบทุกสมาคมมีความเห็นตรงกันในเรื่องการรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมา วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาวจีนทั้ง 5 ภาษาให้เป็นหนึ่งเดียวกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีความเห็นว่านักท่องเที่ยวควรจะได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันของกลุ่มชาวจีนแต่ละภาษา ณ สถานที่ดั้งเดิมนั้น ๆ การพัฒนาและออกแบบอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจึงมีความสอดคล้องและเหมาะสม

จากศาลเจ้าทั้ง 5 แห่ง มี 2 ศาลเจ้า ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม และศาลเจ้าแม่หน้าผา ที่อยู่ในรัศมี 2.20 กม. จากศูนย์กลางเมืองเก่า ส่วนอีก 3 ศาลเจ้า อันได้แก่ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว และ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ที่อยู่ต่างอำเภอ จะต้องใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์จากจุดศูนย์กลาง ประมาณ 28 นาที 15 นาที และ 17 นาที ตามลำดับ

ชุมชนชาวจีนในนครสวรรค์ เป็นชุมชนเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ มีประเพณีฉลองเทศกาลตรุษจีน มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จนเป็นที่รู้กันในระดับประเทศว่า ถ้าจะเที่ยวเทศกาลตรุษจีน ต้องมาที่

นครสวรรค์ เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวให้ยั่งยืน จึงควรมี**ศูนย์อนุรักษ์และสืบสาน** ที่มีการรวบรวมประวัติความเป็นมา พื้นที่จัดเก็บสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และพิพิธภัณฑ์ ห้องเรียน มีพื้นที่เป็นลานซ้อมและฝึกสอน ห้องซ่อม และอนุรักษ์โบราณวัตถุ เช่น หัวสิงโต หรือมังกร เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของศาลเจ้าที่มีความพร้อม และที่ตั้งอยู่ในกลุ่มศูนย์กลาง

การที่นักท่องเที่ยวจะทราบถึงความน่าสนใจ และข้อมูลเบื้องต้นของศาลเจ้าแต่ละแห่ง จึงจำเป็นต้องมี ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นจุดพักแวะพักจุดแรก เพื่อการวางแผนท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และเหมาะกับช่วงเวลาที่ตั้งใจ ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

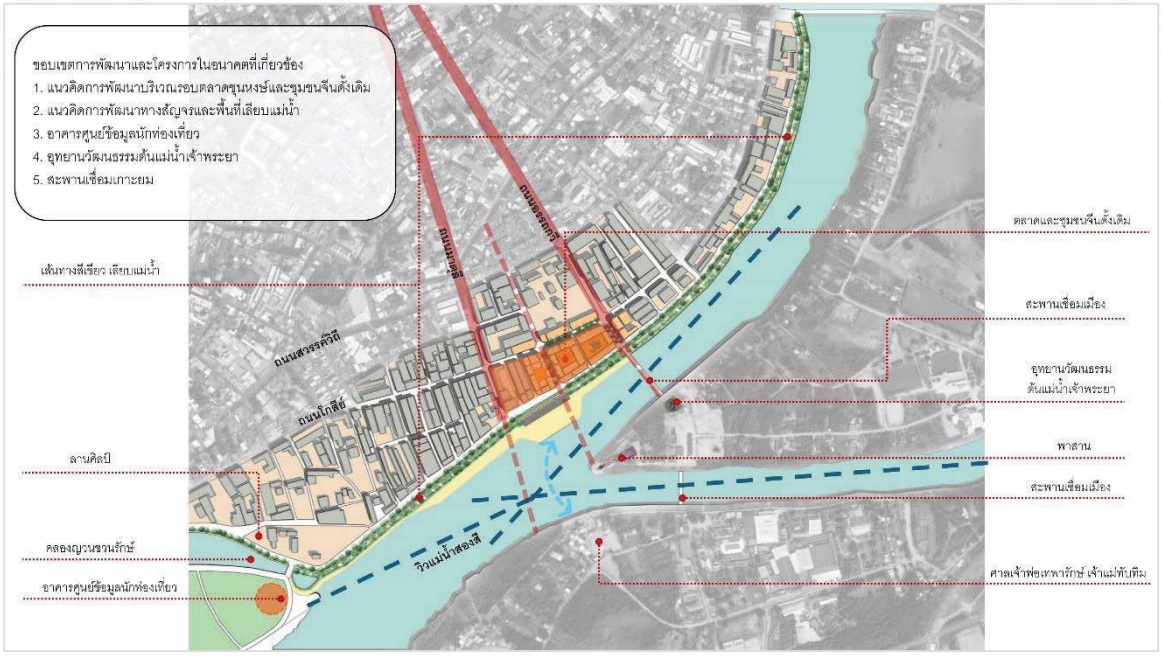
ตลาดชุนหงษ์ และชุมชนจีนดั้งเดิม

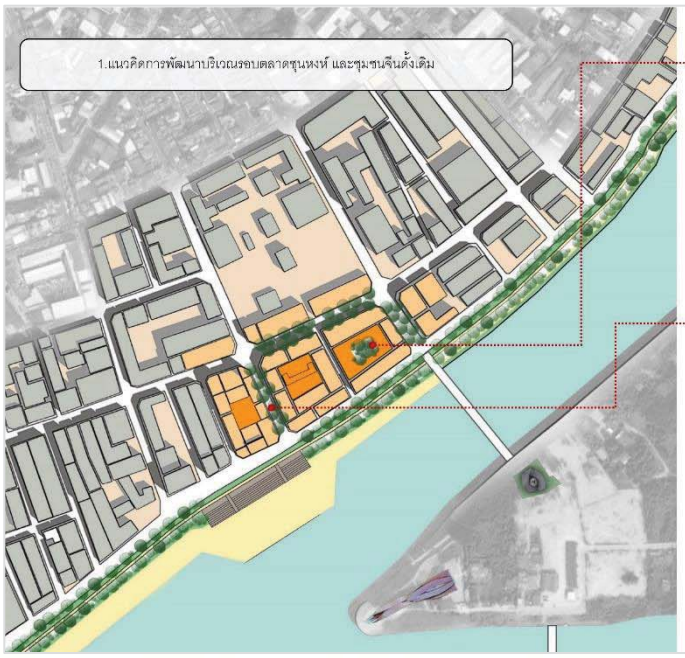

ครอกชุนหงษ์ เป็นถนนที่อยู่ในแนวแกนกลาง ตัว V และอยู่ถึงกลางระหว่าง ถนนนาคสิงห์ กับ ถนนธรรมกิ ครอกนี้เป็นถนนที่เชื่อมระหว่าง ถนนไกสีอันเป็นถนนสายหลักตามแนวเหนือใต้ และถนนเลียบแม่น้ำ บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของตลาดสดหลัก จึงนับได้ว่าเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนในอดีต

ตลาดชุนหงษ์และชุมชนจีนดั้งเดิมมีพื้นที่ประมาณ 26,800 ตร.ม ขนาดกว้างยาวโดยรอบ ประมาณ 800 ม.

1.1 การเชื่อมต่อของพื้นที่และถนนโดยรอบ

พื้นที่ในตลาดเก่านี้ มีอาคารเก่า ผู้จักกันในนามว่า ตึกเหลือง อาคารมีเค้าโครงในรูปแบบ โคโลเนียล ควรค่าแก่การอนุรักษ์ พื้นที่มีวัดโพธารามเป็นเจ้าของ ในอดีตเป็นตลาดขายผ้าใหญ่ แต่ปัจจุบัน ผู้เข้า ใช้พื้นที่ดำเนินธุรกิจลีเทา

อีกทั้งยังมีอาคารศุนย์พระเครื่อง ที่เป็นอาคารยาวแทรกตัวอยู่ระหว่าง ตึกแถวสมัยเก่า โดยมีหลังคาขนาดใหญ่คลุมอยู่ ทำให้เกิดเป็นพื้นที่ปิดซึ่งยากต่อการเข้าถึง

ในการพัฒนาพื้นที่จึงเสนอให้มีการเปิดพื้นที่บางส่วนให้โปร่งโล่ง เข้าถึงง่าย และเชื่อมทางสัญจรระหว่างตรอกชุนหงษ์ กับถนน อรรถกวี เมื่อเปิดพื้นที่ให้มีการสัญจรที่สะดวกขึ้นได้ ศักยภาพของพื้นที่จะปรากฏให้ประจักษ์ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในพื้นที่ เช่นการลงทุนใหม่ๆ เป็นต้น

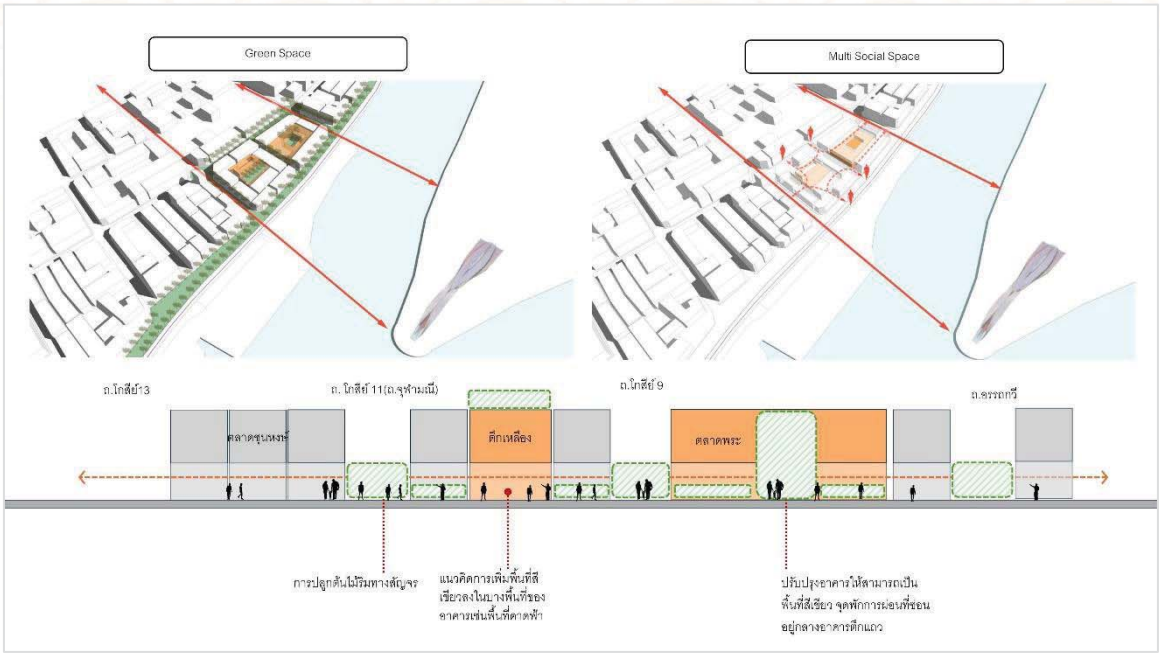
1.2 การพัฒนาถนนโดยรอบ

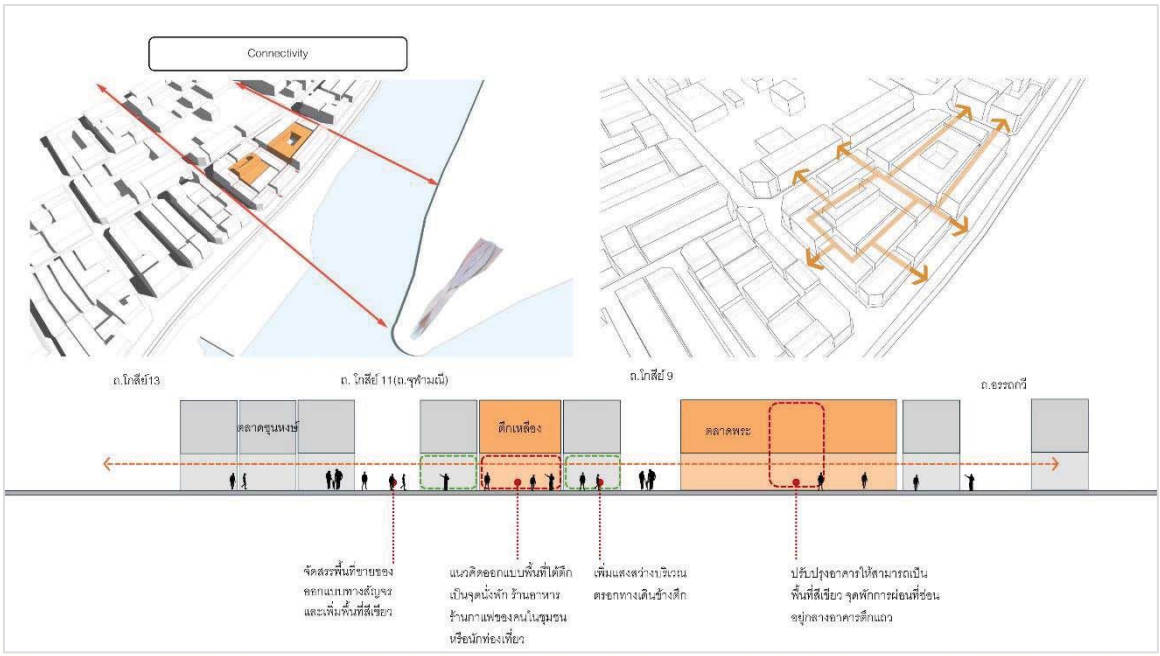
สภาพแวดล้อมและพื้นที่สีเขียวในเมือง

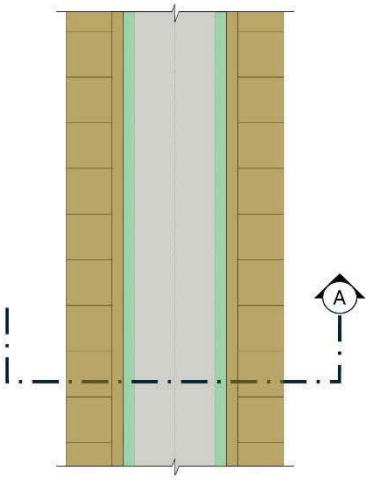
พื้นที่สีเขียวเฉลี่ยต่อประชากร เท่ากับ 9 ตร ม ต่อคน แต่ตามความเป็นจริงที่ปรากฏแก่สายตาคือความรู้สึกแห้งแล้ง ร้อน ไม่ร่มรื่น ทั้งนี้เพราะไม่ปรากฏต้นไม้ ที่ให้ร่มเงา ตามถนนสายต่างๆ ในเมือง รวมถึงถนนและทางเดินริมน้ำ และนี่น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้อุณหภูมิเฉลี่ยของนครสวรรค์สูงติดอันดับต้นๆ ของประเทศ

อุปสรรคอย่างหนึ่งของการปลูกต้นไม้ริมถนนคือสายไฟฟ้า ซึ่งจะทำให้การปลูกต้นไม้สูงเพื่อให้ร่มเงา จะต้องมีภาระค่าใช้จ่ายสูงในการตัดแต่ง ดูแลในระยะยาว

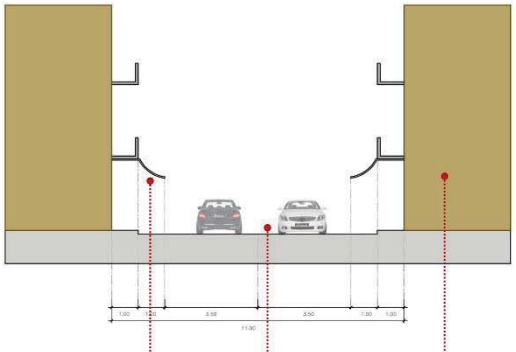
แนวทางการพัฒนาจึงเสนอให้มีการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน เริ่มปลูกต้นไม้ริมทาง เพื่อสร้างร่มเงา ลดความร้อนที่เกิดจากการเก็บความร้อนของมวลของอาคาร และการถ่ายเทความร้อนจากอาคาร ในรูปแบบอื่นๆ โดยเฉพาะจากเครื่องทำความเย็นรูปแบบต่างๆ เป็นต้น ในภาพรวมจะทำให้เมืองมีทัศนียภาพที่ มีความสะอาดเรียบร้อย และที่สำคัญ มีความร่มรื่นน่าอยู่ จากร่มเงาของต้นไม้สีเขียวริมทาง

Green Space
Multi Social Space
ถ.โกสีย์13
ถ. โกสีย์ 11(ถ.จุฬามณี)
ถ.โกสีย์ 9
ถ.อรรถกวี
ตลาดรุ่นหงษ์
ตึกเหลือง
ตลาดพระ
การปลูกต้นไม้ริมทางสัญจร
แนวคิดการเพิ่มพื้นที่สี
เขียวลงในบางพื้นที่ของ
อาคารเช่นพื้นที่ดาดฟ้า
ปรับปรุงอาคารให้สามารถเป็น
พื้นที่สีเขียว จุดพักการผ่อนที่ซ่อน
อยู่กลางอาคารตึกแถว

Connectivity
ถ.โกสีย์13
ถ. โกสีย์ 11(ถ.จุฬามณี)
ถ.โกสีย์ 9
ถ.อรรถกวี
ตลาดรุ่นหงษ์
ตึกเหลือง
ตลาดพระ
จัดสรรพื้นที่ขายของ
ออกแนวทางสัญจร
และเพิ่มพื้นที่สีเขียว
แนวคิดออกแบบพื้นที่ใต้ตึก
เป็นจุดนั่งพัก ร้านอาหาร
ร้านกาแฟของคนในชุมชน
หรือนักท่องเที่ยว
เพิ่มแสงสว่างบริเวณ
ตรอกทางเดินข้างตึก
ปรับปรุงอาคารให้สามารถเป็น
พื้นที่สีเขียว จุดพักการผ่อนที่ซ่อน
อยู่กลางอาคารตึกแถว

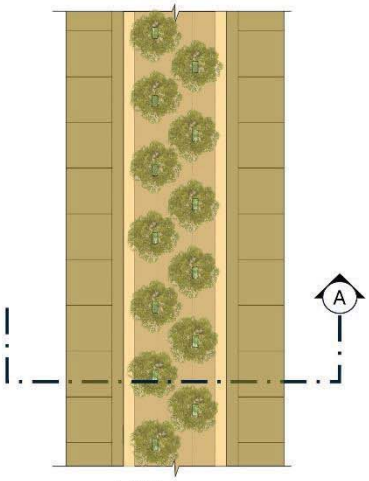
ถนนจุฬามณี ตรอกชุนหงษ์

กัดสาดที่ต่อเติมเกินแนวพุดบาท
สีของกันสาดที่ขัดกับเอกลักษณ์
อาคารสถาปัตยกรรมสมัยเก่า

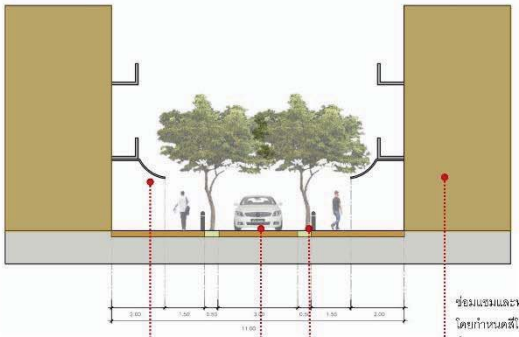
ถนน 2 เลนสัญจรที่ไม่มีการแบ่ง
เขตทางวิ่งโดยชัดเจน

อาคารที่มีเอกลักษณ์ของ
สถาปัตยกรรมสมัยเก่า

ปลูกต้นไม้ในแนวทะแยงระยะ
ไม่เกิน 5 เมตร ทำให้ระยะแผ่ของ
ต้นไม้สามารถเป็นอุโมงทางเดิน
ที่ให้ร่มเงาได้

ถนนจุฬามณี ตรอกชุนหงษ์ แนวคิด 1

เปลี่ยนและกำหนดสีของกันสาด
ตลอดแนว ไม่ให้ขัดกับโทนสีของ
อาคารโดยรอบ ใช้เป็นสีน้ำตาล
อ่อนหรือครีม

ปรับเป็นถนน 1 เลน
สัญจร เดินรถทางเดียว
และเว้นพื้นที่ด้านข้าง
สำหรับให้คนเดินสัญจร

ปรับระดับถนนและทำ
การเปลี่ยนพื้นผิวถนน

เพิ่มพื้นที่ปลูกต้นไม้และ
แนว Bollard เพื่อเพิ่ม
ความสว่างตลอด
แนวทางเดิน

ซ่อมแซมและทาสีใหม่
โดยกำหนดสีโทนเดิม เช่น
น้ำตาลอ่อน ครีม และขาว

เลือกต้นเสลา (อินทรชิต) มาเป็นพันธุ์ไม้หลักในการปลูกบนถนนจุฬามณี

ต้นเสลา (อินทรชิต) เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นต้นไม้
ขนาดกลาง ใบซ้ำ ความสูงเฉลี่ย 10 - 20 เมตร มีดอกชมพูอ่อนไปม่วง

สามารถสร้างร่มเงาและบรรยากาศที่โดดเด่นให้กับถนนจุฬามณี

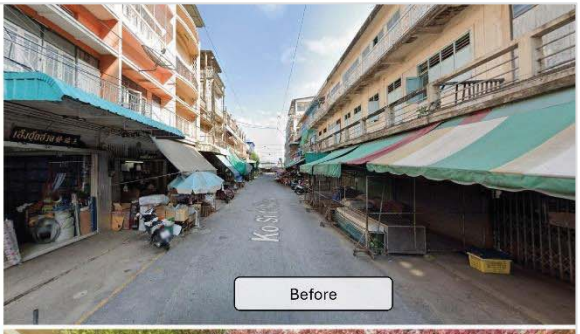

เลือกต้นเสลา (อินทรชิต) มาเป็นพันธุ์ไม้หลักในการปลูกบนถนนจุฬามณี

ต้นเสลา (อินทรชิต) เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นต้นไม้
ขนาดกลาง ใบซ้ำ ความสูงเฉลี่ย 10 - 20 เมตร มีดอกชมพูอ่อนไปม่วง

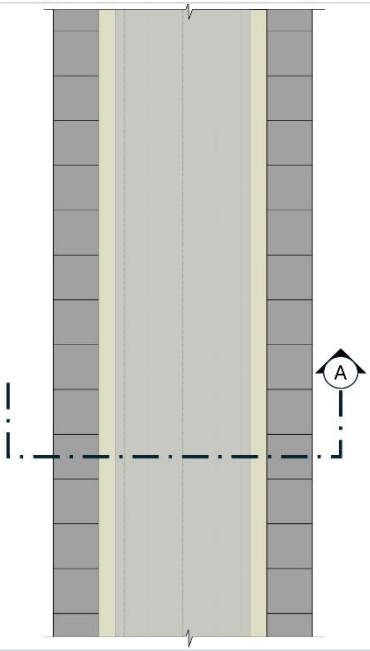
สามารถสร้างร่มเงาและบรรยากาศที่โดดเด่นให้กับถนนจุฬามณี

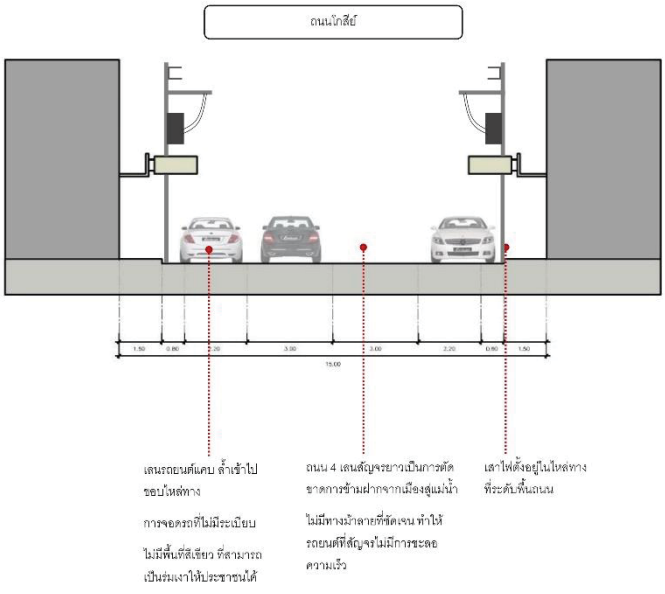

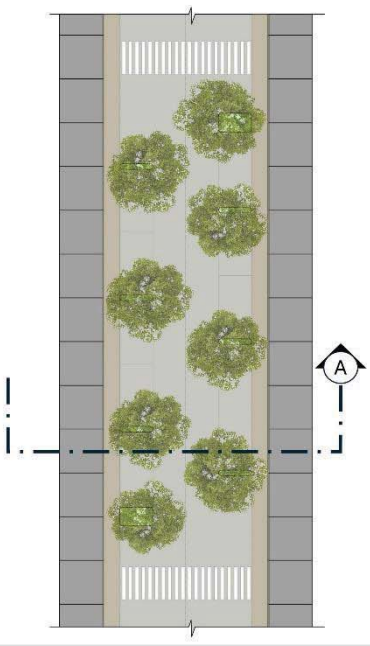

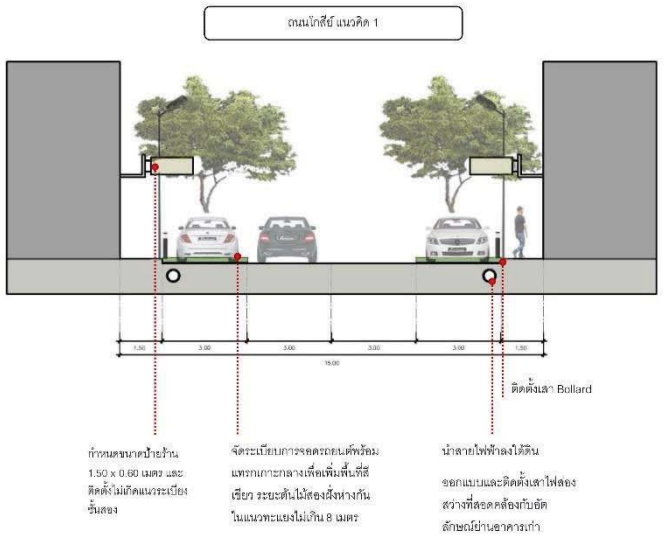

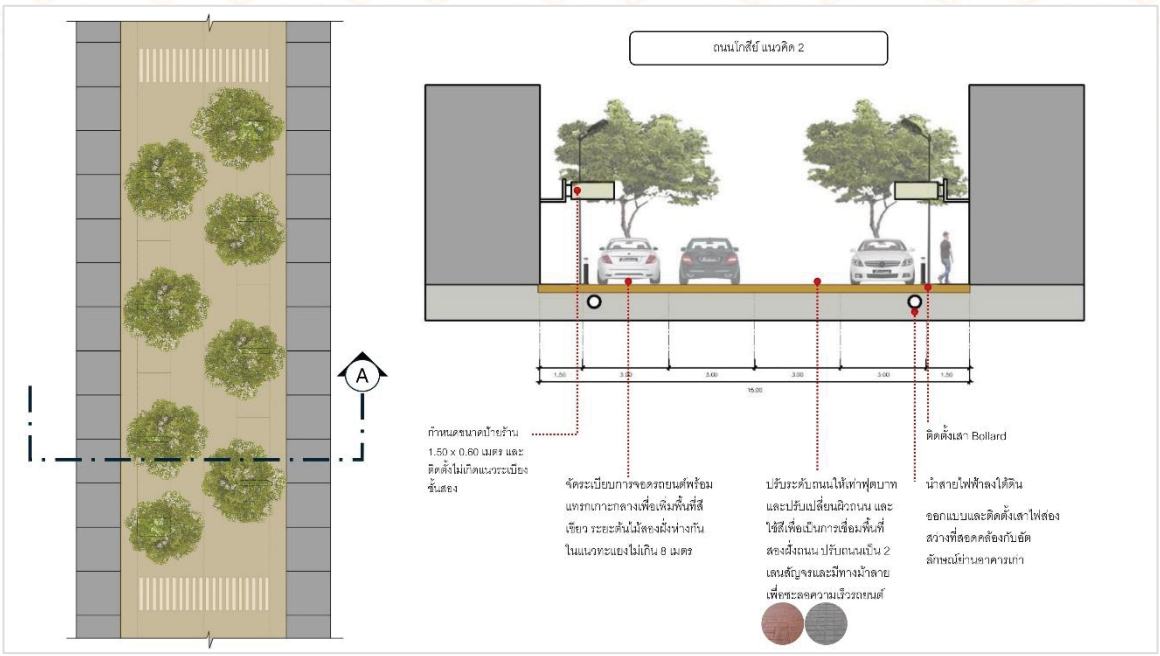

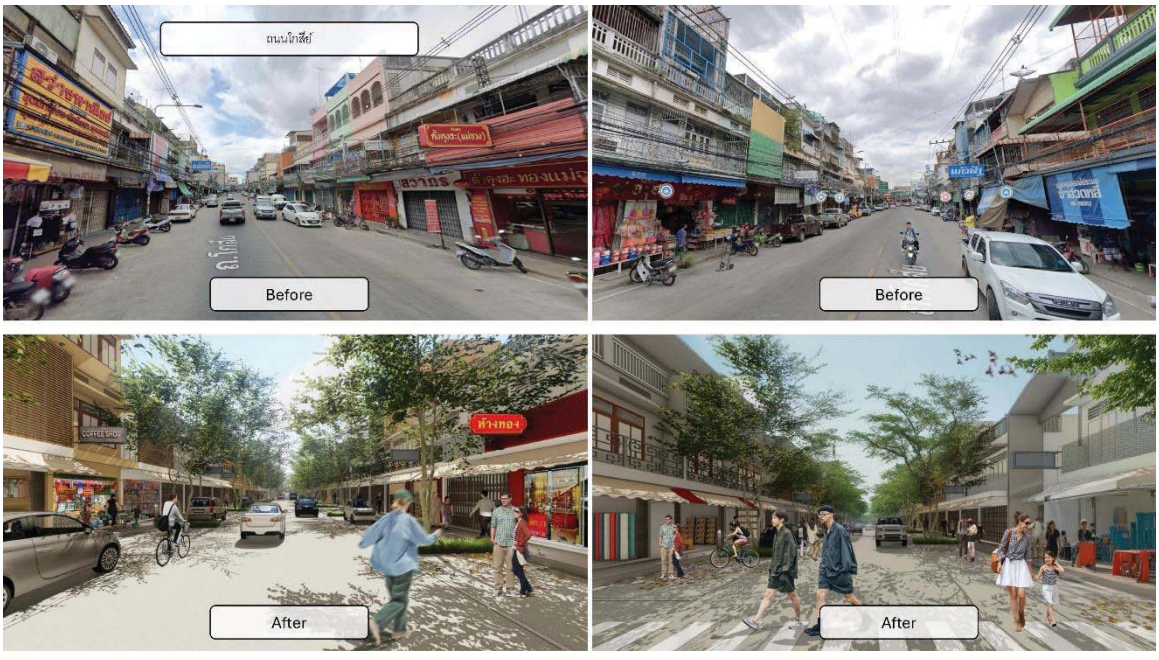

A

ถนนโกสีย์
1.50
0.80
3.00
3.00
3.00
3.20
0.80
1.50
15.00
เสนรถยนต์แคบ ล้ำเข้าไปขอบไหล่ทาง
การจอดรถที่ไม่มีระเบียบ
ไม่มีพื้นที่สีเขียว ที่สามารถเป็นร่มเงาให้ประชาชนได้
ถนน 4 เลนสัญจรขาดเป็นการตัดขาดการข้ามฝากจากเมืองสู่แม่น้ำ
ไม่มีทางม้าลายที่ชัดเจน ทำให้รถยนต์ที่สัญจรไม่มีการชะลอความเร็ว
เสาไฟตั้งอยู่ในไหล่ทางที่ระดับพื้นถนน

A

ถนนโกสีย์ แนวคิด 1
1.50
3.00
3.00
3.00
3.00
1.50
15.00
ติดตั้งเสา Bollard
กำหนดขนาดป้ายร้าน
1.50 x 0.60 เมตร และติดตั้งไม่เกินแนวระเบียงชั้นสอง
จัดระเบียบการจอดรถถนนด้านข้าง แทรกเกาะกลางเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ระยะต้นไม้ของสองฝั่งห่างกันในแนวทะแยงไม่เกิน 8 เมตร
นำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน
ออกแบบและติดตั้งเสาไฟสองข้างที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ย่านอาคารเก่า

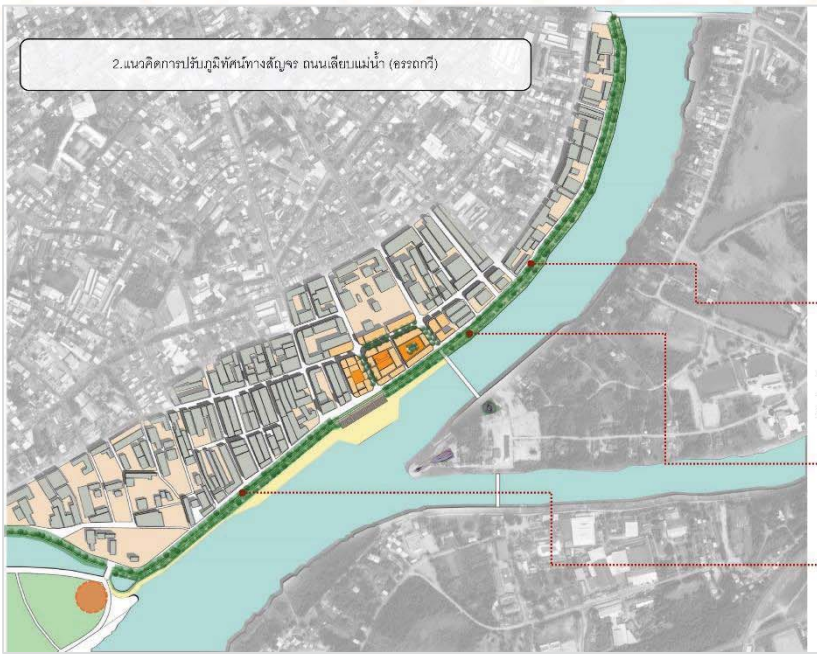

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

เส้นทางเลียบแม่น้ำเจ้าพระยา

องค์ประกอบที่สำคัญของ พื้นที่ตลาดเก่า คือ เป็นพื้นที่เลียบแม่น้ำเจ้าพระยา ในอดีตชุมชนมีการปฏิสัมพันธ์กับแม่น้ำอย่างแนบแน่น โดยใช้หาดทรายริมแม่น้ำเป็นแหล่งสันทนาการของคนในชุมชน ในขณะเดียวกัน ก็ทำให้เมืองมีความเสี่ยงน้ำท่วมทุกปี ในฤดูน้ำหลาก ต่อมาเมื่อมีการสร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม ทำให้สันเขื่อนที่มีความสูงบดบังทัศนียภาพของแม่น้ำจากฝั่ง แม้ว่าเขื่อนจะออกแบบให้มีทางเดินบริเวณสันเขื่อน แต่เมื่อร้านแผงลอยขายของ ซึ่งย้ายออกจากตลาดเก็บเหลือง ออกมาตั้งบนทางเท้าหน้าสันเขื่อน ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ และที่สำคัญ ทำให้การปฏิสัมพันธ์ของชุมชนกับแม่น้ำถูกตัดขาดจากกัน

4.1 แนวคิดออกแบบและจัดระเบียบร้านค้า

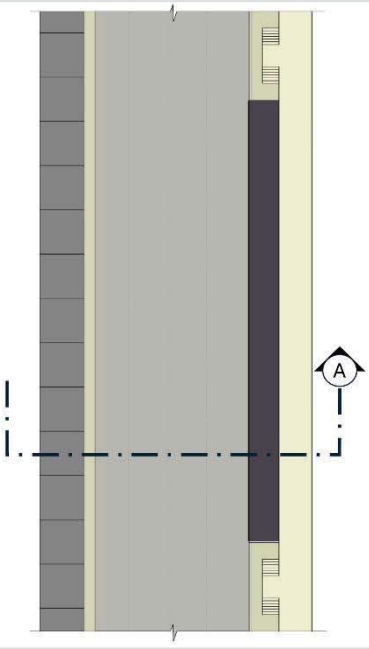
- ลดจำนวนแผงลอย ในช่วงจุดสำคัญเช่น ช่วงต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
- ออกแบบปรับปรุง แผงลอยรูปแบบใหม่ที่ลดผลกระทบ และส่งเสริม ทัศนียภาพบริเวณริมน้ำ
- ปลูกต้นไม้ริมสถ้า ตามแนวแผงลอย และสันเขื่อน เพื่อสร้างร่มเงา ส่งเสริมการเดินเล่นบนสันเขื่อน

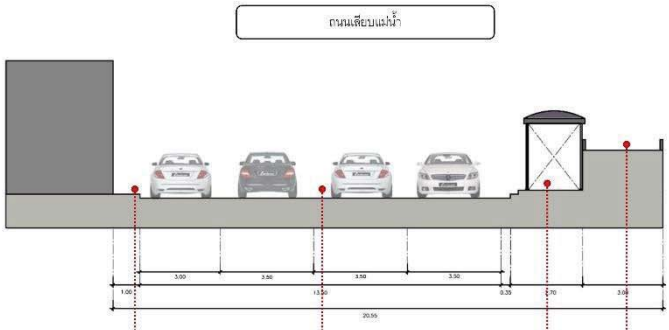
4.2 แนวคิดทางจักรยานนอกสันเขื่อน

- สร้างทางเดินทางจักรยานนอกสันเขื่อน เพื่อเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ของชุมชนกับแม่น้ำ

4.3 แนวคิดปรับทางสัญจรและเพิ่มเลนจักรยาน

- การปรับทางสัญจรบนถนนอรรถกวี ต่อเนื่องบริเวณที่ไม่มีร้านค้า

ไม่มีพื้นที่สีเขียว ที่สามารถเป็นร่มเงาให้ประชาชนได้

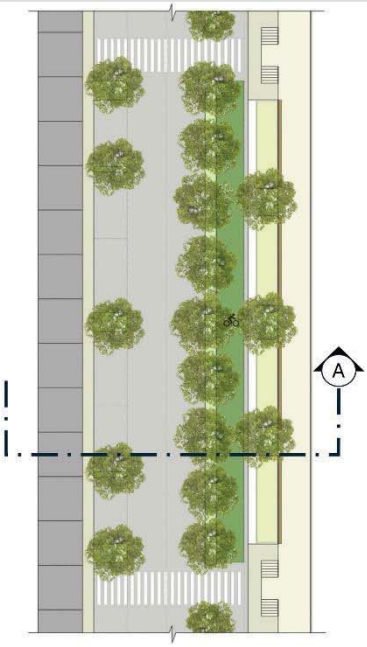
การจอดรถที่ไม่มีระเบียบ

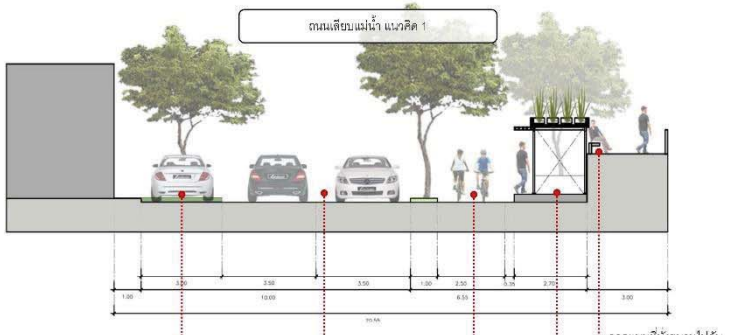
ถนน 4 เลนสัญจรขวางเป็นการตัดขาดการข้ามฝากจากเมืองสู่แม่น้ำ

ไม่มีทางม้าลายที่ชัดเจน ทำให้รถยนต์ที่สัญจรไม่มีการชะลอความเร็ว

โครงสร้างร้านค้าเดิมที่ตั้งเต็มพื้นที่ของฟุตบาทและมีความยาวต่อช่วง 40 เมตร

ทางเดินแนวสันเขื่อนสูงที่บดบังทัศนียภาพจากเมืองสู่แม่น้ำ

ออกแบบที่นั่งขนานไปกับทางเดินเพื่อเป็นจุดพักคอยและชมวิวแม่น้ำ

จัดระเบียบการจอดรถยนต์พร้อมแทรกเกาะกลางเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว และเปรียบเสมือนจุดสังเกตุก่อนถึงทางม้าลาย

ปรับถนนเป็น 2 เลนสัญจร และเพิ่มทางม้าลายในช่วงระยะทางขึ้นบนสันเขื่อน เพื่อชะลอความเร็วรถยนต์และเป็นการชี้นำผู้คนจากตัวเมืองสู่ทางเดินริมแม่น้ำ

เพิ่มเลนจักรยานและแนวต้นไม้ตลอดแนว

ลดขนาดความยาวต่อเนื่องโดยการขั้นด้วยพื้นที่สีเขียวในระยะทุกๆ 8 เมตร

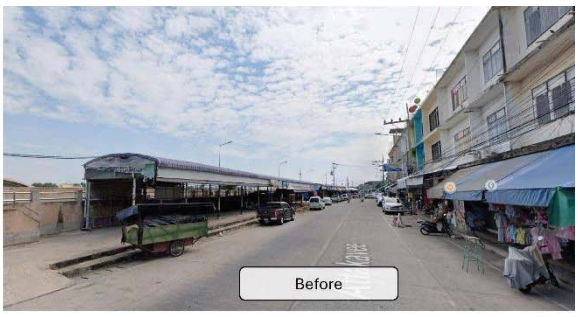
หลังคาร้านรองรับกระถางต้นไม้ตลอดแนว

กันสาดด้านหน้าติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์เพื่อให้ความสว่างตลอดแนวทางเดิน

Green Kiosk
8.00
3.00
8.00
ออกแบบขนาดร้านค้าความยาวไม่เกิน
8 เมตร เพื่อลดความแออัด
แทรกพื้นที่สีเขียวขนาด 2.5 - 3 เมตร
ในทุกๆช่วงร้านค้าระยะ 8 เมตร
เว้นช่วงร้านค้าสำหรับบันไดทางขึ้น
ทางเดินบนสันเขื่อนลดับกับพื้นที่สีเขียว

ถนนเลียบแม่น้ำ
Before

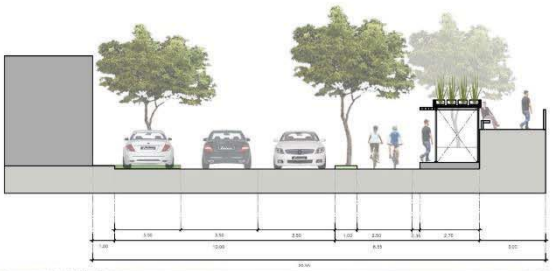

Before

After

After

ถนนเลียบแม่น้ำ

- ลดจำนวนแผงลอย ในช่วงจุดสำคัญเช่น ช่วงต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
- ออกแบบปรับปรุง แผงลอยรูปแบบใหม่ที่ลดผลกระทบ และ ส่งเสริม ทัศนียภาพบริเวณริมน้ำ
- ปลูกต้นไม้ริมสลับ ตามแนวแผงลอย และสันเขื่อน เพื่อสร้างร่มเงา ส่งเสริมการเดินเลนบนสันเขื่อน

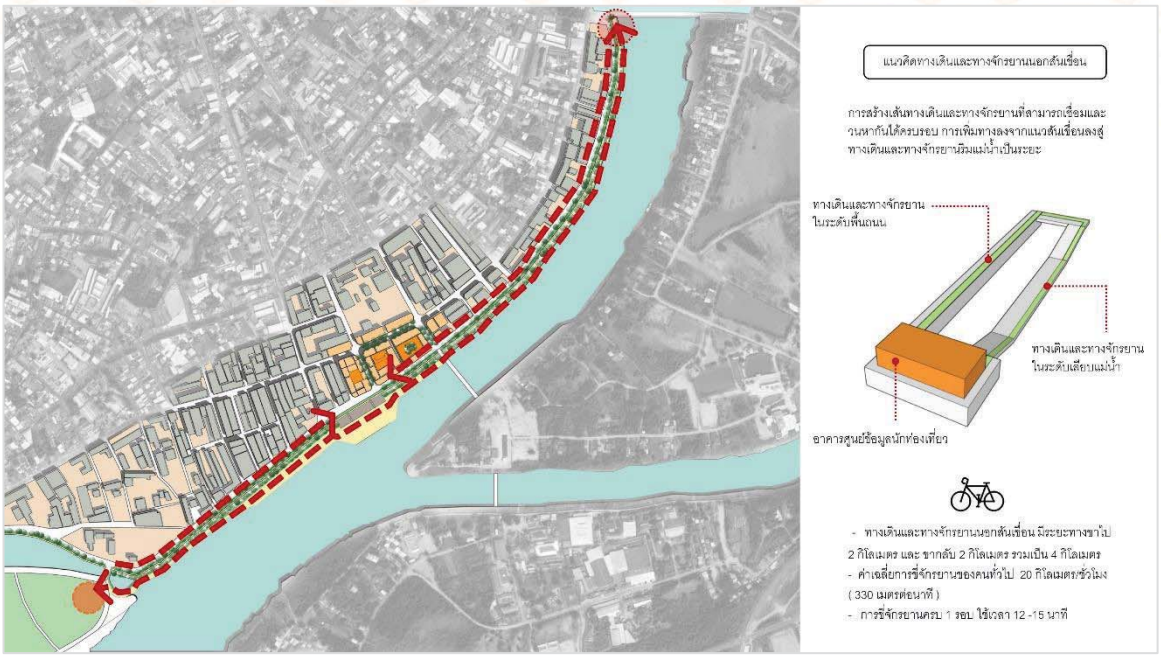
ถนนเลียบแม่น้ำ ช่วงไม่มีร้านค้า

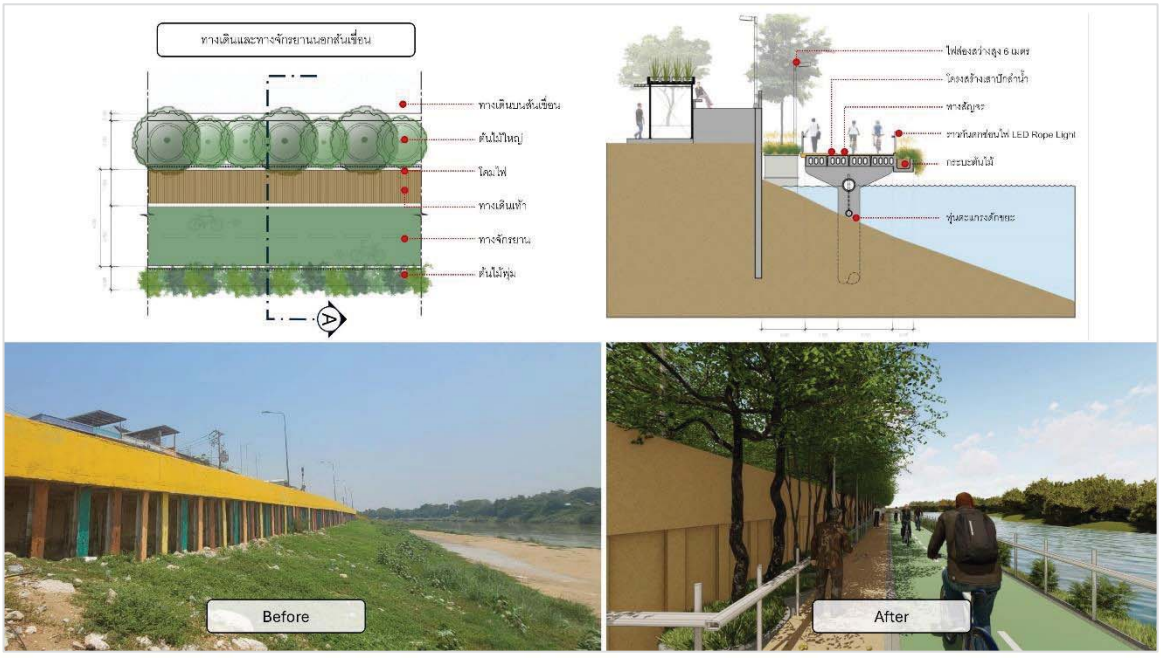
- เพิ่มต้นไม้สีเขียวทั้งสองฝั่งถนน เพื่อสร้างร่มเงา และชวนลดอุณหภูมิโดยรวม
- เพิ่มเลนจักรยานยาวตลอดถนน เพื่อส่งเสริมการเดินทางในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อเมืองและสิ่งแวดล้อม

แนวคิดทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน
การสร้างเส้นทางเดินและทางจักรยานที่สามารถเชื่อมและวนหากันได้ครบรอบ การเพิ่มทางลงจากแนวสันเขื่อนลงสู่ทางเดินและทางจักรยานริมแม่น้ำเป็นระยะ
ทางเดินและทางจักรยาน ในระดับพื้นถนน
ทางเดินและทางจักรยาน ในระดับเลียบแม่น้ำ
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- ทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน มีระยะทางขาไป 2 กิโลเมตร และ ขากลับ 2 กิโลเมตร รวมเป็น 4 กิโลเมตร
- ค่าเฉลี่ยการขี่จักรยานของคนทั่วไป 20 กิโลเมตรชั่วโมง (330 เมตรต่อนาที)
- การขี่จักรยานครบ 1 รอบ ใช้เวลา 12 -15 นาที

ทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน
ทางเดินบนสันเขื่อน
ต้นไม้ใหญ่
โคมไฟ
ทางเดินเท้า
ทางจักรยาน
ต้นไม้พุ่ม
ไฟส่องสว่างสูง 6 เมตร
โครงสร้างเสาบักลำน้ำ
ทางลัญจระ
ราวกันตกพร้อมไฟ LED Rope Light
กระบะต้นไม้
หุ่นละแวงจักรยาน
Before
After

3. อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

นครสวรรค์ในอดีต เป็นเมืองที่ใช้พักการเดินทางระหว่าง กรุงเทพฯ กับ จังหวัดภาคเหนือ เพราะมีการเดินทางที่ต้องใช้เวลากว่า 4 ชม. จากกรุงเทพฯ ทำให้ธุรกิจที่พักค้างแรม อาหาร และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเฟื่องฟู แต่ปัจจุบัน การขยายถนน คุณภาพของพาหนะโดยสาร ทำให้การเดินทางใช้เวลาลดลงเหลือน้อยกว่า 3 ชม. จากกรุงเทพฯ-นครสวรรค์ จึงกลับกลายเป็นเมืองทางผ่าน การขยายตัวของธุรกิจและเมือง จึงเป็นไปอย่างช้า ๆ แนวคิดการปรับให้นครสวรรค์เป็นแหล่งท่องเที่ยวจึงเกิดขึ้น

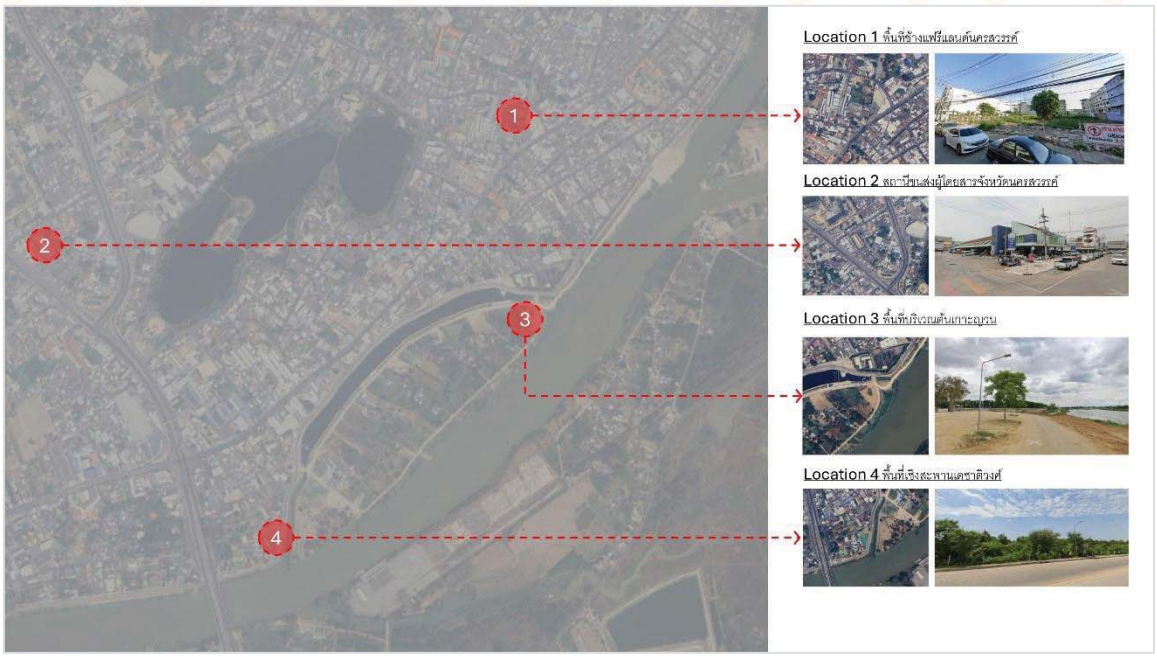
แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ มีหลายแห่งที่ขึ้นชื่อระดับประเทศ เช่น บึงบอระเพ็ด เทศกาลแห่เจ้าช่วงตรุษจีน พาสานต้นแม่นำเจ้าพระยา และอุทยานวัฒนธรรมต้นแม่นำเจ้าพระยา เจ้าแม่กวนอิมที่กำลังจะเปิดตัวในเร็ววันนี้

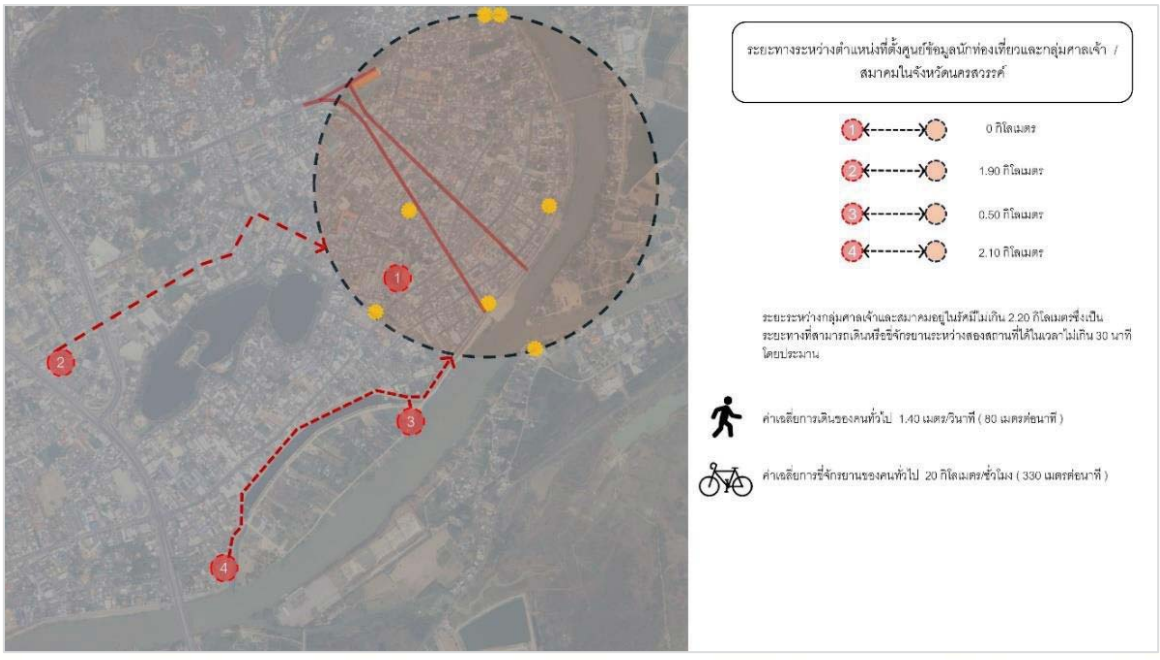
ในโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมจีน ก็จะมีการเชื่อมโยงศาลเจ้า 5 แห่ง เข้ามาให้เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอีกด้วย และในอนาคตเทศบาล และจังหวัดต่างก็มีการริเริ่ม โครงการใหม่ ๆ เช่นเทศกาลอาหารและอื่น ๆ ตามมาอีก

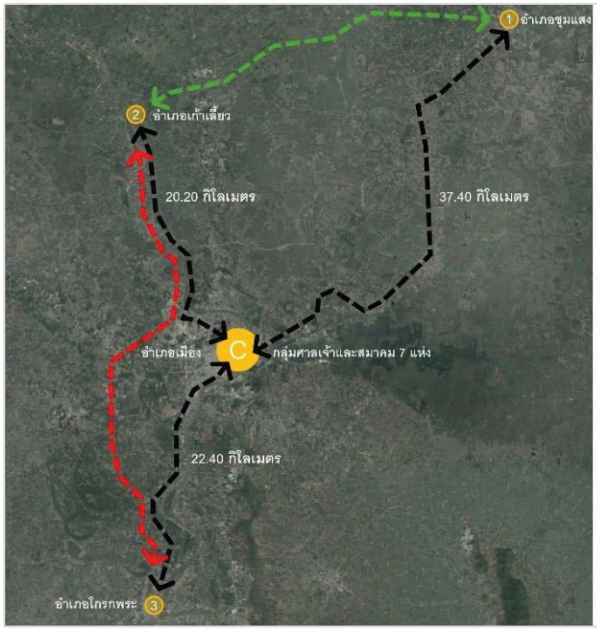
ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว (Tourist Information Center) เป็นจุดแวะแรกของนักท่องเที่ยว เพื่อการทำความเข้าใจ ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครสวรรค์รวมถึงข้อมูลการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ

ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์นี้ จะต้องอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก และเป็นจุดเปลี่ยนพาหนะ เช่น จากรถส่วนตัว หรือรถบัส สู่พาหนะรูปแบบอื่น ที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ เช่น อาจเป็นรถแทรมไฟฟ้าฟรีที่วิ่งเป็นลูป จักรยานให้เช่า เดินตามทางที่ร่มรื่น หรือทางเรือ เป็นต้น

ศูนย์นี้นอกจากจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจความเป็นมาเบื้องต้นแล้ว ยังเป็นการจัดระบบการจราจร ลดการติดขัด ลดมลภาวะ ในช่วงเทศกาล อีกด้วย

1
2
3
4
Location 1 พื้นที่ข้างแฟรี่แลนด์นครสวรรค์
Location 2 สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครสวรรค์
Location 3 พื้นที่บริเวณเกาะญวน
Location 4 พื้นที่เชิงสะพานเดชาติวงศ์

ระยะทางระหว่างตำแหน่งที่ตั้งศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวและกลุ่มศาลเจ้า / สมาคมในจังหวัดนครสวรรค์
1 0 กิโลเมตร
2 1.90 กิโลเมตร
3 0.50 กิโลเมตร
4 2.10 กิโลเมตร
ระยะระหว่างกลุ่มศาลเจ้าและสมาคมอยู่ในรัศมีไม่เกิน 2.20 กิโลเมตรซึ่งเป็นระยะทางที่สามารถเดินหรือขี่จักรยานระหว่างสองสถานที่ได้ในเวลาไม่เกิน 30 นาทีโดยประมาณ
ค่าเฉลี่ยการเดินของคนทั่วไป 1.40 เมตร/วินาที (80 เมตรต่อนาที)
ค่าเฉลี่ยการขี่จักรยานของคนทั่วไป 20 กิโลเมตร/ชั่วโมง (330 เมตรต่อนาที)

ระยะทางระหว่างศาลที่อยู่ต่างอำเภอกับอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

C 1 37.40 กิโลเมตร

C 2 20.20 กิโลเมตร

C 3 22.40 กิโลเมตร

ระยะห่างที่ไกลที่สุดระหว่างศูนย์กลางเทศบาลเมืองและศาลเจ้านอกเทศบาลเมือง มีระยะ 37.40 กิโลเมตร ซึ่งเป็นระยะทางที่ต้องใช้รถยนต์หรือรถโดยสารสาธารณะในการเดินทาง

เกณฑ์การเลือกตำแหน่งที่ตั้ง

Issue / Locations	 1. พื้นที่ข้างแม่น้ำแคนด้านครสวรรค์	 2. สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครสวรรค์	 3.พื้นที่บริเวณต้นเกาะญวน	 4. พื้นที่เชิงสะพานเดชาติวงศ์
1. การเข้าถึงพื้นที่	2	3	2	2
2. ความคล่องตัวของปริมาณการจราจร	1	2	3	3
2. ระยะทางเชื่อมต่อสู่แหล่งวัฒนธรรมจีน	3	1	3	1
3. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่	2	1	3	3
4. การสร้างรายได้แก่ชุมชน	3	3	1	1
5. การได้มาซึ่งพื้นที่	2	1	3	2
รวม	13	11	15	12

เกณฑ์การให้คะแนน
1 น้อย 2 ปานกลาง 3 มาก

พื้นที่ภายในอาคาร		รองรับคน (คน)	LOS (ตร.ม./คน)	พื้นที่ / ตร.ม.
โซน	ห้อง			
พื้นที่สาธารณะ	โถงต้อนรับและประชาสัมพันธ์และจำหน่ายตั๋ว	100	1.5	150
	ร้านกาแฟ			70
	ห้องน้ำ			80
	พื้นที่ทางเดิน 30%			90
	พื้นที่รวม			390
พื้นที่นิทรรศการ	ห้องจัดแสดง	100	1.5	150
	นิทรรศการหมุนเวียน			80
	พื้นที่ทางเดิน 30%			70
	พื้นที่รวม			300
พื้นที่สนับสนุนนิทรรศการ	ห้องเตรียมนิทรรศการ			50
	ห้องควบคุมนิทรรศการ			30
	ห้องเก็บของ			40
	พื้นที่ทางเดิน 30%			36
	พื้นที่รวม			156
สำนักงาน	พื้นที่สำนักงาน	10		50
	ห้องน้ำ			30
	ห้องเก็บของ / ห้องเก็บเอกสาร			15
	พื้นที่ทางเดิน 30%			28.5
	พื้นที่รวม			123.5
พื้นที่สนับสนุนสำนักงาน	ห้องปฐมพยาบาล			10
	ห้องแม่บ้าน / ห้องเก็บของ			18
	ห้องไฟฟ้า			25
	ห้องเครื่องกำเนิดไฟฟ้า			40
	ห้องปั๊ม			15
	ห้องขยะ			8
	พื้นที่ทางเดิน 30%			35
	พื้นที่รวม			151
	พื้นที่ภายในอาคารรวม			1120.5
พื้นที่ภายนอกอาคาร				
พื้นที่จอดรถ	ที่จอดรถทั่วไป, ที่จอดรถสำนักงาน, ที่จอดรถส่วนบริการ	10 คัน		125
	ที่จอดรถคนพิการ	1 คัน		20.5
	ที่จอดรถบัส (4x12)	2 คัน		100
	ที่จอดรถจักรยาน	30 คัน		60
	ทางเข้า-ออก , ถนน 35%			92
	พื้นที่ภายนอกอาคารรวม			397.5
	พื้นที่รวมทั้งหมด			1518

สูตรการหาพื้นที่

การรองรับคน X LOS 1.5 (ตร.ม.)

พื้นที่ภายในอาคารรวม	1120.5 ตร.ม.
พื้นที่ภายนอกอาคารรวม	297.5 ตร.ม.
พื้นที่รวมของโครงการ	1518 ตร.ม.

อาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

การจัดสรรโปรแกรม

1 . พื้นที่สาธารณะ

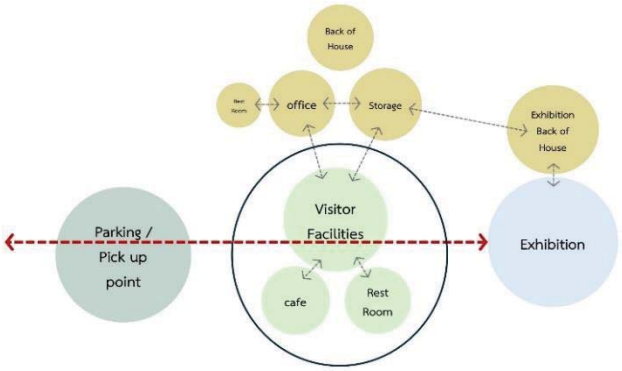
2. พื้นที่นิทรรศการ

3. พื้นที่สนับสนุนนิทรรศการ

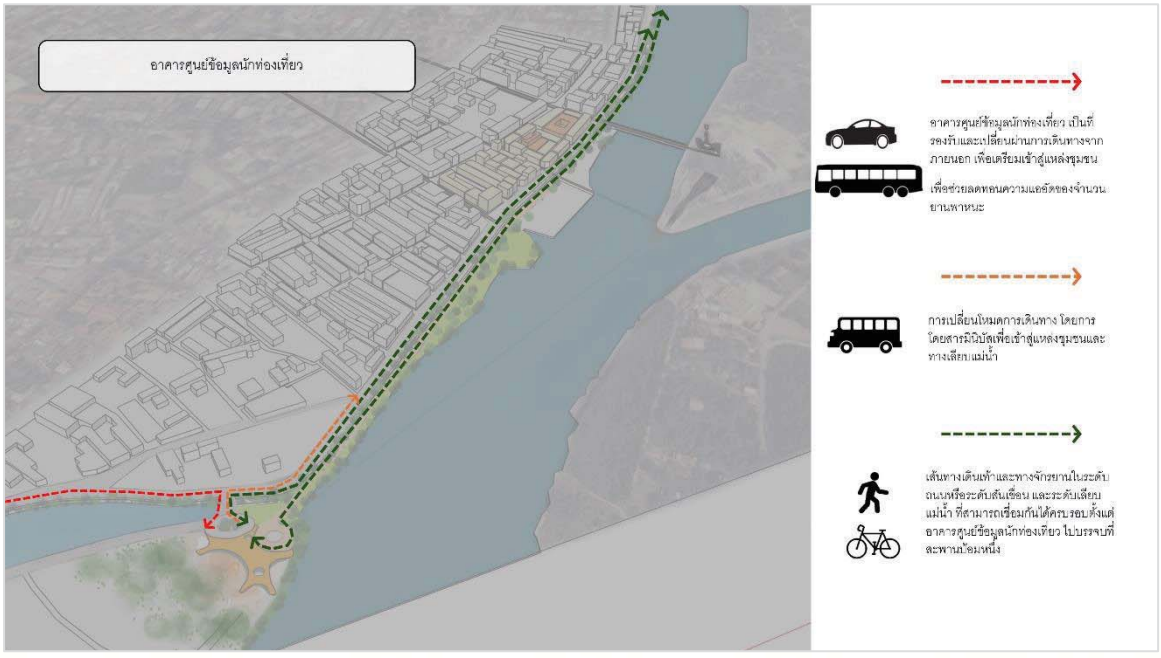
4. สำนักงาน

5. พื้นที่สนับสนุนอาคาร

6. พื้นที่จอดรถ

อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
ตลาดรุ่นทงษ์และชุมชนจีนดั้งเดิม
สะพานเชื่อมเมือง
อุทยานวัฒนธรรมดินแม่น้ำเจ้าพระยา
แนวแกนแม่โคง
พาสาน
ทางเดินเท้าและทางจักรยานเลียบแม่น้ำ
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นที่รองรับและเปลี่ยนผ่านการเดินทางจากภายนอก เพื่อเตรียมเข้าสู่แหล่งชุมชน
เพื่อช่วยลดทอนความแออัดของจำนวนยานพาหนะ
การเปลี่ยนโหมดการเดินทาง โดยการโดยสารมินิบัสเพื่อเข้าสู่แหล่งชุมชนและทางเลียบแม่น้ำ
เส้นทางเดินเท้าและทางจักรยานในระดับถนนหรือระดับตลิ่งเชื่อม และระดับเลียบแม่น้ำ ที่สามารถเชื่อมกันได้ครบรอบตั้งแต่อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ไปบรรจบที่ละพานโค้งหนึ่ง

แนวความคิดที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนเดิมในการศึกษานี้ จะเริ่มต้นจากการให้ความสำคัญกับ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมืองให้มีความน่าอยู่ หลีกเลี่ยงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเดิมของคนในชุมชนโดยเชื่อว่า สภาพแวดล้อมใหม่ ที่น่าอยู่ ร่มรื่น จะนำไปสู่โอกาสใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชน ในช่วงเวลาที่เหมาะสม

โครงการจากแนวทางที่นำเสนอ จะต้องผ่านกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ของคนในชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการจัดเทศกาลชั่วคราว ณ ตรอกชุนหงษ์

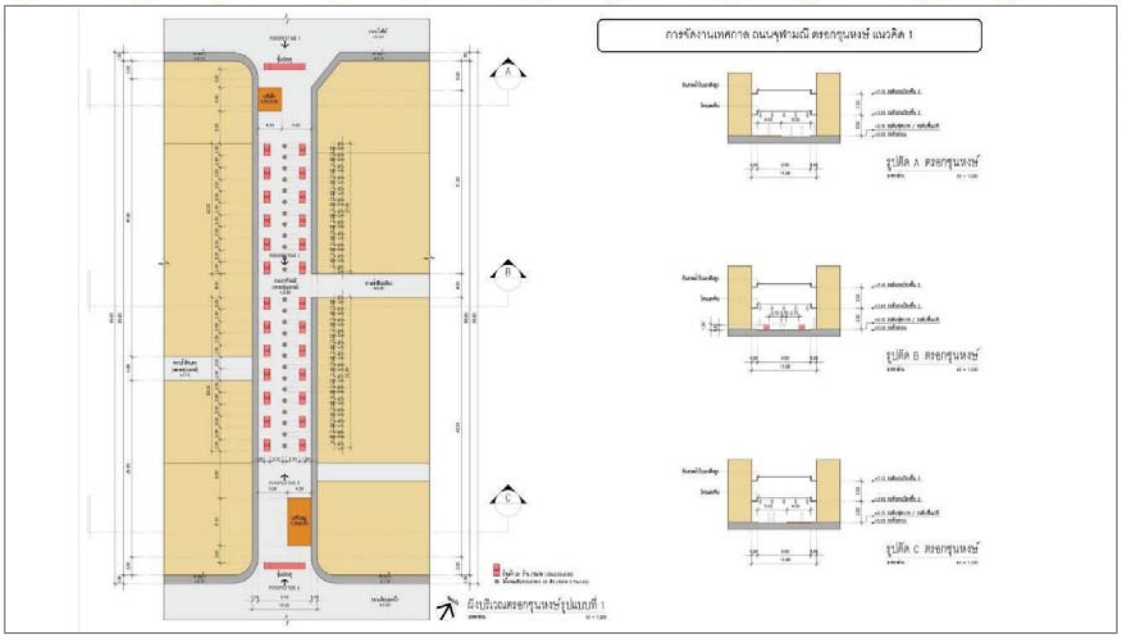
การจัดงานเทศกาลชั่วคราว ในวันที่ 23-24 สิงหาคม 2567 มีแนวคิดให้ ตรอกชุนหงษ์ ซึ่งเป็นชุมชนจีนดั้งเดิมกลายเป็นถนนคนเดิน โดยจะมีการจัดงานแสดง และส่งเสริมวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปะและอาหาร

แนวคิดการจัดวางตำแหน่งเวทีแบ่งเป็น

1. การจัดวางเวทีใหญ่และเวทีเล็กที่ตำแหน่งหัวและท้ายของถนน ใกล้กับซุ้มประตูที่ตัดกับถนนโกสีย์และถนนเลียบแม่น้ำ

2. การจัดวางเวทีใหญ่ไว้ที่หัวถนนตัดกับถนนเลียบแม่น้ำ และวางเวทีเล็กไว้ด้านในตรงกลางตรงกับทางเข้าตึกเหลือง

โดยทั้งสองแนวคิดจะมีรูปแบบการจัดวางซุ้มประตูทั้งสองฝั่งหัวและท้ายของถนน ที่ตัดกับถนนโกสีย์และถนนเลียบแม่น้ำ วางร้านค้าไว้ด้านข้างสองฝั่งตลอดแนวถนนตรอกชุนหงษ์ และวางโต๊ะกลมระหว่างร้านค้าทั้งสองฝั่ง

การจัดงานเทศกาล ถนนสุขุทวมณี ตรอกซุนหงษ์ แนวคิด 1
รูปตัด A ตรอกซุนหงษ์
รูปตัด B ตรอกซุนหงษ์
รูปตัด C ตรอกซุนหงษ์
ผังบริเวณตรอกซุนหงษ์รูปแบบที่ 1

แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 1

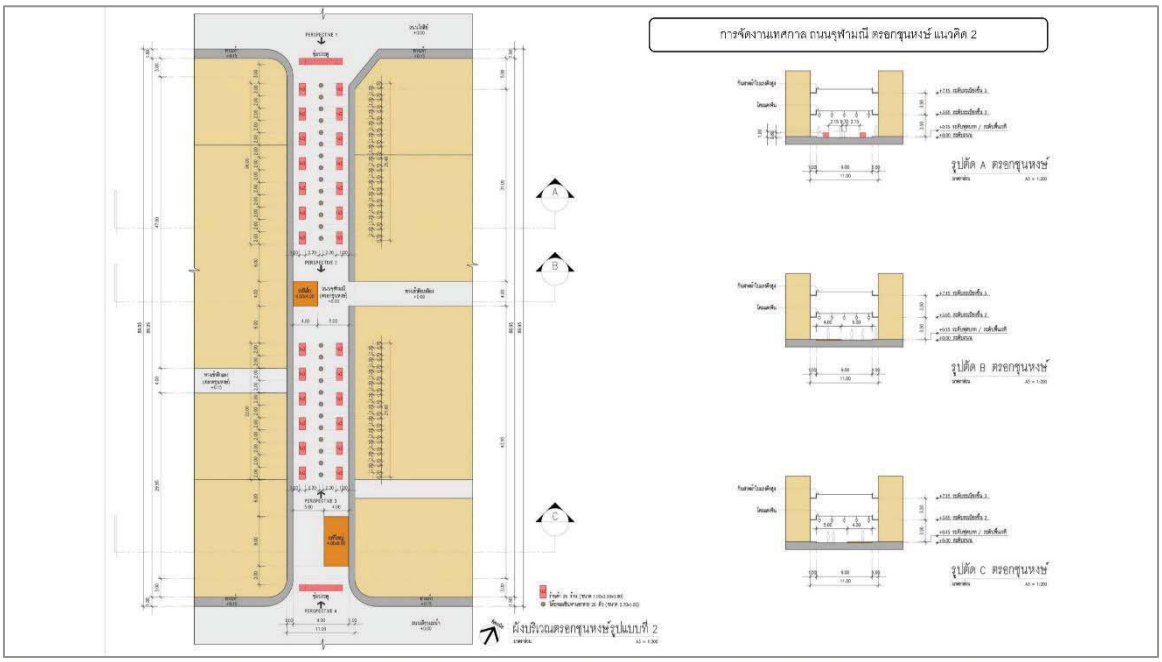
แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 2

แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 3

แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 4

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 1

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 2

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 3

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 4

นวัตกรรมดนตรี “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ”

ชื่อ**ชื่อผลงานนวัตกรรม (ภาษาไทย)** นวัตกรรมดนตรี “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ”

คำสำคัญต่อการเข้าถึงผลงาน “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ” “นครสวรรค์เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน” “อัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา”

ชื่อ**ผลงานนวัตกรรม (ภาษาอังกฤษ)** The Flying Dragon of Pak Nam Pho Song.

รูปภาพผลงาน Music Full Score เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

6
40
D
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
D
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

47
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
f
pp
fp

8
55
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
fp
f
pp
mp
p

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

12

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

14
119
E
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
E
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

16

135
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

167
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
f
pp
fp

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

ประมวลภาพกิจกรรมงานเทศกาลอาหารจีน 5 ภาษา และศิลปะการแสดงเมืองปากน้ำโพ
ย่านเมืองเก่า ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
วันศุกร์ ที่ 23 – วันเสาร์ ที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา 17.00-21.00 น.

งานเทศกาลอาหารจีน 5 ภาษา และศิลปะการแสดงเมืองปากน้ำโพ “ย่านเมืองเก่า ตรอกชุนหงษ์” ชุด ชวน ชิม (สวมชุดจีน : งดงามนามฮั่นฝู “ชวน” ชมดู : เมืองเก่าตรอกชุนหงษ์ ตรงไป “ชิม” : อิ่มสำราญอาหารจีน (5 ภาษา), พบกับบูทอาหารจีน “ปากน้ำโพโหงวซก” และกิจกรรมการแสดงอีกมากมาย ของนักแสดงชาวไทย และชาวจีน เกือบ 30 ชีวิตจากคณาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ กับ วิทยาลัยเทคนิคอาชีวศึกษาเทียนจินโป๋ห่าย (ประเทศจีน)

Chao Pho Kao Liao Shrine
ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
高耀本头公庙

Chao Pho Kao Liao Shrine

ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

高耀本头公庙

Chinese Cultural Practices

วิถีวัฒนธรรมจีน

那空沙旺中国风俗文化

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลาย
ทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

nscc.nsru.ac.th